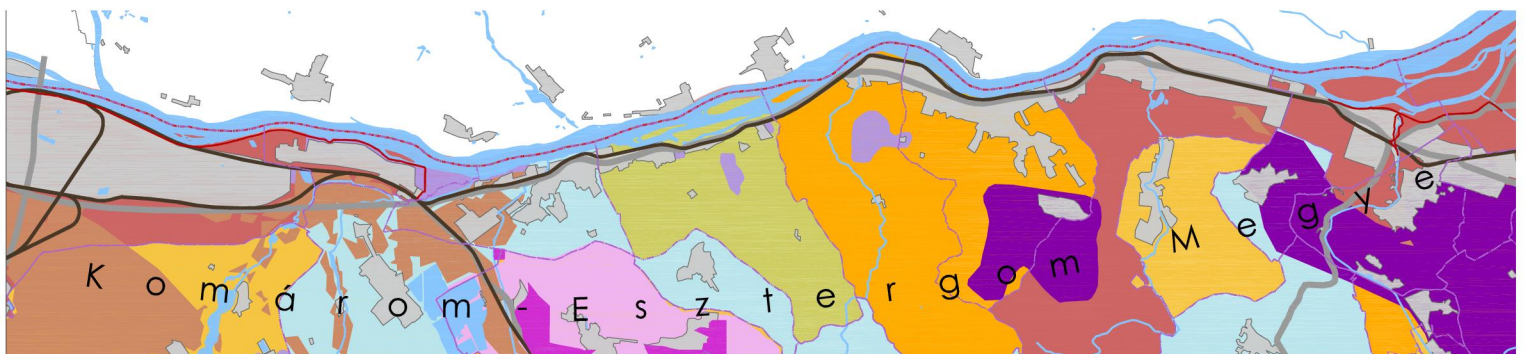

KOMÁROM - ESZTERGOM MEGYE TERÜLTRENDEZÉSI TERVÉNEK MÓDOSÍTÁSA

MEGALAPOZÓ MUNKARÉSZEK

KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYEI TERÜLETRENDEZÉSI TERV - MÓDOSÍTÁS

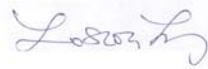
MEGALAPOZÓ MUNKRÉSZEK

MEGBÍZÓ Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzati Hivatal
2800 Tatabánya, Fő tér 4.

KÉPVISELŐJE: Popovics György, a megyei közgyűlés elnöke
Pengő Julianna, megyei főépítész

GENERÁLTERVEZŐ Város-Teampannon kft.
1053 Budapest, Veres Pálné u. 7.
Képviselője: Koszorú Lajos

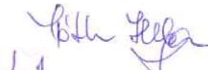

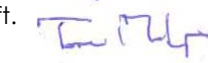

FELELŐS TERÜLETRENDEZŐ TERVEZŐK

KOSZORÚ LAJOS vezető területrendező tervező Város-Teampannon Kft.

TR 01-1346

LÁZÁR TIBOR vezető területrendező tervező Környezetterv Kft.

TR 01-5041

TERVEZŐK	Szántó Katalin	területrendező tervező	Város-Teampannon Kft.	
	TR 01-2054			
	Tábori Attila	környezetgazdálkodási mérnök	Város-Teampannon Kft.	
	TR 01-0402			
	Tóth Helga	környezetgazdálkodási mérnök	KÖTÁG Bt.	
	Polgár Judit	szociológus	Üzenet Kft.	
	Wettstein Anikó	közlekedésmérnök	Főmterv zRt.	
	K1-d-1-1222			
	Kádi Ottó	közlekedésmérnök	Főmterv zRt.	
	Győri Benjámin	településmérnök	Ur-ben design Kft.	
	Koszorú Bálint	településmérnök	Kobala Bt	
	Nagy Márta	konzulens	Város és Gazdaság Kft.	
	Raáb József	építész	Ur-ben design Kft.	
	Skorka Lajos	építész	Város-Teampannon Kft.	
	Szőke Tamás	településmérnök	KÖTÁG Bt.	
	Tornai Mátyás	építész	Város és Gazdaság Kft.	
	Dr. Laposa József	tájtervező	Tájterv Műhely Kft.	

SZAKÉRTŐ Vécsei Pál, szociológus, Dinamikus Tér kft..

MUNKATÁRS: Munkácsi Péter, GEOMONT Bt.

Fintha Mátyás, gyakornok, Város-Teampannon Kft.

TARTALOMJEGYZÉK

TARTALOMJEGYZÉK	1
BEVEZETÉS	5
1. JOGSZABÁLYI HÁTTÉR.....	5
2. VÁLTOZÁS A MÓDOSÍTÁS ELŐTTI TERVHEZ KÉPEST.....	6
1. A HELYZETELEMZÉS ÖSSZEFOGLALÁSA	9
2. TELEPÜLÉSRENDSZER	21
2.1 A SZERKEZETALAKÍTÁS IRÁNYELVEI, A TÉRSÉGI SZERKETI TERV MEGALAPOZÁSA.....	21
2.11 TELEPÜLÉSI TÉRSÉG.....	21
2.2 EGYÜTT TERVEZHETŐ TÉRSÉGEK ÖVEZETE.....	23
2.3 SAJÁTOS MEGYEI TÉRSÉGEK MEGALAPOZÁSA.....	23
2.31 TELEPÜLÉSHÁLÓZATI CSOMÓPONT CSOMÓPONTI TÉRSÉG.....	24
2.32 VÁROSIASODÓ VIDÉKI TELEPÜLÉSI TÉRSÉG.....	24
2.33 TELEPÜLÉSHÁLÓZATI CSOMÓPONTON KÍVÜLI TÉRSÉGI JELENTŐSÉGŰ GAZDASÁGI KÖZPONT.....	25
2.34 A TURIZMUSFEJLESZTÉS KIEMELT TÉRSÉGEI.....	25
2.35 TÉRSÉGI JELENTŐSÉGŰ TURISZTIKAI ATTRAKCIÓK TELEPÜLÉSEI.....	26
2.4 TELEPÜLÉSHÁLÓZATTAL ÖSSZEFÜGGŐ INTÉZKEDÉSEK MEGALAPOZÁSA.....	27
2.41 DUNA MENTI TELEPÜLÉSEK TÉRSÉGE.....	27
3. KÖZLEKEDÉSI HÁLÓZAT, MEGKÖZELÍTÉSI VISZONYOK	29
3.1 KÖZÚTI KÖZLEKEDÉS.....	29
3.11 A GYORSFORGALMI ÚTHÁLÓZAT FEJLESZTÉSE.....	29
3.12 FŐUTAK.....	30
3.13 MŰTÁRGYAK ÉS HATÁRÁTKELÉSI PONTOK A GYORSFORGALMI ÉS FŐÚTHÁLÓZATON.....	33
3.14 TÉRSÉGI JELENTŐSÉGŰ ÉS EGYÉB MELLÉKÚT-HÁLÓZAT.....	34
3.2 VASÚTI KÖZLEKEDÉS.....	35
3.3 LÉGI KÖZLEKEDÉS.....	37
3.4 VÍZI KÖZLEKEDÉS.....	37
3.5 KERÉKPÁROS KÖZLEKEDÉS.....	38
4. VÍZGAZDÁLKODÁS	41
4.1 VÍZGAZDÁLKODÁSI TÉRSÉG.....	41
4.11 A VÍZGAZDÁLKODÁSI TÉRSÉGRE VONATKOZÓ IRÁNYELVEK.....	42
4.2 VÍZGAZDÁLKODÁSSAL ÖSSZEFÜGGŐ EGYEDI ÉPÍTMÉNYEK.....	43
4.21 ÁRVÍZVÉDELMI FŐVONALAK.....	43
4.22 VÍZTÁROZÁSI LEHETŐSÉGEK.....	44
4.3 VÍZGAZDÁLKODÁSSAL ÖSSZEFÜGGŐ ÖVEZETEK, SAJÁTOS MEGYEI TÉRSÉGEK.....	45
4.31 NAGYVÍZI MEDER.....	45
4.32 KIEMELTEN ÉRZÉKENY FELSZÍN ALATTI VÍZMINŐSÉG-VÉDELMI TERÜLETEK ÖVEZETE.....	45
5. KOMPLEX TÁJREHABILITÁCIÓT IGÉNYLŐ TERÜLETEK ÖVEZETEI	47
6. ÁSVÁNYI NYERSANYAG-GAZDÁLKODÁSI TERÜLETEK	49
7. FÖLDTANI VESZÉLYFORRÁS TERÜLETE	50

8. FÖLDVÉDELEM	51
8.1 KIVÁLÓ TERMŐHELYI ADOTTSÁGÚ SZÁNTÓTERÜLETEK	51
8.11 TÉRSÉGI ÁRUTERMELŐ MEZŐGAZDASÁG TERÜLETE.....	51
8.2 VÍZERÓZIÓNAK KITETT TERÜLETEK.....	52
8.3 SZÉLERÓZIÓNAK KITETT TERÜLETEK	52
9. TÉRSÉGI KÖZMŰHÁLÓZAT	55
9.1 SZÉNHIIDROGÉNVEZETÉK HÁLÓZATOK	55
9.2 VILLAMOSENERGIA-ELLÁTÓRENDSZER	57
10. TÁJRENDEZÉSI JAVASLAT	61
10.1 A MEGYE TÁJFEJLESZTÉSÉRE VONATKOZÓ JAVASLATOK	61
10.11 MEZŐGAZDASÁGI TÉRSÉG	61
10.12 ERDŐGAZDÁLKODÁSI TÉRSÉG.....	62
10.13 VEGYES TERÜLETFELHASZNÁLÁSÚ TÉRSÉG	64
10.2 TERMÉSZET- ÉS TÁJVÉDELMI CÉLÚ ÖVEZETEK, SAJÁTOS MEGYEI TÉRSÉGEK.....	65
10.21 AZ ORSZÁGOS ÖKOLÓGIAI HÁLÓZAT ÖVEZETEI.....	65
10.22 TÁJKÉPVÉDELMI ÖVEZETEK	67
10.23 KIVÁLÓ TERMŐHELYI ADOTTSÁGÚ ERDŐTERÜLETEK	68
10.24 ERDŐTELEPÍTÉSRE ALKALMAS TERÜLETEK	68
10.25 KOMPLEX TÁJREHABILITÁCIÓT IGÉNYLŐ TERÜLETEK	69
10.3 SAJÁTOS MEGYEI TÉRSÉGEK.....	70
10.31 NATURA 2000 TERÜLETEK	70
10.32 SZÉLERÓMŰ TELEPÍTÉS SZEMPONTJÁBÓL VIZSGÁLAT ALÁ VONHATÓ TERÜLET	71
10.33 ORSZÁGOS GYÜMÖLCS TERMŐHELY KATASZTER ÁLTAL ÉRINTETT TELEPÜLÉSEK	72
10.34 ORSZÁGOS SZŐLŐKATASZTER ÁLTAL ÉRINTETT TELEPÜLÉSEK.....	73
10.4 AZ INTÉZKEDÉSEK TÁJ- ÉS TERMÉSZETVÉDELMI VONATKOZÁSAI	73
10.41 ORSZÁGOS JELENTŐSÉGŰ VÉDETT TERMÉSZETI TERÜLETEK	73
ORSZÁGOS JELENTŐSÉGŰ VÉDETT TERMÉSZETI TERÜLETEK:	74
11. KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG SZEMPONTJÁBÓL KIEMELTEN KEZELENDŐ TERÜLET	75
11.1 TÉRSÉGI ÖVEZETEK	75
11.11 VILÁGÖRÖKSÉG ÉS VILÁGÖRÖKSÉG-VÁROMÁNYOS TERÜLETEK.....	75
11.12 TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSI TERÜLET ÖVEZETE.....	76
11.2 SAJÁTOS MEGYEI TÉRSÉGEK.....	77
12. A JÓVÁHAGYANDÓ MUNKARÉSZEK ÖSSZEFOGLALÓ INDOKLÁSA	81
12.1 RENDELETTEL JÓVÁHAGYANDÓ MUNKARÉSZEK ÖSSZEFOGLALÓ INDOKLÁSA	81
12.2 HATÁROZATTAL JÓVÁHAGYANDÓ MUNKARÉSZEK.....	83
13. AZ ORSZÁGOS TERÜLETRENDEZÉSI TERV ÉS A MEGYEI TERÜLETRENDEZÉSI TERV MÓDOSÍTÁSA ÖSSZHANGJÁNAK IGAZOLÁSA	87
13.1 A TÉRSÉGI TERÜLETFELHASZNÁLÁS ÖSSZHANGJA	87
13.2 VONALAS ELEMÉK ÖSSZHANGJA.....	88
14. TÁRSADALMI, GAZDASÁGI HATÁSVIZSGÁLAT	91

14.1 TÁRSADALMI-GAZDASÁGI HATÁSOK ÉRTÉKELÉSE.....	91
14.11 BEVEZETÉS	91
14.12A TÁRSADALMI-GAZDASÁGI HATÁSVIZSGLAT MÓDSZERE	92
14.13A MEGYEI TERÜLETRENDEZÉSI TERV TÁRSADALMI – GAZDASÁGI HATÁSAI	94
TERVEZŐI NYILATKOZAT	97

BEVEZETÉS

Komárom-Esztergom Megye Önkormányzatának Közgyűlése – törvényi kötelezettségének megfelelően – 2010 decemberében megindította a megye területrendezési tervének (továbbiakban MTrT) módosítását. Az MTrT módosításának jóváhagyása után csak azzal összhangban lévő településrendezési tervek hagyhatók jóvá.

A megalapozó munkarészek következő fejezetei során elsősorban a 2005-ben jóváhagyott MTrT-hez képest történt változások kapnak hangsúlyt, ugyanakkor, tekintettel az igen erőteljes jogszabályi változásokra, melyeket a *Helyzetelemzés* részletesen tartalmaz, számos teljesen új elemet is tartalmaz. A javaslattevő munkarész szerkezeti és tartalmi szempontból is jelentősen megváltozott a hatályos tervanyaghoz képest, tekintettel

- a jogszabályi változásokra;
- a tervmódosítást kidolgozó és más tervező műhelyek által készített területrendezési tervekkel és módosításokkal kapcsolatos állami főépítési és miniszteri állásfoglalások általános tapasztalataira, melyek az Országos Területrendezési Tervről (továbbiakban OTTr-ről) szóló 2003. évi törvény 2008. évi módosítását követően a korábbiaknál sokkal szűkebb tervezői-szakmai és megyei rendeletalkotói mozgásteret biztosít;
- a megye településeinek részben megváltozott fejlesztési elképzeléseire;
- és nem utolsósorban a tervezőműhelynek a területrendezés hazai rendszerében felhalmozott tapasztalataira.

1. JOGSZABÁLYI HÁTTÉR

A jogszabályi háttér részletes értékelését az *Előkészítő fázisban készült Helyzetelemzés munkarész* tartalmazza. Az alábbiakban csak a legfontosabb elemeket emeljük ki.

A területi tervezést megalapozó jogszabály a **Területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény**. A törvény 23/B §-a szerint a megye területrendezési terve

- a térség területi határát,
- térségi szerkezeti tervét,
- térségi övezeteit
- és területrendezési szabályzatát foglalja magában,
- továbbá tartalmazhat ajánlásokat és intézkedési javaslatokat.

A fenti törvény alapján alkotta meg az **Országgyűlés az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvényt**, amely – az 1996. évi törvény szellemiségétől eltérően – a megyei területrendezési tervezés döntési hatókörét igen szűkre szabta. Az **OTTr felülvizsgálatát 2008. június 9-én fogadta el az Országgyűlés**. Az OTTr tartalmilag jelentősen módosult, azonban szellemisége nem változott. A módosító törvény 30. §-ának (3) bekezdése kimondta, hogy a megyei területrendezési terveket 2010. december 31-ig e törvénnyel összhangba kell hozni. A határidő később 2011. december 31-re módosult.

Az MTrT módosításának kidolgozását a **Területfejlesztési koncepció, területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X.6.) Kormányrendelet** szabályozza, mely a jelenleg hatályos MTrT kidolgozásának alapjául szolgáló

18/1998. (VI. 25.) KTM rendelet előírásait váltotta le. Az új rendelet (a korábbi 184/1996. (XII. 11.) rendeletet hatálytalanítva), meghatározza a tervek egyeztetésének és elfogadásának rendjét is. Újdonsága, hogy az Országos Településrendezési és Építési Követelményekhez hasonlóan rögzíti térségi szerkezeti terv és övezetek térképi ábrázolása során alkalmazandó jelkulcsokat, valamint egyes kötelező mellékletek esetén (pl. Környezeti, gazdasági társadalmi hatásvizsgálat) részletes tematikát határoz meg.

2. VÁLTOZÁS A MÓDOSÍTÁS ELŐTTI TERVHEZ KÉPEST

A jóváhagyandó tervanyag továbbra is rendeletből és határozatokból áll.

2.1. RENDELETTEL JÓVÁHAGYANDÓ MUNKARÉSZ

A rendelettel jóváhagyandó munkarész szerkezete nem változott, a közgyűlés a térségi területrendezési szabályzat módosítását és az ennek mellékleteit képező, módosult térségi szerkezeti tervet, és a számában is, elnevezéseiben és részben tartalmában is módosult övezeteket fogadja el minden megyei településre kötelező jogszabályként. A térségi területrendezési szabályzatról szóló rendelettervezet a hatályos szabályzat módosításaként kerül kidolgozásra, egységes szerkezetben a jóváhagyott tervdokumentum fogja tartalmazni.

A területrendezés hazai rendszeréből következően a módosított térségi területrendezési szabályzat jelentősen lerövidül, a módosítás az OTrT alkalmazására korlátozódik. A megye számára a rendelettel jóváhagyandó munkarészek mellékletei tekintetében biztosított az a szigorú jogszabályi korlátok közé szorított mozgástér, mely lehetőséget ad térségi szerkezetalakítás és az övezetek lehatárolásának a megyei adottságok szerinti minimális korrekciójára.

A térségi szerkezeti tervben a megye településeinek szándékai legerőteljesebben a települési térségek lehatárolásában és a térségi mellékúthálózat kialakításában érvényesülhetnek. Korlátozott, de még viszonylag jelentős a mozgástér a mezőgazdasági, a vegyes, és az erdő területfelhasználású térségek egymás közötti arányának meghatározásában (itt a jogszabályok az országos tervhez képest a megyei terv számára 25%-nyi eltérés lehetőségét biztosítják).

A tervezett országos közutak tekintetében 10%-os eltérésre van lehetőség a nyomvonal település közigazgatási területére vetített hossza tekintetében, míg a meglévő utak tekintetében az OTrT-től eltérő korrekcióra nem ad lehetőséget a törvény. A térségi szerkezeti terven, a jóváhagyott tervdokumentumban a jövőben nem szerepeltethetők nyomvonalváltozatok. Ezekről a véleményezési eljárás során dönteni kell. Az OTrT-ben nem szereplő gyorsforgalmi-főúti kapcsolatokra vonatkozóan az intézkedések keretében, illetve az alátámasztó munkarészben lehet javaslatot tenni, de a térségi szerkezeti terven nem ábrázolható.

Az övezetek lehatárolása részben az OTrT alapján, részben jogszabályban kötelezett adatszolgáltatók által megküldött adatok alapján, kis részben pedig a tervező javaslata alapján történik. Az adatszolgáltatók adataitól illetve az OTrT-ben meghatározott lehatárolásoktól legfeljebb 5%-os mértékben lehet eltérni a megyei tervben (település közigazgatási területére eső terület nagysága).

Az OTrT szerinti övezetek változásai

Az OTrT-ről szóló 2003. évi törvény szerinti övezetek	Az OTrT 2008. évi módosítása szerinti térségi övezetek
1. Védett természeti területek övezete 2. Természeti területek övezete 3. Ökológiai folyosók 4. Kiváló termőhelyi adottságú szántóterületek övezete 5. Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezete 6. Felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területének övezete 7. Térségi tájrehabilitációt igénylő területek övezete 8. Tájképvédelmi területek övezete 9. A hullámtér és nyílt ártér övezete 10. Csúszásveszélyes területek övezetével érintett települések 11. Vízerózióknak kitett terület által érintett települések 12. Szélerózióknak kitett terület által érintett települések 13. Honvédelmi és katasztrófavédelmi területek övezete	1. Magterület övezete 2. Ökológiai folyosó övezete 3. Pufferterület övezete 4. Kiváló termőhelyi adottságú szántóterületek övezete (megváltozott lehatárolási módszerrel) 5. Kiváló termőhelyi adottságú erdőterületek övezete 6. Erdőtelepítésre alkalmas terület övezete 7. Országos komplex tájrehabilitációt igénylő terület övezete 8. Térségi komplex tájrehabilitációt igénylő terület övezete 9. Országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezete 10. Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezete 11. Világörökség és világörökség várományos terület övezetei 12. Történeti települési terület övezete 13. Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezete 14. Felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területének övezete 15. Ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület övezete 16. Együtt tervezhető térségek övezete 17. Kiemelt fontosságú meglévő honvédelmi területek övezete 19. Honvédelmi terület övezete 20. Rendszeresen belvízjárta terület 21. Nagyvízi meder övezete 22. Földtani veszélyforrás területének övezete 23. Szélerózióknak kitett terület által érintett települések övezete 24. Vízerózióknak kitett terület által érintett települések övezete

2.2 HATÁROZATTAL JÓVÁHAGYANDÓ FONTOSABB MUNKARÉSZ VÁLTOZÁSAI

A munkarész legfontosabb, a jogszabályi változásokra és az állami főépítési-minisztériumi jogalkalmazási gyakorlatra visszavezethető változása, hogy a Területrendezési irányelvek kikerülnek a határozattal jóváhagyandó munkarészből és a megalapozó munkarészbe kerülnek át.

A terv jobb megértését segíti, hogy a sajátos megyei térségekre vonatkozó ajánlásokat külön csoportosítva szerepeltetjük (a hatályos tervben a térségi területfelhasználási egységekre vonatkozó ajánlások részét képezik. Az ajánlások átfogalmazását elsősorban az tette szükségessé, hogy az illetékes minisztérium az utóbbi években már járul hozzá az ajánlások szabály jellegű megfogalmazásához azzal az indokolva, hogy a települések számára a megfogalmazással is világossá kell tenni, hogy melyek a terv kötelező rendelkezései és mi az, ami „csak” ajánlott. Néhány esetben a változtatás a pontosítást szolgálja.

A sajátos megyei térségek közül a településhálózati csomópont lehatárolás megváltoztatását a korábbinál egzaktabb, az övezeti metodikához jobban közelítő és a várható területi változásokhoz jobban igazodó lehatárolás volt a cél. A természetvédelemmel kapcsolatos sajátos megyei térségek változása a jogszabályi változásokkal és a rendelettel jóváhagyandó övezeti rendszer megváltozásával van összefüggésben.

2.3 EGYÉB JELENTŐS TEMATIKAI VÁLTOZÁSOK

A terv új eleme a 2/2005. (I.11.) kormányrendelet szerinti *környezet értékelés* elkészítésének kötelezettsége. A terv előkészítő fázisával egyidejűleg elkészült egy tematikai javaslat, ami a jogszabályban előírt véleményezőknak megküldésre került. A beérkező vélemények alapján elkészül egy pontosított tematika, melynek alapján a javaslattevő fázissal egyidejűleg elkészül a tervezet környezeti értékelése. Az értékelés véleményezése tervvel egyidejűleg történik, de attól független eljárás keretében.

1. A HELYZETELEMZÉS ÖSSZEFOGLALÁSA

TERVELŐZMÉNYEK

A hatályos megyei területrendezési terv előkészítése a 2007-2013 európai költségvetési ciklus félidejét követő első év kezdetére esett, ami azt jelentette, hogy a megalapozásul egyrészt a **2007-2013 közötti költségvetési ciklusra készült területfejlesztési tervdokumentumok** szolgálták, másrészt viszont már a **2014-2020 közötti költségvetési periódusra készülő tervdokumentumokat** is figyelembe kellett venni, hiszen a módosuló megyei terv hatását már jórészt a következő periódusban fogja kifejteni. Ennek megfelelően az alábbi tervdokumentumokat tekintettük legfontosabb előzményeknek:

- Közép-Dunántúli régió Operatív Programja 2007-2013 (2007);
- Komárom-Esztergom megye Területfejlesztési Stratégiai Programja (2007);
- Új Széchenyi Terv gazdaságfejlesztési program (2011. január);
- Európa 2020 stratégia (tervezése folyamatban, 2010. decemberi állapot);
- Készülő Duna Stratégia (Cselekvési terv, 2010. december 8-i állapot).

A 2005-ben jóváhagyott Országos Területfejlesztési Konceptió elhatározásai a hatályos Megyei Területrendezési Tervbe már nem tudtak beépülni, jelenleg viszont már felülvizsgálat alatt áll, várható, hogy legfeljebb 2012-ben egy alapvetően más koncepció kerül jóváhagyásra, így a 2005. évi OTK figyelembevételére 2012. elején hatályba lévő tervnél nem indokolt.

A tervezés fontos forrásai továbbá a hatályos illetve egyeztetési eljárás alatt álló **településrendezési tervek**. A településeknek mintegy kétharmada bocsátotta tervét a tervezők rendelkezésére.

Az **ágazati tervek** a részletes vizsgálat során témánként kerültek feldolgozásra.

A TÉRSZERKEZET VÁLTOZÁSAI

A megyében a mezőgazdasági területek kb. 2000 hektárral csökkentek, az erdőterület 1200 hektárral nőtt, kb. 800 hektár került művelés alól kivonásra. A megye lakásállománya többé-kevésbé ugyanezen periódusban (2001 óta) 5000 lakással nőtt, miközben a népesség köze 4000 fővel csökkent. A lakások igen jelentős része zöldmezős jelleggel épült, jórészt olyan területen, mely már a hatályos terv készítésekor művelés alól kivont terület volt.

A gazdasági területek legnagyobb arányban a tatabányai kistérségben nőttek (Környe ipari park). A gazdasági területek a Tatabányai és az Esztergomi kistérségben jórészt kihasználtak (nagyságrendileg 80%-os kihasználtság), míg a többi kistérségben jelentős a szabad kapacitás.

A dinamikusan fejlődő térségekre jellemző módon a megyében is egyre jobban szaporodnak az extenzív, kis beépítettségű, de esetenként viszonylag jelentős környezeti átalakítást igénylő, illetve környezeti hatású rekreációs-sportolási-szabadidős hasznosítású területek (motocross, golf, sí-pálya, strand, kikötő, kemping stb. Részben ide sorolhatók a zarándokturizmus fejlődő, bővülő szolgáltatásokat nyújtó tradicionális helyszínei, mint Majk, vagy Pélföldszentkereszt, vagy a rendszerváltás előttről megörökölt gyermek-ifjúsági táborok újrahásznosítása. Az intenzív beépítést igénylő üdülés új formája a villapark (Várgesztes) míg a hétvégi házas üdülőterületek és a zártkertek a pihenés-üdülés egyre inkább kiszorulóban lévő formái, e területek a lakóterületi célú újrahásznosítás gyakori célpontjai (kiemelten Tatán és környékén).

A 21. század fordulója környékén megjelent új hasznosítási forma a szélerőmű-park, mely azonban jórészt a korábbi szántóföldi műveléssel jól megfér. A települések számára fontos

változás a regionális hulladékgazdálkodási rendszer kialakulása, mely a megyében kb. 60 helyi hulladéklerakó rekultivációját teszi lehetővé. Az ezredforduló új és a területrendezést egyre komolyabb mértékben befolyásoló problémája a vízháztartás változásából adódó fokozott fenyegetettség, mely a megyében a klímaváltozás okozta szélsőséges időjárási és árvízi helyzeteken túl a bányászat leállítását követő karsztvízszint-emelkedéssel és a csapadékvíz-elvezető hálózat fenntartásának-fejlesztésének elmaradásaival is összefüggésbe hozható.

Kiemelendő a természetvédelem rendszerében bekövetkezett változások, mely a területhasználatot a területkínálattal összefüggő korlátozásokon keresztül, közvetetten, de igen erőteljesen befolyásolja.

A megye közlekedési és infrastruktúra-hálózatában jelentős változások nem történtek, a tervezett szerkezetalakító fejlesztések megvalósulása még várat magára.

TÁRSADALMI FOLYAMATOK

A megye összességében a belföldi migráció egyértelmű nyertese, a mintegy 4.5 ezer fős népességcsökkenés egyértelműen az ország egészére jellemző természetes fogyással függ össze. Az átlagos népességcsökkenést a Kisbéri és Oroszlányi kistérségekben bekövetkezett csökkenés többszörösen meghaladta, míg az Esztergomi és a Tatai kistérségekben növekedés következett be. 10 %-ot meghaladó népességcsökkenés következett be a Kisbéri kistérség négy településén (Csatka, Bakonybánk, Bársonyos, Réde). A városok közül is Tata és Esztergom népessége növekedett, Komáromé stagnált, a többi városé csökkent. A vándorlási veszteség a megye városai közül Bábolna és Nyergesújfalu esetében volt a legmagasabb, 2009-ben. A községek közül 2001 óta 24-ben nőtt a népesség, négyben stagnált (a változás mértéke nem érte el az 1%-ot, míg 27-ben kisebb-nagyobb mértékben csökkent. A megye az országos trendeknek megfelelően öregszik, de mértéke elmarad az országostól: Komárom-Esztergom megye öregedési indexe 2010-ben 106,4, ami kedvezőbb a közép-dunántúli régió átlagánál (110,4), és az országos átlagnál (112,6).

A megyében a válság kezdetéig a foglalkoztatás dinamikusan növekedett (2008-ban majdnem elérte az 1990 évi szintet, ám a válság itt is jelentős visszaesést eredményezett (a munkanélküliségi ráta egy év alatt 3,3 %-kal nőtt). GDP vonatkozásában a megye stabilan a 3. helyen áll.

NAGYTÉRSÉGI ÖSSZEFÜGGÉSEK

Az elmúlt 5 év legfontosabb fejleménye Magyarország Európai Unióhoz csatlakozása volt, majd a Schengeni határ átkerülése a dél, délkeleti, keleti országhatárra. Ezzel Magyarország és Szlovákia között megszűntek a tényleges határok, lehetővé vált az I. Világháború előtti természetes vonzáskörzetek helyreállása, ami, különösen Esztergom és Komárom vonatkozásában bír kiemelt jelentőséggel. Vizsgálatok szerint ma Esztergom vonzáskörzete kb. 50 településre terjed ki, melynek kb. kétharmada szlovákiai területre esik. A politikai változások nagyban hozzájárultak a két határváros (Esztergom és Komárom) gazdaságának fellendüléséhez, másrészt a határ két oldala közötti kiegyenlítődés elindulásához, ami a szlovákiai határtérségben a munkanélküliség radikális csökkenését, a vállalkozási kedv növekedését eredményezte. Komárom-Komárno várospár egy észak-déli urbanizációs tengely része, melyre a két megyeszékhely – Nyitra (85 ezer lakos), és Tatabánya (70 ezer lakos) – mellett a kb. 40 ezer lakossal bíró Érsekújvár is ráfűződik Komárom-Komárno várospárnak (együtt kb. 55 ezer lakos) tehát három viszonylag jelentős munkaerőpiaci központ között kell pozicionálni magát. Esztergomot, mint térségközpontot pedig a Budapesti agglomeráción belüli fekvése, a Dunakanyar turisztikai vonzereje is erősíti.

A határtérség belső fejlődését ma korlátozza a városok közötti belső közlekedési kapcsolatok relatív gyengesége. A két megyeszékhely: Tatabánya és Nyitra közötti kapcsolatok teljességgel

hiányoznak, miközben a határvárosok észak-déli irányú kapcsolódásai is rosszak (erre a hatályos területrendezési terv vizsgálati munkarésze is rámutat). A térség további megerősödése és a tágabb térségbe való bekapcsolódása szempontjából tehát az észak-déli kapcsolatok erősítése létfontosságú. E hiányzó kapcsolatok megvalósulására jó esélyt kínálhat a Duna- Stratégia, ehhez azonban a megyének aktívan, a forráskoncentráció elvét szem előtt tartva kell lobbiznia. A Duna Stratégia egyik fontos célkitűzése a folyami hajózás fejlesztése. A Széchenyi terv szerint Komáromban várható országos jelentőség kikötő kialakítása.

A tervezett európai gázvezeték-hálózatok várhatóan érinteni fogják a megyét, a Nabucco-ról a tervek szerint 2011. év első felében lesz döntés. A megye nagytérségi kapcsolatrendszerének kevésbé látványos, de fontos elemei a zarándokútvonalak és a világörökség-várományos területek, különösen a limes.

TELEPÜLÉSRENDSZER

A megyében a települések száma és a kistérségi hovatartozása nem változott a hatályos terv jóváhagyása óta. Két község – Ács és Lábatlan – vált várossá, e két város a városhálózat eloszlásán nem változtatott, mivel Ács Komárom, Lábatlan pedig Nyergesújfalu közvetlen szomszédja. A megye kis mérete és nagytérségi pozíciója miatt intézkedést kívánó városhiányosság nem áll fenn, újabb települések várossá nyilvánítására nincsen szükség.

Az elmúlt évtizedben a megye urbanizáltabb lett, szuburbanizáció által erősebben érintett térségei (Pest megyével határos települések, M1-es autópálya, 10-es sz. főút Esztergom térségében, 11-es sz. főút térsége, Tatabánya térsége) tovább urbanizálódtak, míg az ebből 2001. előtt kimaradt térségeket továbbra is a népességcsökkenés az elvándorlás (oroszlányi és Kisbéri kistérségek), a vidékies jelleg fennmaradása (Kisbéri kistérség) jellemzi. A szuburbanizációs hatások mértéke kistérségenként eltérő: legerősebb a növekedés a Tatabányai kistérségben (4,3%), de a szuburbanizációs hatás még az Oroszlányi kistérség Tatabányához közeli településein is kimutatható (Kömlőd, Kecskéd). Kiugróan jelentős volt a Dunakanyarhoz tartozó Dömös (6%) és Pilismarót (7%) népességnövekedése. A legnépszerűbb szuburbanizációs célpontok továbbra is a Budapestről és Tatabányáról egyaránt jól elérhető Gyermely, illetve a Tatabánya és Tata között fekvő Vértesszőlős. Kisebb mértékű növekedést mutatnak a Tata környéki községek. A korábban igen erőteljesen növekvő települések (pl. a Tatai kistérségben Baj, a Tatabányai kistérségben Szomor, a Dorogi kistérségben Máriahalom) növekedése erőteljesen lelassult a korábbi dinamikához képest, miközben új, a bővüléstől korábban elzárkózó települések váltak kiemelt szuburbanizációs célponttá (pl. Úny).

A városok közül Tatabányán és Esztergomban nőtt legnagyobb mértékben a lakásállomány (a megye növekményének több mint 40 %-a e két városra jut), ugyanakkor a növekmény közel negyede a községekben mért. Kiugróan sok, 50-et meghaladó a lakásállomány növekedése Csolnok (Dorogi kistérség), Tát (Esztergomi kistérség) és Tarján (Tatabányai kistérség) területén, miközben mindhárom községben csökkent a népesség. Néhány községben ugyanakkor a népességnövekedés részben vagy egészben igazolja lakásszám-növekedést (Kecskéd, Gyermely, Szárliget). A községek közül a legnagyobb (99) a lakásállomány-növekedés Környén (Tatabányai kistérség) miközben a népesség 112 fővel növekedett. A Kisbéri kistérségben 15 települése közül 10-ben eközben 10-nél kevesebbel nőtt a lakások száma.

A határnyitás új helyzetet teremtett a két határváros, Komárom és Esztergom számára. Esztergom egy jelentős (kb. 50 települést magában foglaló) vidéki térség vonzásközpontjává, míg Komárom egy többközpontú (Komárom-Komárno-Érsekújvár-Gúta-Ógyalla-Ács-Bábolna) várostérség elemévé vált, melyben a szlovákiai Révkomárommal együtt jelentős súlyú központnak számít. A közlekedési kapcsolatok kívánatos javulása egy erőteljes Nyitra-Tatabánya-Székesfehérvár tengely kialakulását eredményezheti.

KÖZLEKEDÉSI HÁLÓZAT, MEGKÖZELÍTHETŐSÉGI VISZONYOK

A megye közlekedési kapcsolati rendszerének legfontosabb erőssége a kelet-nyugati irányú kapcsolatrendszer kiépítettsége mind nemzetközi, mind regionális viszonylatban, legnagyobb gyengesége pedig továbbra is az észak-déli ország- és megyehatáron túlnyúló kapcsolatok hiánya, illetve szűk kapacitásai. A hatályos tervben regisztrált problémák – 1-es és a 10-es főutak települési átkelési szakaszainak túlterheltsége és környezetterhelő hatása, Esztergom-Tatabánya közötti kapcsolat hiánya, Oroszlány zsákjellege, gazdasági területeinek rossz elérhetősége ma is élő és egyre sürgetőbb megoldandó problémák.

A hatályos terv által kínált megoldások nem feltétlenül adtak optimális válaszokat a felvetett kérdésekre, mert a megyei terv mozgásterét az országos jogszabályok már akkor is korlátozták, jelenleg ez a korlátozás még szigorúbb. A közlekedési ágazaton belül és a központi kormányzat közlekedéspolitikájában szemléletváltás indult meg, amennyiben a vasútnak a korábbiaknál jelentősebb szerep juthat a közlekedési konfliktusok kezelésében, bár a vasút felértékelődése sajnos még nem jár együtt a vasúttért és közúttért felelős intézmények közötti párbeszéddel. A megye közúti közlekedési konfliktusai egy része esetében pedig is jó esély lenne arra, hogy a megoldást részben a vasút felértékelése adhatja, mind a teherszállítás, mind a településközi, városközi ingázás tekintetében. A településhálózati csomópontokban fontos szerep juthatna továbbá a kerékpáros hivatásforgalom feltételei javításának.

A Duna Stratégia a megye számára folyami hajózás terén is ígéretes fejlesztési lehetőségeket tartalmaz. Ebből a szempontból hosszútávon jelentős előny származhat a megye számára a Duna menti gazdasági területeiből, melyek működőképességének megőrzése ezért kulcsfontosságú lehet (Nyergesújfalu, Lábatlan, Süttő, Almásfüzitő). A 10-es sz. főút települések által szorgalmazott déli irányú eltolása e működőképességet veszélybe sodorhatja, ha viszont e gazdasági területek továbbra is működőképesek maradnak, akkor az elkerülés a települések problémáit jórészt nem oldja meg, hiszen a teherforgalom továbbra is belterületen marad. A fenti ellentmondást részben a meglévő vasútvonal mainál sokkal jobb kihasználhatóságához szükséges fejlesztések megvalósítása, részben egy északi szakaszos, kizárólag a teherforgalom lakóterületről történő kivezetését szolgáló elkerülés segítheti, ami viszont az ingatlantulajdonosok együttműködését igényli.

A megye számára kiemelkedő fontosságú lenne a két tervezett új Duna híd megépítése. Esztergom esetében egy közös műtárgyon vezetett közúti és vasúti kapcsolat lenne kedvező, mely hozzáférést biztosítana Párkány óriási, jelenleg erőteljesen alulhasznosított logisztikai kapacitásához. A megye kiemelt céljának tekinti az V/C folyosó megyén történő átvezetését. A jelenleg hatályos OTT ez a nyomvonalat a Dunától keletre tervezi, ahol sokkal drágábban és sokkal kevesebb továbbgyűrűző hatást elérve lehet megépíteni. A nagytérségi kapcsolatok javítása szempontjából fontos lenne még a Budapest-Bécs vasútvonal és az árvízvédelmi vonal szétválasztása Komáromnál, továbbá Tatabánya-Székesfehérvár vasút kapcsolat megteremtése az Oroszlány-Mór közötti hiányzó szakasz kiépítésével.

MEGYE GAZDASÁGA

Ipar, logisztika

A megye gazdaságában az ipar mind a mai napig meghatározó: az egy lakosra jutó ipari termelés a régió átlagát jelentősen, az országos átlagot viszont többszörösen meghaladta, miközben a kereskedelem, vendéglátás és szálláshelyszolgáltatás tekintetében a megye az országos átlag körül mozog. Nagyon beszédes ugyanakkor, hogy a KSH adata szerint a megyében a GDP arányos K+F ráfordítás az európai viszonylatban alacsony országos aránynak is csak tizede, míg a régióénak is csak hatoda. Ez a súlyos elmaradás annál is meglepőbb, mivel a megyében az európai értelemben vett legjelentősebb húzóágazatok vannak jelen: autóipar, gyógyszeripar, info-kommunikációs eszközök ipara, energetika. Ezen a kedvezőtlen mutatóon jelentősen javíthat

a Tatabányai Ipari Parkban tervezett IPTECH-INNO Ipari Technológiai Innovációs Központ fejlesztése, melynek profilja elsősorban a korszerű környezettudományi technológiák, a megújuló energiaforrások hasznosítását fogja elősegíteni.

A KSH adatok a megye dinamikus ipari fejlődésének lelassulásáról tanúskodnak: a jelenlegi szerkezetben rejlő bővülési lehetőségek kezdenek kimerülni. A megye gazdasági stabilitásának fenntartása a meglévő egyéb potenciálok nagyobb arányú hasznosítása (mezőgazdaság, turizmus, megújuló energiaipar, meglévő logisztikai kapacitások jobb kihasználása), másrészt a meglévő ipari volumen minőségi fejlődése irányában indokolt elmozdulni.

Energiaforrások, energiatermelés és ellátás rendszere

A korábban jelentős szénkitermelő-felhasználó megyében a hangsúly a szénről a földgázra, illetve a fosszilis energiaforrásokról a megújuló termelésére tolódik el. Már csak a Márkus-hegyi szénbánya működik (jelenlegi döntések szerint legfeljebb 2012-ig), miközben számos kezdeményezés indult a megújuló energiaforrások hasznosítására. Kisigmánd térségében épül Magyarország legnagyobb szél erőműparkja: 2009-ig 25 db turbina épült, a 2. ütemben további 18-at terveznek, egyenként 2 MW teljesítménnyel. A szél erőmű-park térségi szerkezeti tervi megjelentetésére a jelenlegi ábrázolási rendszer nem alkalmas, annak igen jelentős térségi hatása ellenére. Egyéb megújuló energiatermelésre is leginkább a megye nyugati része alkalmas (napenergia, geotermikus energia, biomassza). Veszélyes hulladékégetésből származó biogázt használ a Dorogi hőerőmű. Bioetanol gyártását tervezik Dunaalmáson, szolárpark kialakítása tervezett Súr község területén, napkollektor gyártás folyik Dorog ipari parkjában.

Európa jelentős fejlesztéseket tervez a gázellátása biztonságának növelése érdekében: nemzeti rendszerek összekapcsolása, Nabucco, Déli Áramlat. Közülük a Nabucco jó eséllyel érinteni fogja a megyét. Az elektromos energia ellátó rendszer fejlesztései az oroszországi hőerőmű leállításával, viszont egy új Almásfüzitői gázturbinás erőmű rendszerbeállításával számolnak (2x400 MW), mely egy új Almásfüzitő-Oroszlány vezeték kiépítést is igényli. Az üzemben kívül helyezett Tatabánya-Bánhidai erőmű területén a város legfeljebb térségi erőmű létesítését tudná elfogadni (50 MW-nál kisebb teljesítménnyel), ennek ellenére az OTTr nagyerőműként jelöli. A megyében jelenleg térségi jelentőségű erőművek a távhőszolgáltatást nyújtó dorogi és tatabányai hőerőmű.

Ásványi nyersanyag-gazdálkodás

A megye jelentős részén építőanyag-ipari ásványi nyersanyagok találhatóak. Elsősorban a Duna mentén ill. a síkságon a folyó jösvőléből felhalmozódott kavics és homok készletek találhatóak (pl. Ács, Komárom, Tát, Tokod, Mocska térsége), de előfordul jóval távolabb is (Máriaalom, Úny vagy Tatabánya térsége – szintén a Duna hatására). Jelentős mennyiségű mészkő található a Gerecse és környékén. Nyergesújfalú és Lábatlan térségében márgát, Bajon agyagot, továbbá egy helyen homokkővet bányásznak.

A megye alatt található szénkészlet bányászata 2012-ben teljesen leáll. A megye területén az OTTr szerinti nyersanyag-gazdálkodási terület övezetével 29 település érintett. Ezzel az övezettel érintett települések településrendezési tervében ezt a nyersanyag-gazdálkodási területet a tényleges kiterjedésüknek megfelelően kell lehatárolni, ennek megfelelő övezetbe, vagy építési övezetbe sorolni, és a területre szabályokat kell megállapítani. Ez nem azt jelenti, hogy automatikusan ezeken a területeken ki lehet ill. ki kell jelölni bányatelkeket a településrendezési terv készítése során, hiszen számos más előírást is figyelembe kell venni. A Magyar Bányászati és Földtani Hivatal a megyében 38 bányatelket, valamint 12 szilárd és egy szénhidrogén kutatási területet tart nyilván. Ezeket a területeket a következő táblázat mutatja. A 42 bányából harmincöt működik, négy bánya kitermelése szünetel (baji homokbánya, oroszországi szénbánya, lábatlani márgabánya), egy bezárt (Esztergomi szénbánya), egy pedig tájrendezés (baji agyagbánya) alatt áll.

Turizmus

Az új évezred első évtizedének végére a Közép-Dunántúli régió belül némi átrendeződés ment végbe: Veszprém megye (Balaton-part) idegenforgalmi részesedése csökkent, Komárom-Esztergom megyéé viszont növekedett. A hazai turisztikai ágazaton belül a belföldi turizmus megerősödése ellensúlyozta a külföldi vendégek számának, illetve itt tartózkodásának csökkenését. A szállásférőhelyek összetétele az igényesebb, magasabb kategóriába sorolt szállodák részarányának növekedése felé mozdult el, az egyes desztinációkhoz kapcsolt szolgáltatások kínálata bővült.

A **megye alapvető turisztikai adottságai** nem változtak. A turizmus fejlesztésének területi súlypontjai és a kijelölt fejlesztési irányvonalak is lényegében ugyanazok, mint a hatályos területrendezési terv készítésekor. További fejlesztési irányvonalként jelentős hangsúlyt érdemes helyezni a különféle sportágakhoz kapcsolódó létesítmények létrehozására, miáltal a megye turisztikai palettája és vonzereje fokozható. A kerékpáros turizmus fejlesztése a kerékpárutak építésének függvénye. A kistérségek többsége jelezte, hogy fontosnak tartja turisztikai célú kerékpárutak építését. A lovas turizmus sokat fejlődött az előző vizsgálat óta, számos új lovas tanya, lovas bázis létesült. A tatai Old Lake Golf Klub új szintet hozott a megye aktív szabadidős kínálatába. A világörökség várományos római limes vonal mentén a part menti tájrehabilitáció továbbra is elengedhetetlen feladat, valamint a dunai kikötőhelyek kijelölése és fejlesztése nélkülözhetetlen a vízi turizmus fejlesztése érdekében. A gyógy- és termáلتurizmus terén jelentős fejlesztések valósultak meg: Esztergom, Komárom, Kisbér esetében, a tervezett fejlesztés megvalósítása még várat magára Tatán és Dunaalmáson. A turisztikai kínálat mozaikos elrendeződése miatt is fontos a hiányzó észak-déli közúti kapcsolatrendszer fejlesztése, ezen belül kiemelt a Komárom-Tata- Oroszlány-Mór közúti folyosó.

A **megyei idegenforgalmi stratégia** felülvizsgálata során kiemelt beavatkozási területek a vízparti turizmusban, a történelmi városokban, a regionális és helyi jelentőségű gyógy- és termálfürdőknél (illetve a termálvízkinccs hasznosításában), a nemzeti parkok és tájvédelmi körzetek egyéb természetvédelmi területekben rejlő lehetőségek hasznosulása. A felülvizsgálat kiemeli a barnamezős területek (felhagyott, vagy alig működő ipartelepek, bányák, üres laktanyák) újrahasznosítása érdekében a környezeti kármentesítés, a tájrehabilitáció, valamint ezen területek funkcióváltásának támogatásában rejlő lehetőségeket.

Erdőgazdálkodás, mezőgazdaság, állattenyésztés

A **megye erdőszűlsége** 27,1%, az ország erdőszűlségét jelentősen meghaladja. Az erdőterület nagysága több mint 1000 hektárral nőtt a statisztikai adatok szerint, ami meghatározóan a mezőgazdasági terület rovására történt. Az erdőállomány 80 %-ot meghaladó mértékben állami tulajdon. A védelmi célú erdők (talaj-, vad-, település-, víz-, tájkép-, műtárgyvédelmi erdők, mezővédő-, gát- és partvédő, honvédelmi célú erdők) aránya 54 %-ot meghaladó, gazdasági célú erdő 45 %, egyéb funkciójú erdő 1 % alatti. Az Ország Szerkezeti Terve szerint a megye területén kijelölt erdőgazdálkodási térség 85 000 ha, a megye területének közel 40%-a. Ilyen mértékű erdőterület növekedés a megye területén a terv távlatában erősen túlzónak és reálisan nem megvalósítandónak tekinthető. Az 1992-ben készített komplex fásítási terv a megye területén távlatban 5400 hektár erdőszűléssel számolt.

A **mezőgazdasági terület** a 2003-as 57,5%-os arányához képest a 2010-es 55,4% arány minimális csökkenést mutat. A művelési ágak mindegyike a területi arányaihoz képest jelentős mértékben változott. A szántó, a kert és a gyepterületek területe csökkent, az állandó kultúrák területe (szőlő, gyümölcsös) jelentős mértékben növekedett. A kertterület csökkenése a gyümölcs és szőlő növekedésével áll összefüggésben. Az erdőterület növekedése a szántó és gyepterületek rovására egyaránt történhetett. A Bakonyalja, Vértesalja, Gerecse-Pilis közötti dombvidék változatosabb domborzati viszonyaiból adódó kedvezőtlenebb termőhelyi adottságok az erdők és mezőgazdasági területek mozaikos tájszerkezetét alakították ki. A megye nyugati felében Gyermely térsége emelhető ki mezőgazdasági központként. Pozitív változás a szőlőtermesztés, borászat területén tapasztalható, egyrészt új szőlőterületek telepítésével, másrészt a borászat,

borturizmus fejlődésével (Ászár-neszmélyi borvidék). A hivatalos nyilvántartás szerint a megyében 46 település érintett a gyümölcs kataszter által. Figyelembe véve az összesen 1303 ha gyümölcsöst, a konkrét kataszteri területek ismerete nélkül is feltételezhető, hogy az érintett települések fejlesztését az OTTr ezen területekre vonatkozó szabálya aránytalanul nagy mértékben korlátozhatja.

A mezőgazdasági terület sajátos tájszerkezeti egységei a **zártkertek**. Komárom-Esztergom megye területén az összes zártkert területe 7219 hektár. A településekkel hajdan szerves funkcionális és tájszerkezeti egységben lévő szőlőhegyek az 1960-1970-es években váltak zártkertekké. Főleg a városok környezetében és a Duna mentén alakultak további zártkertek, melyek a hobbi szintű kertészkedés mellett csökkentett értékű üdülőterületként is funkcionáltak. Több település tulajdonosi nyomásra a zártkerti területeit vagy azok egy részét üdülőterületként vagy lakóterületként jelölte ki nagyobb beépítési lehetőséget biztosítva a tulajdonosok számára a legtöbb esetben alap infrastruktúra nélkül. Ez a folyamat a Duna mentén, Tata-Tatabánya térségében a tájképi szempontból is érzékeny területek tájképi egységének felbontását, rendezetlen beépülését eredményezte.

A megye **állattenyésztésének** súlypontjai változatlanul a kistáji térségben koncentrálnak: Bábolna, Ács, Komárom, Kisdér, Kocs, Tata, Környe. A megye helyi mezőgazdasági termékfeldolgozásának leépülése továbbra is tart. A megye halastó területe a 2003-as 1035 ha-hoz képest 2010-re 844 ha-ra csökkent. Csökkent továbbá a nádas 574 ha-os területe, amely 2010-i adatok szerint már csak 248 ha. Mivel a megye területén az állóvizek területének csökkenése nem tapasztalható, így a halastó területének közel 300 ha-ral való csökkenése a tavak funkciójának (pl. horgásztó) megváltozására utal.

TERMÉSZET- ÉS TÁJVÉDELEM

Az **ökológiai hálózat** behálózta a megye teljes területét. A megye északi határát képező Duna és a déli határát képező Vértes ökológiai rendszerét a vízfolyások mentén lévő természeti területek, védett természeti területek, erdős térségek összefüggő ökológiai hálózata teszi teljessé. A 2008-ban módosított OTTr az országos ökológiai hálózat területét a következő térségben változtatta meg nagyobb mértékben: Tardos-Vértestolna, Dömös és Esztergom-Pilisszentlélek térségében a módosítás a települések közvetlen környezetét nem sorolta be az ökológiai hálózatba, így lehetőséget hagyott az érintett települések fejlesztésére. Mocsa-Boldogasszonypuszta-Naszály térségében jelentős területtel csökkent az ökológiai hálózat. Nagyigmánd-Szákszend-Kocs, illetve Kocs-Tata-Kömlőd-Környe térségében az ökológiai hálózat két nagy kiterjedésű pufferterületet tartalmaz. Vélhetően ezek a területek a Tatai Öreg-tó madárvilágának táplálkozási területei. Az országos jelentőségű védett természeti területek a hatályos területrendezési terv elfogadása óta nem változtak.

A **Natura 2000 területeket** az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Kormányrendelet jelölte ki, az egyes területek pontos kijelölésére azonban Komárom-Esztergom megye területrendezési tervének elfogadását követően került sor. Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészleteket a 14/2010. (V.11.) KvVM rendelet tartalmazza.

Érzékeny természeti területek meghatározóan a rét, legelő, nádas, halastó művelési ágú termőföldeket, továbbá a hagyományos és természetkímélő módon hasznosított, valamint a nem megfelelő hasznosítás által veszélyeztetett, illetve a jelentős természeti érték előfordulási helyeként ismert szántó, szőlő, kert, gyümölcsös, fásított terület művelési ágú földrészleteket foglalja magában. Az érzékeny természeti területeket a 2/2002. (I.23.) KöM-FVM együttes rendelet jelölte ki. Az érzékeny természeti területekről szóló együttes rendelet módosítása nélkül az ÉTT által érintett települések területére kijelölésre kerültek a Magas Természeti Értékű Területek (MTÉT). A miniszteri rendeletben foglaltakat tehát a kijelölt Magas Természeti Értékű Területeken

kell alkalmazni. A Vidékfejlesztési Minisztérium előzetes tájékoztatása alapján a megye területén Magas Természeti Értékű Terület nincs kijelölve.

A 2008-ban módosított OTRT új övezetként bevezette az **országos jelentőségű tájképvédelmi övezetet**. Az OTRT az országos tájképvédelmi övezet mellett továbbra is fenntartja a lehetőségét **térségi jelentőségű tájképvédelmi övezet** kijelölésének. A hatályos megyei terv szerinti tájképvédelmi területre jelentős mértékben ráfed az új országos jelentőségű tájképvédelmi terület, így a megyei övezet újragondolása szükséges. Tájképvédelmi szempontból az általános tájvédelem mellett övezeti szintű kiemelés az ökológiai hálózat területén, a védett természeti területeken és térségükben, a Natura 2000 területeken indokolt.

A hatályos megyei terv készítésének ideje alatt a megyében négy natúrpark kialakítása volt folyamatban. Közülük a Vértesi Natúrpark akkreditálása történt meg. A Gerecse és a Bakonyalja natúrparkok kialakítása folyamatban van.

A táj terhelhetősége

A megyei táj terhelését és terhelhetőségét a következő tájszerkezeti egységek határozzák meg: hegyvidéki erdős táj, dombvidéki táj, mezőgazdasági táj, Duna menti urbanizált táj, városi urbanizált táj. A **hegyvidéki erdős táj** terhelhetőségét a természet- és tájvédelem határozza meg. A tájterheltsége szempontjából kiemelendő a jórészt leállt szén- és a jelenleg is folyó kőbányászat okozta tájsebek. A tájat jellemző „bakancsos” turizmus összhangban van a társadalmi-gazdasági-környezeti érdekek táj terhelhetőségén alapuló összehangolt fenntartható fejlődésének elvével. A dombvidéki táj változatossága a mezőgazdasági művelési ágak változatosságára vezethető vissza. A kedvezőtlenebb termőhelyi adottságok miatt a megye rét és legelő területei ezen tájszerkezeti egységben koncentrálnak.

A megye két **dombvidéki térsége** (Gerecse-Pilis, Bakonyalja) között eltérő tájfejlődés mutatkozik. A **Bakonyalján** – megyén belüli perifériális helyzete és gazdasági központoktól való távolsága miatt – a meghatározó gazdaságfejlesztési potenciált a táj jelenti. A térségben a termőhelyi adottságokhoz igazodó környezetkímélő gazdálkodás, biogazdálkodás, több funkciós tájgazdálkodás, extenzív állattenyésztés, a helyi termékfeldolgozás, továbbá az ezzel szervesen fejlődő turizmus jelentheti a fejlődést. A **Gerecse-Pilis térségi dombvidék** területén lévő települések társadalmi-gazdasági környezete azonban kedvezőbb azzal, hogy települései két városi urbanizációjának, így gazdasági és intézményközpontjainak szomszédságában találhatóak. A szuburbanizáció folyamata a városok környékén és az agglomerációhoz közeli települések esetében a táj és települések harmonikus egységét, szerves fejlődését veszélyeztetheti.

A **Komárom-Tata-Környe-Kisbér által határolt összefüggő mezőgazdasági térség** területén a szántóföldi növénytermesztés mellett az állattenyésztés is meghatározó. A mezőgazdasági táj terhelhetősége szempontjából kiemelt jelentősége van a termőföld védelmének és a külterületi majorok üzemközponti szerep megőrzésének. Fontos, hogy az egyre terjedő szélerőmű parkok területe mezőgazdasági terület maradjon, továbbá, hogy a szélerőművek telepítése a már meglévő mezőgazdasági üzemközpontok fejlesztési lehetőségét ne korlátozza.

A **Duna menti urbanizált táj** részét képező Komárom-Almásfüzitő-Dunaalmás-Neszmély és a Süttő-Lábatlan-Nyergesújfalu összefüggő urbanizált térség jelentősen környezetszennyező ipara nagyrészt megszűnt, a barnamezős iparterületek azonban új környezetterhelő ipart vonzhatnak. A nagy részben még rekultívalatlan zagytározók a Duna vízminőségének potenciális veszélyforrásai. A természeti értékek közül kiemelendők a dunai szigetek, a kulturális értékek közül kiemelendők Komárom és Esztergom műemlékei, történeti településszerkezetük. A táj terhelése, terhelhetősége szempontjából fontos, hogy a folyóval párhuzamosan a települések további összenövése ne következzen be. A hajdani szőlőhegyek, majd zártkertek besűrűsödését, rendezetlen beépülését és a hagyományos funkciótól eltérő lakóterületi, üdülőterületi átalakulását jó lenne megállítani és a még hagyományos szőlőhegyi funkciót előnyben részesíteni. A Duna menti térség turisztikai potenciálja még jelentős mértékben kihasználatlan.

A **Tata-Tatabánya-Oroszlány, illetve a Dorog-Esztergom térsége által meghatározott urbanizált táj** tájszerkezeti egységbe sorolt iparosodott térségek a megye gazdasága szempontjából meghatározó városok együttesét és a közvetlen környezetükben lévő településeket foglalják

magukba. Az élehető, jobb minőségű települési környezet kialakítása érdekében a szabadidő eltöltését, a rekreációt szolgáló zöldterületek védelme ezen térségek egyik meghatározó prioritása. A még meglévő biológiailag aktív zöldfelületeket, táji környezetet a zöldfelületi rendszer fejlesztésével, védelmi és közjóléti erdők telepítésével javasolt fejleszteni. A további termőföldek igénybevétele helyett a városok intenzívebb beépítését, a felhagyott bányauzemek, ipartelepek újrahasznosítását, a roncsolt területek rendezését, a már kijelölt gazdasági területeken belüli intenzív iparfejlesztést indokolt ösztönözni. Kiemelt környezetvédelmi feladat a felszín alatti és felszíni vizek védelme.

VÍZGAZDÁLKODÁS

Vízminőség-védelem

A megye alapvetően a Duna részvízgyűjtőjéhez tartozik. Ennek alegységei az 1-5 Bakony-ér és Concó, az 1-6 Által-ér és az 1-7 Gerecse alegység érinti, de kis területi kiterjedéssel érinti az 1-9 Közép-Duna alegység és az 1-13 Észak-Mezőföld, Keleti-Bakony alegység is. A megye három fő vízgazdálkodási alegységében található víztestek csupán ötöde tekinthető jó állapotúnak. A fennmaradó víztestek minőségét erősen befolyásolja a csatornázatlanság, valamint a mezőgazdaság diffúz szennyezései. A vízfolyások közel harmada erősen módosított víztestnek tekinthető, elsősorban a halgazdálkodás következtében. A vizek védelméhez a területrendezés korlátozásokat rendel: a kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi területek és a felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtőterületének övezete országos övezetek, melyek lehatárolását az OTTr tartalmazza.

A felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtőterületének lehatárolása nem változott 2005 óta: a Tatai-öreg tó vízgyűjtőterülete által érintett települési területeket, valamint a Duna mentén a Basaharc-Pilismarót-Dömös térségét jelölte ki az OTTr. A jogszabályváltozások miatt pontos terület lehatárolás helyett csak az érintett településeket ábrázolhatja a módosítást követően a megyei területrendezési terv. A kiemelten érzékeny felszín alatti vizek vízminőség-védelmi terület övezetének Kiterjedése, lehatárolása a 2003-ban elfogadott OTTr-hez képest jelentősen módosult, ennek következtében a megyei övezet lehatárolását is módosítani kell. A megye területének kb. 1/3-a kiemelten érzékeny kategóriába sorolt, a területen található vízbázis védelmi védőterület, valamint a Gerecse, Vértes felszíni karsztjai miatt. 50 főnél több személyt ellátó közcélú üzemelő vagy távlati vízbázisok esetében kötelezően előírja védőidom, védőterület, védősáv kijelölését rendelet írja elő. Hévíz (termásvíz) a megyében Komáromban, Ács területén, Bábólnán és Dunaalmáson fordul elő, gyógyvízzé minősített ásványvíz egyedül Esztergomban található.

Ár- és belvízvédelem

Az árvízi védekezéshez területrendezési szempontból, a hatályos tervtől eltérően, a nagyvízi meder övezete kapcsolódik. A 21/2006. (I. 31.) Kormányrendelet 5. §-ának (1) bekezdése szerint a nagyvízi meder területét a mértékadó árvízszint vagy az eddig előfordult legnagyobb árvízszint közül a magasabb jelöli ki. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy ott, ahol nem kellő magasságú a védőgát, ott a nagyvízi meder a folyó völgynek természetes magaslatokkal területéig is kijelölésre kerülhet. A 2006 tavaszán és a 2010 nyarán levonult árvíz jelentősen megközelítette a 2002-es augusztusi minden idők legmagasabban tetőző árvizét. Komáromot, Almásfüzitőt, Dunaalmást és Neszmélyt rendkívüli anyagi ráfordítások és emberi erőfeszítések árán sikerült megvédeni a levonuló árhullámok károkozásaitól. Az árvízi védekezést a vasúti forgalom jelentős korlátozásával lehet csak megvalósítani. Az árvízi védekezés fejlesztése előreláthatóan 2011 nyarán indul. Az elmúlt év csapadékos időjárása miatt olyan vízfolyásokon is jelentkezett árvíz kár, melyeknél ez nem volt probléma.

A megye területét egyetlen belvízvédelmi szakasz érinti, a Szőnyi-Füzitői, melyet a korábbi tervhez készült vizsgálatok részletesen bemutattak. Ezen a területen a Szőnyi-Füzitői csatorna vezeti el a vizet. A hatályos megyei területrendezési terv nem jelölt ki „Rendszeresen belvízjárta

területek övezetét", és az adatszolgáltatások alapján a termódosításban sincs lehetőség az övezet bevezetésére. A 2010-ben bekövetkezett kedvezőtlen időjárási események sorozata mindazonáltal felhívja a figyelmet az elvezetést szolgáló hálózatok problémáira. A bányák bezárása eleve is a karsztvizek szintek emelkedését, és általában a felszín alatti vizek szintjének emelkedését okozza.

FÖLDVÉDELEM

A megye síkvidéki területein a kiváló minőségű talajok kedvező éghajlati adottságokkal párosulnak. A síkvidéknek köszönhetően viszonylag magasan áll a talajvíz: általában 2-4 m közötti, de a hullámos síkság völgyeiben ennél alacsonyabb, a hátakon ennél magasabb is lehet. A keleti- hegyvidéki területeken a domborzati jelleg, és az ebből adódó – hőmérséklet szempontjából kedvezőtlenebb éghajlati jellemzők teszik kevésbé gazdaságossá a növénytermesztést. Itt csak a vízfolyások mentén, medencék területén találkozhatunk kedvező viszonyokkal a növénytermesztéshez. Az OTTr előírja a kiváló termőhelyi adottságokkal rendelkező területek megállapítását. A kiváló termőhelyi adottságú területeket a fenti definíció alapján a SZIE-KTI munkatársai határolták le, és a VÁTI tervezői ez alapján jelölték ki az Országos Területrendezési Terv mellékleteként. E lehatárolás alapvető hibája, hogy nem veszi figyelembe az OTTr 500.000-es léptékét, így olyan területeket is jelöl az övezeti tervlap, melyek mérete (kb. 1-2 ha) alig éri el a „használhatóság/láthatóság” léptékét. A terület lehatárolásában több változás történt, ezért a hatályban lévő megyei területrendezési terv vonatkozó övezetét is módosítani kell. A térségi szintet tekintve az országos övezetnél jóval nagyobb területen található jó termékenységű talajok. Az országos övezet által nem jelölt területeken a legnagyobb problémát a kevés víz okozhatja, ezért növekszik meg a vízvisszatartás jelentősége, amelyre a domborzati adottságok miatt kiváló lehetőségek vannak. (pl. a Gerecsei medencékben a talajvíz szintje 4-6 m közötti!).

A kedvezőtlen adottságú területek esetében támogatási rendszer működik, melynek célja a termőhelyi adottságoknak megfelelő termelési szerkezet kialakítása, környezettudatos gazdálkodás és fenntartható táj-használat kialakítása, a mezőgazdasági célú földhasználat fenntartásának biztosítása, amely hozzájárul az életképes vidéki közösségek fenntartásához, a Helyes Gazdálkodási Gyakorlatnak megfelelő gazdálkodók támogatása a mezőgazdasági tevékenységek fenntartása végett.

A **szélerózió által veszélyeztetett területek** övezetét a hatályos megyei területrendezési terv a Magyar Geológiai Szolgálat adatai alapján csak a negyedidőszaki homokos talajokat jelölte ki. Ennél jóval nagyobb területeket érint a szélerózió, hiszen tapasztalatok szerint a vegyes talajféleségű homokos vályog talajokon is kialakulhat szélerózió. A területrendezési tervi műfajból következően a tervnek arra kell összpontosítania, hogy hol vannak azok a területek, ahol nagy a valószínűsége, hogy homokviharok alakulnak ki. A **vízerózió által veszélyeztetett területek** lehatárolása esetén a területrendezésnek arra kell koncentrálnia, hogy hol vannak azok a területek, ahol nagy a valószínűsége talajerózió kialakulásának. A legnagyobb veszélyt az 5%-nál nagyobb lejtésű területek jelentik, ahol a lehulló csapadék – ha nem szivárog időben a talajba – kellő energiát kap, és elhordja a termékeny talajréteget. A hatályban lévő megyei területrendezési terv a fenti szempontoknak eleget téve határolta le a vízerózió által veszélyeztetett területeket, így az övezet módosítására nincs szükség. Azonban az övezet – a vonatkozó jogszabályok miatt – csak közigazgatási határossal kerül lehatárolásra a továbbiakban. A hatályos megyei területrendezési tervben még csúszásveszélyes területek szerepeltek a földmozgással járó problémák. Az új elnevezéssel – **földtani veszélyforrás területe** – kibővült annak tartalma is.

KÖRNYEZETVÉDELEM, KÖRNYEZETI ELEMEK ÁLLAPOTA

Környezeti elemek állapota, szennyező tényezők, kármentesítés

A **felszín alatti vizek és a földtani közeg állapotáról** viszonylag átfogó képet adott az Országos Környezeti Kármentesítési Program (OKKP) keretében létrehozott földalatti víz és földtani közeget veszélyeztető tényleges és potenciális szennyezőforrások informatikai nyilvántartása, a FAVI-KÁRINFO. Több olyan potenciális szennyezőforrás van Esztergomban, Csolnokon, a vörösiszap depóniáknál és a bokodi, bánhidai erőmű zagytereinél, melyek felmérése még nem történt meg. Az adatlapokból kiolvasható volt, hogy az egykor elavult ipari technológiával üzemelő erőművek, ipari telephelyek, bányák és meddőhányók, hulladéklerakók környezetében vannak a legjelentősebb szennyezőanyagok, melyek felmérése és kármentesítése sürgető. A 2007. utáni adattábla szerint szennyezés a kecskédi zagyternél, a dági baromfitelepen, a dorogi, oroszlányi és bánhidai erőműnél is előfordult, de a nagyobbak közül csak utóbbi három erőmű területen történt sikeres műszaki beavatkozás. Fontos lenne vizsgálni továbbá a hajdani bányatereket, a visszamaradt és utólag elhelyezett hulladékok miatt. Problémát fog jelenteni, illetve már jelentkezik az elzárt bányaterekből szivárgó víz, mely a felszínen szennyezett forrásvizek megjelenésével jár(hat). A 2009-es dorogi és komáromi kistérségi kutatások is feltérképeztek több KÁRINFO releváns telephelyet (pl. Komárom, Bana, Naszály, Dorog, Keszölc, Mogyorósbánya, Piliscsév, Sárísáp, Tokod, Tokodaltáró, Tát, Annavölgy, Csolnok). Számos kistérségben található rekultiválandó terület (Baj, Oroszlány, Márkushegyi bánya, Tata, Súr és Neszmély-Dunaszentmiklós).

A **felszíni vizek szennyezettségének** megállapításához nem álltak rendelkezésre új adatok. Csak következtetni lehet a szennyvíztisztítás korszerűsítéseiből és a nitrátérzékenységi besorolásból, valamint az interjúkon elhangzottakból a mai állapotra. A felszíni vizek fő szennyezőforrása még mindig a közvetlen és közvetett települési szennyvízbevezetés, az ipari szennyvízbevezetés. Továbbá diffúz szennyezés jellemzi a mezőgazdasági (túltrágyázás, vegyszerhasználat) és a nem megfelelő szigetelésű hulladékelhelyezési tevékenységet.

Jelentős pozitív változás történt a tisztítás nélkül elvezetett szennyvíz mennyiségében, 8 év alatt 91 %-kal csökkent az arány. Több városban korszerűsítették a tisztítást, így pl. az Által-éren jelentősen csökkent a vízszennyezés. 2006-ban új rendelet született a **vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezésének csökkentése és védelme** érdekében, mely szerint újabb nitrátérzékeny település Almásfüzitő, Bábolna, Komárom és Máriahalom, miközben Kecskéd, Kömlőd és Környe már nem. 2009-ben pedig FVM rendeletben lehatárolták MePAR blokk szinten a karsztos területeket, ahol állattartó telep nem létesíthető és meglévő nem bővíthető.

2004 óta javult a **megye emissziós helyzete**, a levegő állapota, de a közlekedésből származó diffúz szennyezés továbbra is fennáll, elsősorban az átmenő főúti lakókörnyezetben. Továbbra is potenciális veszélyt jelent a roncsolt, fedetlen, bányakáros területek rekultiválatlan pernye és meddőhányói, zagyatározói, iszaptárolói (tatabányai, dorogi, almásfüzitői, oroszlányi), melynek a közeli lakóterületekre és szomszédos településekre egészségkárosító hatása lehet.

A megye területén térségi jelentőségű zajterhelése a közlekedésnek van. A közúti közlekedésből eredő zaj elsősorban az 1. sz. főút és 13. sz. főút belterületi szakaszain jelentkezik. Jelentős javulás a gyorsforgalmi úthálózat bővítésétől (új csomópontok az M1 autópályán, M10 és M11) és a főutak településeket elkerülő szakaszainak megépítésétől várható. A megye lőtereinek közül Agostyán jelezte a zajterhelést.

Közműellátás

A megye vezetékes ivóvízzel való ellátottsága teljes körű, néhány településen azonban az ivóvíz-minősége elmarad az európai határértékektől. A közcsatornába bekapcsolt települések és lakások aránya az országos arányokhoz képest kiemelkedő. A kistelepüléseknél még nagyobb az elmaradás. A közműháló az Oroszlányi kistérségben a legzártabb, ahol a közüzemi szennyvízcsatorna hálózatba bekapcsolt lakások aránya 2009-ben 96%. A Kisbéri kistérségben ugyanez az arány csak 48,5%. A megyében 37 ezer lakást szolgál ki távhőszolgáltatás.

Az energiaigények rendszerváltás utáni megugrása az elektromos energia-ellátó rendszer folyamatos korszerűsítését, a hálózati kapacitások növelését tette és teszi szükségessé. A

klimaváltozással összefüggésben az energiafüggőség csökkentésének kényszere alapvető változások beindítását teszi szükségessé az energiaforrások összetételében és az ellátás szervezésében is (kistérségi, helyi rendszerek elterjedése), ezek az újítások azonban a hazai villamos-energia ellátásában még csekély szerepet játszanak.

Hulladékgazdálkodás

A megye az elmúlt évek folyamán bekapcsolódott a regionális hulladékgazdálkodási rendszerbe, a kialakult helyzet azonban meglehetősen anarchikus, ami logisztikai szempontból meglehetősen kedvezőtlen és ez előbb-utóbb a rendszer működtetésének költségeiben is jelentkezni fog (lásd benzinárak rohamos emelkedése). A megye települései három nagy regionális rendszerhez tartoznak (hulladéklerakók helyszíne: Győr, Oroszlány, Tatabánya-Dubnyik-völgy), illetve néhány település ezeken kívül maradt, ezek a Bicskei Körzeti Hulladéklerakóba szállítják hulladékukat. A megye 30 települése vár üzemem kívül helyezett helyi hulladéklerakójának rekultivációjára.

ÉPÍTETT ÖRÖKSÉG ÉS A KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG VÉDELME

A megye területén a 2011. január 12-ei adatszolgáltatás alapján 533 **műemléki védelem** alatt álló objektum található. A legtöbb és legváltozatosabb jellegű műemlékkel természetesen a két történelmi városunkban Esztergomban (127) és Tatán (94) találkozhatunk. Jelentős számú műemlékkel rendelkezik még Bábolna (25), Oroszlány (17), Neszmély (12), Komárom (11), Kisdér (10), Bajna (10). Tatán található védett történelmi kert (Cseke-tó partján található 1783-ban épült Angolkert), valamint védett temető (Izraelita temető). A műemlékvédelem még nem jelölte ki, azonban a korábbi megyei területrendezési terv intézkedési terve javasolja a Pilis, középkori királyi vadászbiroktörténelmi tájja nyilvánítását. A megyében két műemléki jelentőségű terület és 16 rendelettel, 5 határozattal kijelölt és 5 „ex lege” műemléki környezet található. A megyében nyilvántartott 1827 **régészeti lelőhely** közül 6 (mind a 6 Esztergomban található) fokozottan, illetve 224 kiemelten védett.

Az OTRT szerinti **kulturális örökség szempontjából kiemelten kezelendő terület** övezete a megyében 27 települést érint, a városok közül megkérdőjelezhető módon kimaradt Bábolna. A megyének világörökségi területe nincs, de több terület felterjesztés, illetve előkészítés alatt áll: A római limes magyarországi szakasza (Kulturális) nemzetközi sorozatjelölés részeként, "Dunakanyar kultúrtáj" (munkacím) (kulturális - kultúrtáj), Komárom / Komarnoi erődrendszer (kulturális) szlovák-magyar közös felterjesztés 2008-ban, Tájház-hálózat Magyarországon (kulturális). A Dunakanyar kultúrtáj és a Tájház-hálózat felterjesztése még nem indult el.

Történelmi települési térség övezete által érintett települések azok, melyek országos jelentőségű történelmi településközponttal, történelmi kertekkel, jelentős régészeti lelőhelyekkel, az országos védelem alatt álló területekkel, épületekkel rendelkeznek. A történelmi településeket a tervben a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal adatszolgáltatása alapján kell kijelölni, de az OTRT-től eltérni nem lehet, így az OTRT hibáinak korrigálására (lásd pl. Bábolna kimaradása) a terv az intézkedésekben tehet javaslatot.

HONVÉDELMI TERÜLETEK

Az Országos Területrendezési Tervről szóló törvény melléklete rögzíti a kiemelt fontosságú honvédelmi területeket, mely szerint Tata (és Agostyán), Szomód, Baj települések kiemelt fontosságú meglévő honvédelmi terület övezetébe tartoznak.

2. TELEPÜLÉSRENDSZER

2.1 A SZERKEZETALAKÍTÁS IRÁNYELVEI, A TÉRSÉGI SZERKETI TERV MEGALAPOZÁSA

2.1.1 TELEPÜLÉSI TÉRSÉG

A megyei területrendezési tervekben az Országos Területrendezési Tervben meghatározott és a megyei területrendezési tervben pontosítandó települési térséget városias vagy hagyományosan vidéki települési térségi terület-felhasználási kategóriákba kell sorolni. A 2008. évi L. törvénnyel módosított 2003. évi XXVI. törvény további differenciálásra, a sajátos megyei térségi szempontok érvényesítésére a térségi szerkezetalakítás szintjén nem ad lehetőséget.

Települési terület az OTrT-ről szóló törvény szerint „a település belterülete, valamint a beépítésre szánt területek összessége”. Ennek megfelelően települési térség a települések belterületei mellett a közigazgatási területükön található, településszerkezeti terveikben beépítésre szánt területként szabályozott külterületi lakott helyek, és egyéb külterületi lakó-, vegyes-, üdülő-, gazdasági és különleges területként szabályozott területek, amennyiben területük eléri a 10 hektárt (OTrT 5.§ 2/b pontja). Az új települési területek kijelölése tehát a hatályos megyei területrendezési tervben szereplő települési térségek módosításával történt, a települések adatszolgáltatásként átadott hatályos településszerkezeti tervei szerint települési térségként szabályozandó területek alapján, továbbá figyelembe véve a kistérségi fórumok során elhangzott, illetve írásban jelzett fejlesztési szándékokat.

Az OTrT 6.§. 1/d. pontja szerint „a települési térséget legalább 75%-ban városias és hagyományosan vidéki települési térség kategóriába kell sorolni.” Az országos térségi szerkezeti terv csak az 1000 hektárt elérő nagyságú települési térségeket ábrázolja, az ennél kisebb településeket szimbólummal jelöli, így a 75 %-ra vonatkozó szabály csak az 1000 hektárnál nagyobb települési térségek esetében alkalmazható. A városias, illetve hagyományosan vidéki települési térségek területi kiterjedése az OTrT szerint települési térségnél nem kisebb, sőt – az OTrT nyújtotta lehetőségek figyelembevételével – nagyobb (lásd egyéb térségi terület-felhasználási egységek területére vonatkozó előírásokat). A Települések az Országos Településrendezési és Építési Követelmények előírásai szerinti beépítésre szánt területeiket a településrendezési tervekben a megyei területrendezési terv övezeti előírásaival és az Országos Területrendezési Terv előírásaival összhangban növelhetik.

Városias települési térség

Az OTrT-ről szóló törvény fogalom meghatározása szerint „városias települési térség: kiemelt térségi és megyei területrendezési tervben megállapított terület-felhasználási kategória, amelybe a városok települési területe, továbbá azok a települési területek tartoznak, ahol a belterületi laksűrűség 15 fő/ha fölötti.

Az OTrT szabályozása igen ellentmondásos több szempontból is. Ellentmondásos abban a vonatkozásban, hogy egy igazgatásjogi alapú definíciót kever egy valóban területhasználati alapúval. Ebből következik, hogy számos olyan település, mely városi rangot kapott, de belterületi laksűrűsége jóval elmarad 15 fő/ha határértéktől, az elnyert státusz alapján városias települési térségbe sorolt. Egy olyan községet ugyanakkor, melynek belterületén nagy kiterjedésű gazdasági terület található, ám a belterület fennmaradó része kifejezetten városias sűrűségű (pl. lakóteleppel rendelkezik), az erősen városias településrész ellenére az OTrT alapján hagyományosan vidéki településként kell szabályozni (lásd egyes ipari falvak). Eközben azt a községet, melynek beépítése alacsony intenzitású kertvárosias (kb. 10-15 lakás/hektár), ám az egész belterület homogén lakóterület, nincsenek nagy belterületi gazdasági területek, kevés az intézmény, a zöldterület, szemben az előbbivel az OTrT szabály szerint városias települési térségbe kell sorolni annak ellenére, hogy a városias funkciók szinte teljesen hiányoznak.

Egy szuburbánus település, ha egy város egyéb belterülete, vagyis közigazgatásilag a városhoz csatolt, akkor az OTrT szerint városias települési térség területfelhasználási kategóriába(!) sorolandó, ha ugyanez a település elválk a várostól, de területrendezési szempontból semmi sem változott, akkor egyből hagyományosan vidéki települési térségként szabályozandó, hiszen adott esetben az is (lásd pl. Ászár esetét).

A szabályozás azért is ellentmondásos, mert miközben a terv 20 éves időtávra készül (lásd nagysebességű vasút, számos, a következő 10 évben deklaráltan nem megvalósuló egyéb közlekedési nyomvonal kötelező szerepeltetése), eközben a településhálózat esetében a kialakult állapotot kell rögzíteni. Ráadásul (és vélhetően éppen ezért) a várossá nyilvánítási kérelmek esetén a megyei területrendezési tervet, a településhálózati szempontokat egyáltalán nem kell figyelembe venni, vagyis a tervtől el lehet térni.

Ezen ellentmondások tudatában, a hatályos tervet felülvizsgálva és figyelembe véve, hogy a megye városhálózatának bővítése nem indokolt, a városokon kívül a jelentős arányú, az OTrT határértéket jelentősen meghaladó városias laksűrűségű lakóterületekkel rendelkező lakóterületekkel és gazdasági területekkel rendelkező Almásfüzitő települési területét sorolja a terv városias települési térségbe.

Hagyományosan vidéki települési térség

Az OTrT-ről szóló törvény fogalom meghatározása szerint „hagyományosan vidéki települési térség: kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben megállapított terület-felhasználási kategória, amelybe – ide nem értve a városokat – a 15 fő/ha-nál nem nagyobb belterületi laksűrűségű települések települési területei tartoznak”.

A megyében – a fentiekkel összhangban – Almásfüzitő kivételével minden község belterülete illetve beépítésre szánt területe az OTrT-vel összhangban hagyományosan vidéki települési térség. Hagyományosan vidéki települési térségbe soroltak továbbá a városoknak azok a központi belterülettől teljesen különálló egyéb belterületei, melyeket abban az esetben, ha önálló közigazgatási egységek lennének, akkor hagyományosan vidéki települési térségként kellene szabályozni. Ezzel kizárható, hogy e településrészeken, egy esetleges ingatlanpiaci boom esetén, 12,5 méternél nagyobb építménymagasságú épületekkel beépülő, 60 %-nál nagyobb beépítési intenzitású és 20 %-nál kisebb zöldfelületi arányú lakóterületek valósulhassanak meg.

Az OTrT 6.§. 2/e pontja szerint a hagyományosan vidéki települési térség a nagyvárosias lakóterület és településközpont vegyes, illetve központi vegyes terület területfelhasználási egység kivételével bármely települési terület-felhasználási egységbe sorolható. Ez többnyire technikai-jogi problémát nem okoz, hiszen mindazon funkciók, amelyekre egy községközpontban szükség van, kisvárosias vagy kertvárosias, de sok esetben falusias lakóterületen is elhelyezhetők.

A hagyományosan vidéki települési térség kategórián belül sajnálatosan nincs lehetőség további differenciálásra, pedig a vidéki települések adottságai és fejlesztési lehetőségei nagymértékben különböznek egymástól, amit akár már országos szinten is differenciálni lehetne. A területrendezés vonatkozásában indokolt lenne legalább a gazdasági és a lakossági szuburbanizáció szempontjából kiemelt települések számára sajátos szabályozási kategória kialakítása, hiszen ezen települések esetében a hagyományos vidéki jelleg nem adekvát, az erre vonatkozó korlátozások már egyes esetekben okozhatnak problémát.

Hétfégi házas üdülőterületekkel érintett települések

A települések nem kerültek külön lehatárolásra, mindazonáltal fontos felhívni a figyelmet erre az országos problémára, ezért az ajánlások több helyen is kitérnek rá. A megváltozott társadalmi-gazdasági viszonyok mellett visszaszorulóban van a hétfégi házas üdülési forma, csakúgy, mint a zártkert eredeti funkciója. Tekintettel az elaprózott tulajdonviszonyokra, ezen területek arculat-, illetve funkcióváltása lassú folyamat lesz, de fontos, hogy a települések megalapozott hosszú távú jövőkép alapján kidolgozott tudatos stratégia mentén hozzák meg településrendezési döntéseiket. A jövőkép igen széles skálán mozoghat az üdülőterület kiterjedésétől, fekvésétől; tulajdonosi és telekstruktúrájától; a belterülettől, a turisztikai attrakciótól szolgáltatásokkal való ellátottságától függően. A teljes felszámolástól és beerdősítéstől a differenciált megújítás

(telekösszevonás ösztönzése, közműellátás javítása, funkciógazdagítás), a kereskedelmi szálláshely-szolgáltatást nyújtó üdülőfalun át a lakóterületté válásig (belterülettel szomszédos területek) terjedhet. Lehetséges többféle irány ötvözése is, akár jelenlegi funkció kisebb területen történő fennmaradása mellett (differenciált szabályozás). Szomszédos, hasonló adottságú települések esetében a stratégiák összehangolása ebben a vonatkozásban is a tervezett célok megvalósulásának fontos feltétele.

2.2 EGYÜTT TERVEZHETŐ TÉRSÉGEK ÖVEZETE

Az OTrT szerinti „együtt tervezhető térség” pontosan fedti a KSH által a 2001. évi népszámlálás alapján 2003-ban meghatározott nagyvárosi településeggyüttes területét. Kiterjedése 436 km², népessége 2009 végén 132 925 fő volt, a népessége kismértékben, de csökkent 2001-hez képest (1,9 %-kal), ami az ország általános népességcsökkenésével van összefüggésben, hiszen Tatabánya, Oroszlány és Dad kivételével minden település vándorlási különbözete pozitív, sőt Bokod és Környe kivételével ez 5 % fölötti értéket mutatott. Az övezetre vonatkozó rendeleti előírás ajánlás jellegű, az együtt tervezés lehetőségét ugyanis az Építési Törvény bármely településcsoport számára lehetővé teszi. Az övezet lehatárolásának módosítására, vagy más együtt tervezhető térség kijelölésére, illetve a térségre vonatkozó további rendeletileg jóváhagyott szabályozási előírások alkalmazására a törvényi előírások szerint a megyének ennek ellenére nincs lehetősége. A térség lehatárolása már korrekcióra szorulna, hiszen ma már Szomód is szinte összenőtt Tatával.

2.3 SAJÁTOS MEGYEI TÉRSÉGEK MEGALAPOZÁSA

A sajátos megyei térségek kijelölése valójában az OTrT szerinti szerkezetalakítás hiányosságait igyekszik korrigálni, amennyiben egy differenciáltabb szabályozás lehetőségét kínálja fel. A tervben javasolt sajátos megyei térségek két térképen, tematikusan csoportosítva kerültek lehatárolásra. A területrendezési ajánlásokról szóló határozat 1. melléklet 1. pontja – **Településhálózat sajátos megyei térségei** – az alábbi sajátos megyei térségeket mutatja be:

- Településhálózati csomópont
- Városiasodó vidéki települési térség
- Településhálózati csomóponton kívüli térségi jelentőségű gazdasági központ

Külön térképen (1. melléklet 2. pontja) mutatja be a **Turizmusfejlesztés szempontjából jelentős térségeket**:

- Turizmusfejlesztés kiemelt térségei;
- Térségi jelentőségű turisztikai attrakciók települései.
- Natúrparkok (turisztikai térségek között tájékoztató elemként jelennek meg, mert a komplexitásuk miatt külön intézkedési tervlapon is megjelennek, hozzájuk rendelt intézkedésekkel). A megalapozó munkarész vonatkozó elemeit a tájrendezési munkarész tartalmazza.

Bár a turizmusnak nagyon fontos eleme a kerékpárhálózat, az ezzel kapcsolatos tervi elemeket a közlekedési alátámasztó munkarészben tárgyaljuk, csakúgy, mint a vízi közlekedés vonatkozó elemeit.

2.31 TELEPÜLÉSHÁLÓZATI CSOMÓPONT CSOMÓPONTI TÉRSÉG

A hatályos megyei területrendezési terv ajánlásai szerint a településhálózati csomópont „a változatos földrajzi adottságok meghatározottságában és a spontán illetve tervezett településhálózati folyamatok eredményeképpen kialakult nagy laksűrűségű, sűrű város- és településhálózatú, összetett kapcsolatrendszerű térség, e térség városhálózata és az országos hálózatokhoz való kapcsolódása révén nagytérségi jelentőségű, a hazai településhálózat viszonylatában erősen urbanizáltnak tekinthető csomópont.”

Az együtt tervezhető térség övezete, a javasolt korrekciót is figyelembe véve, a megye legnagyobb népességet és gazdasági potenciált koncentráló településhálózati csomóponti térsége, mely átnyúlik a Fejér megyei Púsztavám és Mór területére. Azonban nem az egyetlen. Az elmúlt évtized változásaival, részben az európai uniós csatlakozással is összefüggésben **Esztergom-Dorog térségében** is kialakult egy ilyen térség (közel 78 ezer fő), elsősorban a Duna mentén, ami egyrészt terjeszkedik a 10-es főút mentén Pest megye felé, illetve a híd újraépülése óta Szlovákia felé is. A tervezett új gyorsforgalmi nyomvonal ugyanakkor a szuburbanizáció felgyorsulását fogja eredményezni. A térség további intenzifikálódása és a szlovák oldali terjeszkedésének üteme, dinamikája nagymértékben függ attól, hogy az V/C folyosó és a VI. sz. folyosó összekötése itt, a megyében vagy a Vác-Hont nyomvonalon fog-e megvalósulni. Nemcsak maga az út a kérdéses, hanem hozzá kapcsolódóan **a párkányi logisztikai központ** fejleszthetősége is, melynek a transzregionális közúti kapcsolat megépülése nagyon fontos feltétele. A csomóponti térség kijelölésével a megye megerősíti az V/c folyosó megyén át történő vezetését melletti elkötelezettségét.

Komárom-Ács-Bábolna-Almásfüzitő-Nagyigmánd (közel 37 ezer lakos) térségében jelenleg még ma (még) nincsenek olyan dinamikus fejlődési folyamatok, melyek miatt az „együtt tervezés” sürgető szükség lenne. Am a térségben, egyrészt a **Győri agglomeráció közelsége**, másrészt a **szlovákiai oldalon található nagy várossűrűség – Révkomárom, Érsekújvár, Ógyalla, Gúta, a 4 város összesen kb. 97 ezer lakossal** – a gazdasági válságból való kilábalás után e térségben is elindíthat egy jelentősebb urbanizálódást, amit a 13-as főút tervezett megerősítése, a tervezett új Duna-híd megépülése, továbbá a Széchenyi tervben nevesített országos kikötő megvalósulása felgyorsíthat. A két Komárom közötti együttműködés már megindult. EU forrásból folyamatban van a fejlesztési tervek összehangolása, a következő fázisban a településrendezési tervek összehangolása fog megtörténni. Ajánlásokat Komárom-Esztergom megye csak saját közigazgatási területére hagyhat jóvá, ennek ellenére nagyon fontos lenne a határon átnyúló településhálózati csomóponti térségek „együtt tervezése”, közös struktúraterv kialakítása, mely területkínálataikat, rekreációs folyosóikat, stb. összehangolja.

2.32 VÁROSIASODÓ VIDÉKI TELEPÜLÉSI TÉRSÉG

A hatályos területrendezési terv szerint a városiasodó vidéki települések „a megye városainak vonzásában fejlődő községek, melyek a közeli várossal hosszabb ideje szimbiózisban állnak, és amelyek arcukat korábban az iparosodás és az urbanizáció hatásai, ma pedig a szuburbanizációs folyamatok formálják”. A jogszabály szerinti hagyományosan vidéki települési térségdifferenciálása szükségességének a megyében kettős indoka is fennáll:

- A megye közvetlen szomszédsága a Budapesti agglomerációval, és részben ennek, részben a megye belső fejlődéséből is fakadó szuburbanizáció eredményeként kertvárossá átépülő, települések sokasága,
- A megye igen jelentős ipari múltja, mely számos község ipari faluvá fejlődését eredményezte már a 20. század kezdetén. E települések arcukata, beépítése esetenként sokkal inkább városias, mint vidékies jellegű, több esetben teljesen összeépültek a szomszédos gazdasági központon.

Ez indokolta, hogy már a hatályos MTrT is megkülönbözteti a településeknek ezen csoportját. E települések egy részét a tervmódosítás, kialakult településszerkezeti, intenzitási adottságuknak

megfelelően városias települési térségbe sorolja (Almásfüzitő, Baj, Sütő, Tát, Tokod, Tokodaltáró, Vértesszőlős), míg a kisebb intenzitású, de dinamikusan fejlődő községek esetében javasolja a terv határozattal jóváhagyandó munkarésze a térség szerkezeti tervben nem alkalmazható, városiasodó vidéki térség kategóriát. A terv Tata térségében Szomod, Oroszlány-Tatabánya térségében Kecskéd, Bokod és Vértessomló, az M1-es autópálya mentén Gyermely és Szomor, a 10-es főút mentén Piliscsév, Leányvár és Csolnok településeket javasolja a sajátos megyei térségbe sorolni. Leányvár és Csolnok községek különösen az M10-es és M11-es gyorsforgalmi utak, illetve e két település között tervezett csomópontjuk megépülése esetén dinamizálódhatnak.

2.33 TELEPÜLÉSHÁLÓZATI CSOMÓPONTON KÍVÜLI TÉRSÉGI JELENTŐSÉGŰ GAZDASÁGI KÖZPONT

A módosítás során bevezetésre javasolt új sajátos megyei térségi kategória két térségi jelentőségű munkaerőpiaci központra, Kisbérre és Gyermelyre hívja fel a figyelmet. Mindkét település egy-egy nagyobb összefüggő vidéki térség alközpontja, még ha igen jelentős különbség is van szerepük között. Gyermely egyrészt az ott működő térsztagyártó üzem, másrészt a töretlenül dinamikus szuburbanizációs fejlődés miatt válik ki a térségéből, központ szerepe így kevés lábbon áll. A település növekedése maga után vonja az intézményi, szabadidős funkciók fejlesztésének szükségességét. Kisbér nagy hagyományú, mezővárosias jellegű sokfunkciós kistérségi központ, ahol éppen a foglalkoztatási szerep erősítése az egyik kiemelt cél, elsősorban a térség tájgazdálkodási adottságaira építve.

2.34 A TURIZMUSFEJLESZTÉS KIEMELT TÉRSÉGEI

Új sajátos megyei térségként kerültek bevezetésre a tervmódosítás keretében a Turizmusfejlesztés szempontjából jelentős térségek. A turizmusfejlesztéssel összefüggő intézkedési tervlapot a korábbi terv is tartalmazott, ahhoz azonban nem kapcsolódtak településrendezési típusú ajánlások. A turisztikai termékfejlesztés sikere érdekében elengedhetetlen, hogy a megyei-térségi turisztikai szerepkörű települések saját településszerkezeti terveiben a funkció betöltéséhez szükséges területeket és infrastruktúrát biztosítsanak, illetve egyéb térségi funkcióik számára biztosítandó területkínálat (pl. ipari gazdasági területek, kereskedelemi-szolgáltató gazdasági területek) biztosításakor a kiemelt térségi turisztikai szereppel együtt járó településképi, tájképvédelmi szempontok is kiemelt figyelmet kapjanak.

A **turizmus szempontjából kiemelt jelentőségű térségekben** illetve településeken különös jelentősége van a kulturális örökségvédelemnek, a táj- illetve tájképvédelemnek, a tájrehabilitációnak, a természetvédelemnek és a turisztikai potenciált veszélyeztető fejlesztések kerülésének. A különféle turisztikai funkciókat kínáló települések mindegyikét érintik az országos vagy térségi övezeti előírások. A megye kiemelt turisztikai térségei a komplex országos-nemzetközi jelentőségű turisztikai célpontok – Esztergom, Tata, Komárom – köré szerveződnek. A megye három történelmi városa elsősorban kultúrurisztikai vonzerővel bír. Ugyanakkor mindhárom város esetében további fejlesztési tartalékok vannak a vízi turizmus és a fürdőkultúra fejlesztésében, valamint Esztergom és Komárom esetében a határon átnyúló idegenforgalmi kínálati csomagok fejlesztésében. Esztergom ezen túlmenően a vallási turizmus legjelentősebb magyarországi színtere.

A megye kiemelt turisztikai térségei az alábbiak:

Terület	Szerepek	Települések
Esztergom – Visegrádi hegység térsége	Országos jelentőségű kulturális-, egyházi- és örökségturizmus; vízi és gyógy turizmus; kiránduló és természetjáró turizmus; horgász- és lovas turizmus;	Dömös, Pilismarót, Esztergom, Keszölc, Piliscsév
Oroszlány – Vértesalja térsége	Országos jelentőségű kulturális és örökségturizmus; kiránduló és természetjáró turizmus; búcsújáróhely	Oroszlány, Vértesomló, Várgesztes
Komárom – Tata – Gerecse térsége	Országos jelentőségű kulturális és örökségturizmus; vízi és gyógy turizmus; horgász-, vadász- és lovas turizmus; kiránduló és természetjáró turizmus;	Komárom, Naszály, Tata, Vértesszőlős, Vértestolna, Héreg, Tardos, Baj, Szomód, Dunaalmás, Neszmély, Dunaszentmiklós

2.35 TÉRSÉGI JELENTŐSÉGŰ TURISZTIKAI ATTRAKCIÓK TELEPÜLÉSEI

A megye idegenforgalmi fejlesztéseinek középpontjában – a kiemelt térségek nemzetközi és országos attrakcióin túl – az egymástól eltérő, változatos helyi kínálatok rendszerbe szervezése, összekapcsolása, turisztikai csomagokká szervezése áll. A megye turisztikai szerepkört betöltő települései turisztikai, idegenforgalmi szerepeik szerint differenciálódnak

Települések térségi jelentőségű turisztikai szerepkör szerinti besorolása:

Terület megnevezése	Szerepkör	Érintett település
Turisztikai funkciót kínáló település	Országos jelentőségű kulturális és örökségturisztikai központ	Esztergom, Komárom, Oroszlány, Tata,
	Kulturális központ	Oroszlány, Tatabánya, Vértesszőlős
	Egyházi központ és búcsújáróhely	Bajót (Péliföldszentkereszt), Csátka, Esztergom, Esztergom-Búbánatvölgy (Zen Buddhista központ), Oroszlány (Majki remeteség), Vértessomló, Csákányospuszta (Tatabánya)
	Jachtturizmus	Ács, Dunaalmás, Esztergom, Komárom, Pilismarót
	Gyógyhely és termáلتurizmus	Bábolna, Dunaalmás, Esztergom, Komárom, Tata, (tervezett: Ács)
	Vízi-turisztikai központ	Dunaalmás, Neszmély, Tata, Esztergom, Dömös, Pilismarót
	Horgászat	Ács, Bakonybánk, Kisbér, Komárom, Almásfüzitő, Szákszend, Oroszlány, Tatabánya, Tata, Szomód, Tardos, Gyermely, Csolnok, Dorog, Esztergom, Pilismarót

Terület megnevezése	Szerepkör	Érintett település
	Kirándulóközpont	Bábolna, Baj, Bajna, Bajót, Csátka, Dömös, Dunaalmás, Esztergom, Héreg, Kesztlőc, Kisbér, Neszmély, Mogyorósbánya, Oroszlány, Pilismarót, Réde, Szárliget, Tardos, Tokod, Várgesztes, Vértessomló, Vértesszőlős
	Natúrpark központ	Bajna, Bársonyos, Súr, Tata, Vértessomló
	Természetvédelmi bemutatóközpont	Tata-Agostyan
	Vadászturisztikai központ	Ács, Gyermely, Neszmély, Tarján, Bábolna, Tatabánya, Dunaszentmiklós, Süttő,
	Lovasturizmus	Bajna, Bábolna, Kisbér, Tata, Réde, Komárom, Vértesszőlős, Héreg, Dág, Esztergom, Pilismarót
	Borturizmus	Kesztlőc, Neszmély, Kisbér
	Spotturizmus (repülő, motor, golf, sí)	Ács, Esztergom, Kecskéd, Tata, Piliscsév, Pilismarót, Tokod, Tata, Vértesszőlős Súr

Egy-egy jelentős térségi (országos) vonzerővel bíró attrakció települései

- kultúrturizmus: Vértesszőlős, Várgesztes, Oroszlány (Majk);
- lovasturizmus: Bábolna, Kisbér, Bajna, Kocs, Tata
- borturizmus: Neszmély, Kesztlőc;

Regionális-megyei jelentőségű attrakciók települései (kulturális örökség, kalandsportok, geológiai értékek)

- Tatabánya, Vértessomló, Vértesszőlős, Vértestolna;
- Kesztlőc, Dömös, Dorog, Tokod;
- Bajót, Tardos, Dunaalmás;
- Esztergom, Kecskéd, Piliscsév, Súr
- gyógy- és termáلتurizmus: Bábolna, Dunaalmás, Esztergom, Komárom, Tata
- vízi turizmus: Komárom, Süttő–Dunaalmás–Neszmély, Tát–Esztergom, Pilismarót–Dömös; Tata;

Kiránduló illetve falusi turizmus települései

- Bakonyalja települései;
 - Vértesszalók falusias települései;
 - Gerecse és a Pilis falusias települései;
- (különös tekintettel az egyéb turisztikai vonzerővel is rendelkező településekre)

2.4 TELEPÜLÉSHÁLÓZATTAL MEGALAPOZÁSA

ÖSSZEFÜGGŐ

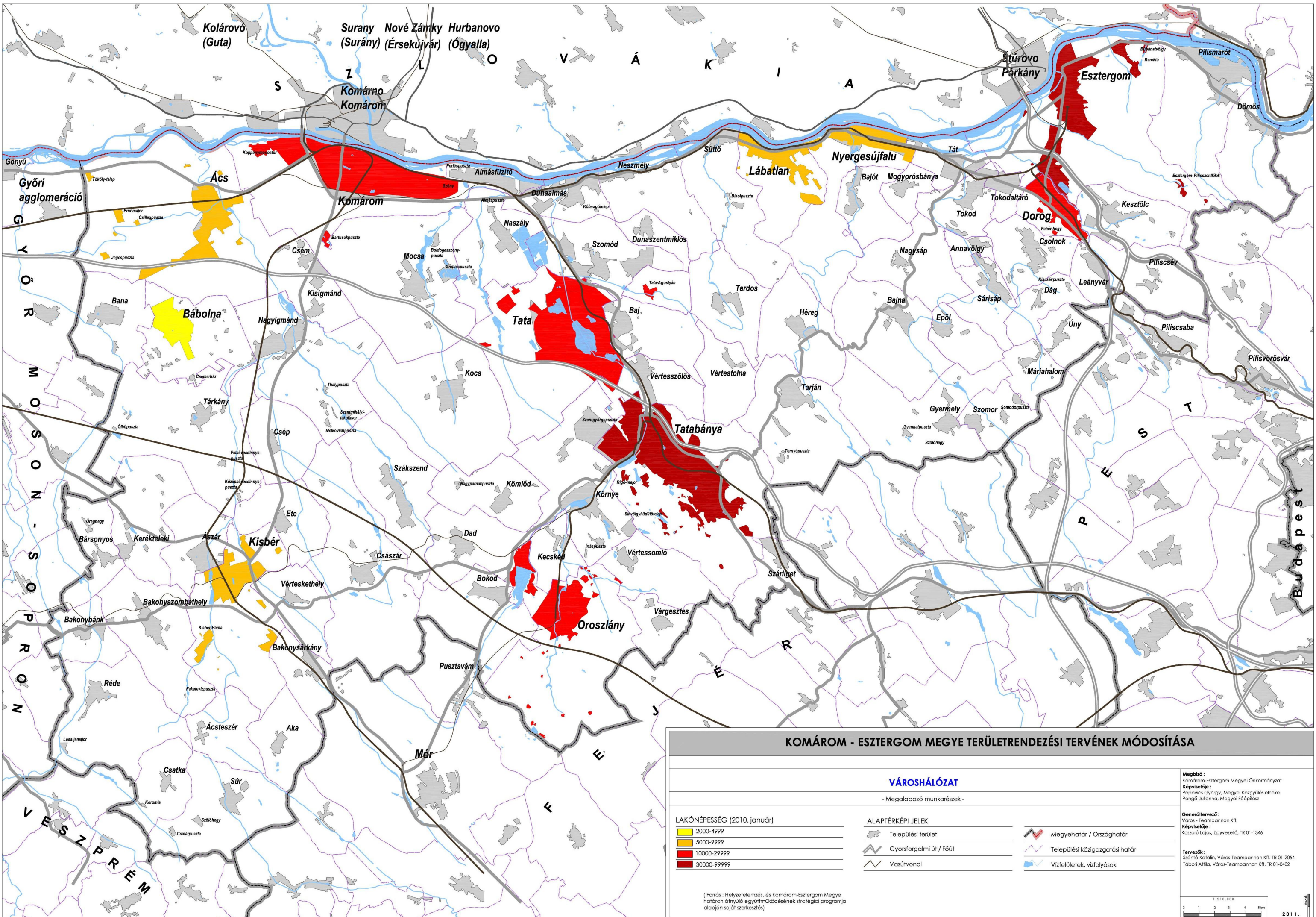
INTÉZKEDÉSEK

2.4.1 DUNA MENTI TELEPÜLÉSEK TÉRSÉGE

A Duna menti települések térségére vonatkozó intézkedési javaslatot a hatályos megyei területrendezési terv is tartalmazza, megtartását a módosított tervben az Esztergom-Nyergesújfalui kistérség hangsúlyozottan támogatja. A térségre vonatkozó intézkedéseket ugyanakkor a várhatóan **2011 első félévében jóváhagyásra kerülő európai Duna Stratégia új**

megvilágításba helyezi. Túl a települések számára megfogalmazott feladatokon fontos új intézkedési feladatként jelent meg a megye számára, hogy mindent megtegyen annak érdekében, hogy a megye hiányzó észak-déli, Dunán (országhatáron) átfelőlő kapcsolatainak kiépítése, mint kiemelt prioritású projektek, bekerüljenek a készülő Duna Stratégiába.

A térségre vonatkozó intézkedési javaslatban új elemként jelenik meg a Duna menti közlekedési folyosó integrált újjászervezése, a terület- és településfejlesztési szempontokkal összhangban. Külön is nevesített probléma Nyergesújfalu, Lábatlan és Süttő, ahol a jelentős teherforgalom miatt kiemelten kell foglalkozni a 10-es főút átkelési szakaszainak problémáival, keresve a települések által szorgalmazott, de igen költséges és természetvédelmi, tájvédelmi és településfejlesztési szempontból egyaránt megkérdőjelezhető déli elkerülő út szóba jöhető alternatíváit. Új elem továbbá, hogy a térséget három olyan terület is érinti, mely esetében a világörökségi címre történő felterjesztés előkészítése folyamatban van, illetve világörökség-várományos terület (lásd vonatkozó fejezetben). A térségre vonatkozó többi intézkedést a hatályos terv is tartalmazta.

KOMÁROM - ESZTERGOM MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVÉNEK MÓDOSÍTÁSA

VÁROSHÁLÓZAT		
- Megalapozó munkarészek -		
<p>LAKÓNÉPSSÉG (2010. január)</p> <ul style="list-style-type: none"> 2000-4999 5000-9999 10000-29999 30000-99999 	<p>ALAPTÉRKEPI JELEK</p> <ul style="list-style-type: none"> Települési terület Gyorsforgalmi út / Főút Vasútvonal 	<ul style="list-style-type: none"> Megyehatár / Országhatár Települési közigazgatási határ Vízfelületek, vízfolyások

(Forrás: Helyzetleírás, és Komárom-Esztergom Megye határon átnyúló együttműködésének stratégiai programja alapján saját szerkesztés)

Megbízó: Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat
 Képviselője: Popovics György, Megyei Közgyűlés elnöke
 Pengő Julanna, Megyei Főépítész
 Generáltervező: Város-Teampannon Kft.
 Képviselője: Koszoru Lajos, ügyvezető, TR 01-1346
 Tervezők: Szántó Katalin, Város-Teampannon Kft., TR 01-2054
 Tábori Attila, Város-Teampannon Kft., TR 01-0402

1:210.000
 0 1 2 3 4 5 km
 2011.

3. KÖZLEKEDÉSI HÁLÓZAT, MEGKÖZELÍTÉSI VISZONYOK

Komárom-Esztergom megye hatályos területrendezési tervében megfogalmazott közlekedéshálózati javaslatok jelentős hatással voltak az OTrT módosítására. Az OTrT a következő igen fontos javaslatokat befogadta:

- M6-os autópálya-Keszthely (M10-es) között gyorsforgalmi kapcsolattal Budapest tehermentesítése (M11-es gyorsforgalmi út);
- Mór (M 81-es gyorsforgalmi út)-Pusztavám-Bokod-Környe között javasolt főút (sajnos a Környe-Tata-I közötti szakaszt már nem fogadta be az országos terv);
- Komáromi híd várostól nyugatra történő elhelyezése, kapcsolódó főúti elkerülő szakasszal;
- Komáromtól (Duna menti kerékpárúttól) Tatán át Székesfehérvárig kiépítendő kerékpáros kapcsolat a vértesi (Várgesztes) felfűzésével.

Az OTrT módosítása ugyanakkor jelentős, a korábbi OTrT-ben még szereplő országos közúti elemeket vett el a megyétől:

- M81-es gyorsforgalmi út (helyette a megye területén Komárom-Kisbér között a jelenlegi 13-as főút megmarad főútként) és a 81-es főút a jelenlegi Győr-Székesfehérvár nyomvonalon szerepel a módosított OTrT szerint. Ezeket a törvénnyel összhangban a megyei terv módosítása is ekként szerepelteti.
- Az OTrT tartalmaz egy, a 10-es főúttal párhuzamos, attól kissé keletre vezetett főutat, ezt az OTrT 2. melléklete is mint meglévő főutat tartalmazza. Feltételezve, hogy hibás jelölésről van szó, mivel az út jelölése semmivel sem indokolható, a megyei tervben nem került szerepeltetésre.

A megye közlekedési hálózata fejlesztése során az OTrT mellett figyelembe vettük a már említett 1222/ 2011 . (VI. 29 .) Korm. határozatot (gyorsforgalmi- és főúthálózat hosszú távú fejlesztési programjáról és nagytávú terve),, a Széchenyi tervet, illetve a megye és a települések igényeit. A fejlesztési javaslatok során figyelembe kell venni, hogy a jövőben várhatóan a közúthálózat-fejlesztésre fordítható pénzek és a vasútfejlesztésre fordítható pénzek aránya megváltozik, a vasút javára. Érdemes ezért minden olyan esetben, ahol közútkapacitás hiány miatt igényelnek a települések elkerülő utakat, vizsgálni, hogy vasútfejlesztéssel vagy többféle közúti probléma közös kezelésével hogy lehet az utépítési szükségletet a minimálisra csökkenteni. Ebből következik, hogy esetenként a települések, a megye számára is új alternatívák vizsgálatának lehetőségét is felveti a terv. Ezek az alternatívák a területfejlesztés és közlekedésfejlesztés, illetve a közlekedési ágazatok közötti, a korábbinál sokkal komolyabb együttműködés szükségességére, egy új közlekedéspolitikai irány elkerülhetetlenségére mutatnak rá. Ez összhangban van a Széchenyi tervben vázolt, de részleteiben még nem kidolgozott elképzelésekkel, ugyanakkor ezt az új irányt „Az országos gyorsforgalmi- és főúthálózat nagytávú tervei és hosszú távú fejlesztési programja” mintha kevésbé tükrözné.

3.1 KÖZÚTI KÖZLEKEDÉS

3.1.1 A GYORSFORGALMI ÚTHÁLÓZAT FEJLESZTÉSE

Gyorsforgalmi úthálózat tekintetében a megyei terv módosítása összhangban van az OTrT-vel, azonban a terv többször is hangsúlyozza, hogy indokolt lenne a Gdansk-Léva VI. Helsinki folyosó és a Ploce-Szarajevo-(M6-os autópálya)-Budapest közötti összekötő szakasz Esztergom-Párkány érintésével (M11-es mentén) történő vezetése (TEN-T hálózat részeként).

Ez a nyomvonal nem csupán a magyarországi Duna menti ipari térség, hanem a jelenleg alulhasznosított, hatalmas párkányi logisztikai kapacitás bekapcsolódását is biztosítja a transzkontinentális vérkeringésbe és egyúttal egy jóval kedvezőbb topográfiai viszonyok között

vezethető, ezért jóval olcsóbb nyomvonal kialakítását teszi lehetővé, mint az OTrT-ben szereplő jelenlegi nyomvonal. Az OTrT szerinti nyomvonal ráadásul egy jelenleg lényegében háborítatlan természetközeli, hagyományos vidéki térségben jelentős ingatlanpiaci nyomást generálni, miközben Komárom-Esztergom megyei Duna menti térségben barnamezős területek sokasága található, jelenleg kihasználatlanul.

„Az országos gyorsforgalmi- és főúthálózat nagytávú tervei és hosszú távú fejlesztési programja” tartalmazza az M1 autópálya 2x3 sávossá építésének szükségességét, de csak Tatabányáig. A tatabánya-tata közötti ingázó forgalom nagyságrendje ugyanakkor azt indokolná, hogy a 2x3 sáv legalább Tataig (Környe-Tata térségi mellékút autópálya csomópontjáig épüljön ki).

3.12 FŐUTAK

A motorizáció rohamos növekedése ellenére az országos közúthálózat hossza és sűrűsége az elmúlt negyedszázad alatt gyakorlatilag nem változott, nőtt viszont a hálózat kiépítettsége, javultak a paraméterek. Az ország közúthálózata változatlanul alapvetően sugaras felépítésű, főváros centrikus. A megyén haladó főúthálózat többsége intenzíven beépített területeken vezet keresztül, ahol a haladási sebesség lecsökken, a balesetveszély megsokszorozódik, a környezeti ártalmak is fokozódnak. A főúthálózat fejlesztésével kapcsolatos elképzelések az új hálózati elemek kiépítésének szükségessége mellett a meglévő hálózat paramétereinek, kiépítettségének, biztonságtechnikai megfelelőségének fejlesztését tűzik ki célul.

Tekintettel arra, hogy a megyei terv olyan főúti nyomvonalat, melyet az OTrT nem tartalmaz, nem szerepeltethet, ezért a megye új főútvonal igényei, illetve meglévő főúton építendő olyan elkerülő útszakasz igényei, melyek az OTrT-ben nem szerepelnek, a tervben térségi mellékútként jelennek meg.

A megye két legproblematisabb és az OTrT-ben nem kezelt főúti konfliktusa az 1-es főút tatabányai átkelési szakasz – Vértesszőlős – Tata átkelési szakaszai, továbbá a 10-es főút nyergesújfalui, lábatlani és süttői lakóterületeken áthaladó átkelési szakaszai. E problémák már a hatályos terv készítésekor is fennálltak, azóta csak súlyosbodtak.

1-es főút tatabányai átkelési szakasz – Vértesszőlős – Tata átkelési szakasza

A tervben az OTrT-vel összhangban szerepelnek az 1-es főút elkerülő szakaszai Vértesszőlősnél, illetve a Bajnánál és Tatánál (Tata keleti elkerülő). Ezek az elkerülő szakaszok ugyan az elkerüléssel kiváltott szakaszok mentén élők problémáját ugyan kezeli, de problémák egész sorára nem ad választ. A tervezett útszakaszok olyan helyeken épülnek, ahol fejlesztési lehetőség gyakorlatilag már nincs, ezért az infrastruktúra beruházás területfejlesztési szempontból kínálatot nem teremt. A két város (és Környe) nagyléptékű új gazdasági területei a városoktól nyugatra találhatóak, ahol viszont nagyon hiányzik a főúti kapcsolat. Tatabánya átkelési szakaszának problémáját a fejlesztés nem oldja meg.

A tervben – jobb híján – térségi mellékútként szerepeltetett Környe-Tata (nyugati elkerülő) – 1-es főút, kiegészítve egy főúti paraméterekkel megvalósuló tatabányai déli elkerülővel és egy térségi mellékútként kiépülő Neszmély – Szomód – Tata – 1-es főút úttal gyakorlatilag minden problémára választ adna. Ez a fejlesztés, különösen egy Tatabánya és Tata közötti intenzív, magas minőségű elővárosi vasúti kapcsolat kialakításával együtt, a nyugati elkerüléseket teljesen szükségtelenné teheti.

A javasolt nyomvonal

- a két város legnagyobb gazdasági területeit is kiszolgálja jelentősen csökkentené a két város és Vértesszőlős átkelési szakaszainak terhelését;
- Az Esztergomból a tervezett Tát-Tatabánya főúton érkező forgalom Tatabánya belterületének terhelése nélkül tudná elérni a környei ipari parkot;
- a főút-elkerülő út -autópálya torlódást a két város keleti felén megszüntetné,

- egy Neszmély – Szomód – Tata térségi mellékúti kiegészítéssel a 10-es főútról a térségbe érkezők Tata fölött rá tudnának menni az autópályára és azon tudnák elérni Tatabányát, jelentősen csökkentve a tatai átkelési szakasz terhelését.

10-es sz. főút Duna menti szakasza

Nyergesújfalu, Lábatlan és Sütthő már a 2005-ben jóváhagyott területrendezési terv készítésekor, a módosításkor pedig újra kezdeményezték, hogy a tervbe épüljön be egy déli elkerülő főúti szakasz, mely belterületeiket tehermentesítené. A települések a Partner Kft-vel kidolgoztattak egy nyomvonalat, mely próbája figyelembe venni a természetvédelmi érdekeket, így egy sok kanyarral és a terepviszonyok miatt feltöltésekkel és bevágásokkal kialakítható, igen drágán megvalósítható nyomvonal jött létre.

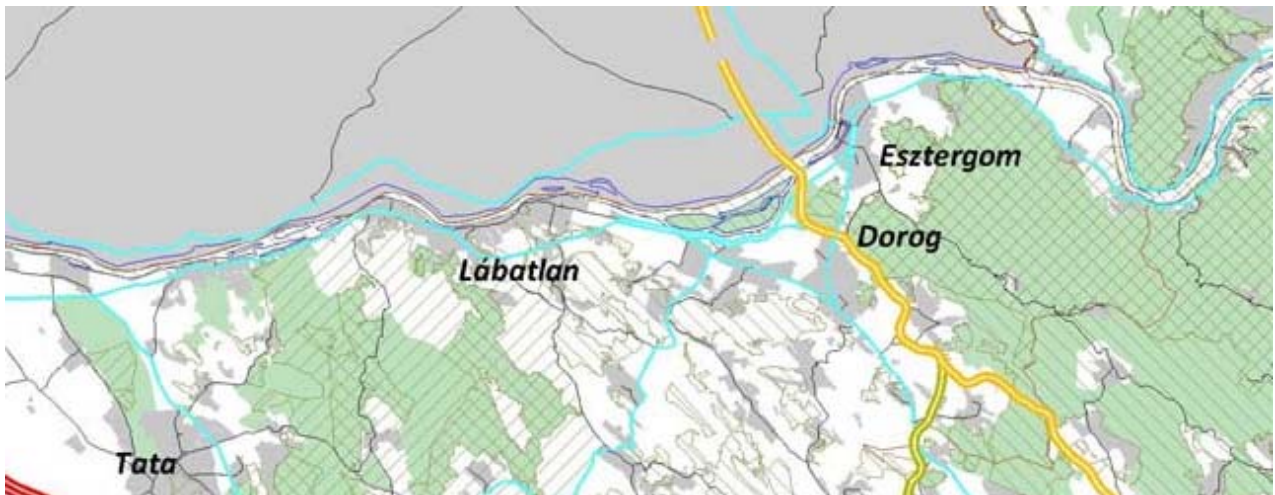
Partner Kft. által javasolt nyomvonal

A területrendezési terv módosításának véleményezési fázisában ugyanezen települések a jelenlegi nyomvonal tehermentesítésének vizsgálatára irányuló intézkedést kezdeményeztek egy közös levélben, melyhez Neszmély és Dunaalmás, továbbá Dunaszentmiklós és Szomód (!) is csatlakozott. A kezdeményező levélben kifejtették azon közös álláspontjukat is, hogy északi (Duna menti, vasúttal párhuzamos) elkerülés nem jöhet szóba. Némileg ellentmond ennek Dunaalmás levele, melyben az a vélemény fogalmazódik meg, hogy ők egy északi elkerülést látnának (Neszméllyel együtt) szívesen, mely egyúttal az árvízvédelmi töltés megerősítését is magában foglalná. Neszmély külön javaslatot nem fogalmaz meg, maradéktalanul támogatja a terv véleményezési anyagában foglaltakat, mely az északi elkerülés vizsgálatára vonatkozó javaslatot tartalmazott, mint a déli elkerülés lehetséges alternatívája.

Az álláspontok sokféleségét tovább gazdagítja a már említett 1222/2011 (VI.29.) kormányhatározat, melynek nagytávú koncepció része tartalmaz ugyan egy déli elkerülést, de csak Nyergesújfalu és Lábatlan közigazgatási területén. A 2027-ig megtervezett hosszú távú program ugyanakkor ezt a nyomvonalat már nem tartalmazza. A kormányhatározat által javasolt nyomvonal ráadásul Natura 2000 területeket érint.

Az államigazgatási szervek közül többen is foglalkoztak a konfliktussal.

- Egyértelmű álláspont volt, hogy az elkerülés szükségességét, továbbá a szóba jöhető alternatívák közül a választást további vizsgálatoknak kell megelőzni, melyben területfejlesztési (gazdaságfejlesztés, Gerecse illetve a Duna turisztikai potenciáljának hasznosulása), ingatlangazdálkodási (jelenlegi barnamezők ingatlanpiaci pozíciójára gyakorolt hatások) és környezeti (természetvédelmi, tájképi) hatásokat is vizsgálni szükséges.
- Több véleményező kiállt amellett, hogy az intermodalitásban rejlő lehetőségek kihasználásának prioritást kell élveznie a döntés során (különös tekintettel annak a következő európai uniós ciklusban várható kiemelt támogatottságára).
- A Tervtanács és azzal összhangban az állami főépítész vizsgálandónak tartott egy Szlovákián át vezetett elkerülő nyomvonalat. Ennek természetesen feltétele a két Duna-híd megépülése.

1222/2011 (VI. 29.) sz. kormányhatározat szerinti nyomvonal

Az elkerülés szükségességének és indoklásának igazolása során a területrendezési terv készítői – osztva a Tervtanács véleményét – szükségesnek tartják a forgalmi vizsgálatok további elmélyítését is. Vizsgálni szükséges többek között, hogy a terhelt szakaszokon milyen a forgalom összetétele (induló és célállomások, mennyi a településekre érkező célforgalom), elkerülés esetén a jelenlegi vállalkozások eléréséhez milyen mértékű forgalmi terhelés jelenne a bekötő utakon stb. Vizsgálandó, hogy az egyéb betervezett közlekedési fejlesztések (pl. M11, M10, esztergomi híd, Esztergom-Tatabánya főút) milyen forgalmi változásokat eredményeznének. Különösen fontosnak tartják annak vizsgálatát, hogy a vasút korszerűsítése a Suzuki számára a vasúti szállítás lehetőségének biztosítása nem oldaná-e meg önmagában már a probléma nagyobb részét. (A települések maguk állították az egyeztetésen, hogy a Suzuki szállításainak 40 %-át vasútra terelné, ha a megfelelő minőségű kapcsolat rendelkezésre állna. Ennek költségét és területfejlesztési és egyéb hatásait is indokolt összevetni a települések által javasolt déli elkerülő úttal.

A tervezők – a települések véleménye ellenére fenntartják egy – a Dunára szerveződő vállalkozásokkal közösen, továbbá a 10-es főút illetve a vasút menti ingatlantulajdonosok részvételével készítendő – vizsgálat lehetőségét egy szakaszos északi elkerülésre vonatkozólag, melyet kizárólag a legtöbb konfliktust okozó lakóterületi átkelési szakaszokon kellene kiépíteni, csak a teherforgalom kivezetése és nem a teljes átmenő forgalom kivezetése és nem az átmenő forgalom kivezetése érdekében. A vizsgálatnak ugyanakkor ki kell térni a vasúti szállítás és az elővárosi jellegű vasút, továbbá a vízi teherszállítás lehetőségeire, mint a forgalomterhelés csökkentésének lehetséges módjaira. Nagyon fontos előnye lehet ennek a változatnak, hogy a közúti, a vasút és a vízi közlekedés-szállítás egy folyosóban tud maradni, biztosítva a trimodalitásban rejlő lehetőségek kihasználását. A javaslat a meglévő gazdasági területek felértékelődését szolgálja és egyúttal a Duna menti táj értékeit a lehető legkevésbé károsítja. Annak megítélése, hogy valós lehetőségéről van-e szó, igen részletes műszaki – társadalmi – gazdasági vizsgálatot igényel, jelentős társadalmi – ingatlantulajdonosi – vállalkozói részvétel mellett, melynek elvégzésére e terv keretében nincsen mód.

Főutakkal kapcsolatos további fejlesztési szándékok

A **13-as főutat** a jelenleg készülő, és elfogadásra váró „Országos gyorsforgalmi- és főúthálózat nagytávú tervei és hosszú távú fejlesztési programja” – megalapozó vizsgálat 2. fázisa” című terv **az ún. kiemelt főutak** közé sorolja. A kiemelt főút kategória az érvényes műszaki előírásokban nincs meghatározva, ennek definiálása szükséges volt. Hierarchiában az I. rendű főút és az autópályák között helyezkedik el, főbb paraméterei a következők:

- döntően 2x2 sávossal kialakítású, osztott pályás burkolt leállósáv nélküli út;

- döntően lakott területen kívül vezetett, de esetenként (rövidebb, ill. majdnem külterületi jellegű) átkelési szakaszokat is tartalmazhat;
- jellemzően 22,50-23,00 méter koronaszélességű, fizikai elválasztással rendelkezik KTSZ 2x2 sávós osztott pályás főútja szerint.

Az útra egyesített engedélyezési és kiviteli terv elkészült, az építési engedély 2010. évben kiadásra került. A kivitelezés várható megkezdésének időpontja 2012. II. félév. A rekonstrukció nyomvonal módosítással nem jár, a meglévő 13. sz. főút nyomvonalán történik a burkolat szélesítésével.

További javaslata a tervnek a **Mór (81-es főút) – Pusztavám – Bokod – Környe illetve a (Sárvár(84.sz.főút) – Celldömölk térsége – Pápa) – Kisbér – Környe – Tatabánya – Tát tervezett főút estében** olyan nyomvonalat javasol, mely, szemben az OTTrT-vel, minden településnél kerüli a települési átkelési szakaszokat. Hiszen látható, hogy az átkelési szakaszokat előbb-utóbb meg kell szüntetni mind az ott élők, mind pedig a haladni kívánó autósok érdekében. Meglévő főúton (11-es) Pilismarótnál javasol még elkerülést a megyei terv az OTTrT-ben is szerepeltettekén kívül, tekintettel a jogszabályi kööttségekre, szintén térségi mellékútként ábrázolva (megjegyezzük, hogy a korábbi OTTrT ezt az elkerülést még tartalmazta).

Előrehaladott fejlesztés a **Kisbér elkerülő út**, melynek kiviteli terve elkészült, építési engedély 2010. évben kiadásra került. A kivitelezés várható megkezdésének időpontja 2012. II. félév.

Tervezett továbbá a **81. sz. főút, 52+412-57+270 km közötti szakaszának 11,5 t burkolat megerősítése**. Tervi előzménnyel nem rendelkezik, az előkészítésre vonatkozó Támogatási Szerződés 2010. évben aláírásra került. A kivitelezés várható megkezdésének időpontja 2013. II. félév. A rekonstrukció nyomvonal módosítással nem jár, a meglévő 81. sz. főút nyomvonalának burkolat szélesítésével történik.

3.13 MŰTÁRGYAK ÉS HATÁRÁTKELÉSI PONTOK A GYORSFORGALMI ÉS FŐÚTHÁLÓZATON

A gyorsforgalmi úton és főúton tervezett nagy hidak a Dunán:

- Komárom: 130. sz. főút (a 130-as jelzés az OTTrT szerinti, azonban a 2011-ben átadott elkerülő út a 131. számot kapta) engedélyezési tervdokumentációval rendelkezik, jelenleg Előzetes Vizsgálati Dokumentáció, Natura2000 hatásbecslés, Megvalósíthatósági Tanulmány, Közúti Biztonsági Hatásvizsgálat elkészítése várható. A műszaki tartalom véglegesítése egyelőre nem történt meg, kivitelezés megkezdésének várható időpontja ettől függően 2015. II. félév és 2016. II. félév között várható.
- Esztergom: M10 gyorsforgalmi út – a tervezett műtárgy esetében a megye javasolja, hogy az úgy kerüljön kialakításra, hogy vasúti átvezetésre is lehetőséget adjon, ezt a szlovák fél is nagy valószínűséggel támogatná, mivel a párkányi hatalmas rendező pályaudvar ilyen módon tudna kapcsolódni az esztergomi ipari központhoz. Az autóipar számára kiemelten fontos lenne a vasúti kapcsolat megteremtése.

Gyorsforgalmi- és főúthálózaton lévő határátkelők és határátlépési pontok:

- Komárom: 130. sz. főút (tervezett);
- Komárom: 13. sz. főút (tervezett);
- Esztergom: M10 (tervezett).

3.14 TÉRSÉGI JELENTŐSÉGŰ ÉS EGYÉB MELLÉKÚT-HÁLÓZAT

A tervben szereplő térségi mellékutak egy része, mint azt már jeleztük, az OTT-ben főútként nem szerepeltethető, valójában azonban főúti paramétereket igénylő útvonalak. Ebbe a csoportba tartozik:

- 1-es főút – Tatabánya-dél elkerülő út – Környe – Tata – Tata nyugati elkerülő térségi mellékút
- Pilismarót elkerülő.

A mellékúthálózat feladata

- a gyorsforgalmi és főúthálózat gyorsabb, biztonságosabb elérhetőségének biztosítása a nagyobb összefüggő feltáratlan térségekből;
- a területi munkamegosztásból, a bővülő kooperációkból, reprivatizációból eredő személy- és áruszállítási igények,
- a falusi térségek népességmegtartó erejének növeléséhez a szükséges közlekedési, utazási feltételek,
- az idegenforgalom növeléséhez a vonzó területek, létesítmények megközelíthetőségének minél hatékonyabb kiszolgálása, feltárása.
- A térségi jelentőségű mellékút-hálózat kialakítása során fontos szempont volt a határos megyék terveihez való illeszkedés, az ettől való eltérést jelezzük
- A megye nyugati részén a térségi mellékutak a hiányzó észak-déli kapcsolatokat pótolják a Gerecse-völgyek irányához illeszkedően.

A fentieknek megfelelően tényleges térségi jelentőségű mellékút-hálózati elemként tervezett:

- Győr – Bana – Bábolna – Nagyigmánd – Kocs – Tata (A Győr-Moson-Sopron megyei TrT nem tartalmazza, ugyanakkor fontos szerepe van a területi munkamegosztás feltételeinek javításában)
- 81-es főút – Súr – Bakonycsérnye (területi munkamegosztás feltételeinek javítása, főúthálózat jobb elérhetősége)
- 81-es főút – Aka – Súr – Bakonyoszlop, csatlakozva a Zirc, Várpalota felé kapcsolatot biztosító Bakonyzentkirály – Dudar – Szápár – Bakonycsérnye Veszprém megyei térségi jelentőségű mellékúthoz.

A megyehatár Bakonyoszlop szakaszt Veszprém megye terve nem tartalmazza, de javasolt, hogy a legközelebbi tervmódosítása során ezt az igényt vegyék figyelembe. Súr mikrotérségi központ szerepe és a térség átjárhatóságának javítása ezt a fejlesztést indokolja.

- Lábatlan – Bajna – Gyermely – Szomor – Zsámbék (M11) (A Budapesti agglomeráció területrendezési tervéről szóló törvény az utat nem tartalmazza térségi mellékútként, ugyanakkor a területi munkamegosztás feltételeinek javítása mellett az M11 gyors elérhetőségét biztosítja.)
- Tokod (tervezett főút) – Annavölgy – Sárísáp – Úny (M11) Tinnye, (A Budapesti agglomeráció területrendezési tervéről szóló törvény az utat nem tartalmazza térségi mellékútként, ugyanakkor a területi munkamegosztás feltételeinek javítása mellett az M11 gyors elérhetőségét biztosítja.)
- Esztergom – Pilisszentkereszt – Pomáz (területi munkamegosztás feltételeinek javítása)
- Neszmély – Szomód – Tata, csatlakozva a Tata nyugati elkerülőhöz (főúthálózat, gyorsforgalmi úthálózat jobb elérhetősége).
- (Velence-Csákvár)-Oroszlány-Környe (Fejér megyei területrendezési tervben is szerepel, Csákvárig tartó szakasza a Tatabánya-Székesfehérvár közötti közúti kapcsolatban jelentős szerepű)

EGYÉB MELLÉKÚT-HÁLÓZATI ELEMÉK

Jelenleg a mellékutak hiánya miatt a helyközi forgalom is sok esetben a főutak forgalmát növeli, mivel a főutak mellett nincs olyan összefüggő útvonal, amely ezek levezetésére, esetenkénti tehermentesítésére alkalmas. Szükséges a meglévő utak hiányzó, néhol több kilométernyi hosszúságú kiépítetlen szakaszainak pótlása. A kisebb térségek, aprófalvak, külterületi lakott helyek megközelíthetőségének biztosítása, a gazdaságilag elmaradott térségek bekötése szintén fontos feladat. A fejlesztések indokai:

- kiemelt hálózati funkciójú mellékutak fejlesztése/kialakítása (lásd térségi jelentőségű mellékutak)
- a hiányzó helyi összeköttetések megteremtése.

A 2005-ben jóváhagyott terv készítésekor még igény volt a zsák települések bekötése („zsák” jelleg megszüntetése), ma már azonban az érintett települések nem minden esetben támogatják azt.

A fejlesztések formái:

- meglévő alacsonyabb rendű út korszerűsítése, paramétereinek javítása;
- földutak szilárd burkolattal való ellátása;
- útépítés új nyomvonalon.

A javaslattevő fázisban az egyeztetéseknek és a településrendezési tervek alapján felülvizsgálatra kerültek az előző megyei szerkezeti terv térségi jelentőségű és egyéb mellékútjai. A térségi mellékutak a rendeletben kerülnek jóváhagyásra. Az összekötő utak felsorolását az intézkedésről szóló határozat tartalmazza.

3.2 VASÚTI KÖZLEKEDÉS

A megyei területrendezési terv módosítása, a jogszabályoknak megfelelően, minden, az OTrT-ben szereplő vasútvonalat az OTrT-vel összhangban tartalmaz. A módosítás megtartja továbbá a hatályos tervben szereplő Oroszlány-Pusztavám-Mór vasútvonalat, mely egyúttal a Tatabánya-Székesfehérvár között hiányzó vasúti kapcsolat megteremtését is szolgálja. Szintén megtartja a terv a hatályos tervben szereplő Komáromtól délről elkerülő vonalat, mely árvízvédelmi szempontok miatt is különös jelentőséggel bír (a MÁV tervei között ugyanakkor nem szerepel).

Új vasúti nyomvonalként tartalmazza a terv az Esztergom-Párkány közötti kapcsolat kiépítését, mely a párkányi rendező pályaudvar elérhetőségét és ezáltal az európai vasúti teherszállítók vonalakra való rákapcsolódás lehetőségét biztosítja Esztergom számára. A terv javasolja, kiemelten a Tatabánya környéki településhálózati csomóponti térségben, a vasút elővárosi vasút szerepét erősítő integrált fejlesztések ösztönzését.

Jelenleg folyamatban van a **Budapest – Hegyeshalom közötti vasúti pálya felújítása**. Az 1993-1997 közt lefolytatott I. ütemű fejlesztés Budapest és Tatabánya között nagyrészt csak emelt szintű karbantartás jellegű munkákat tartalmazott. A II. ütem (ISPA/Kohézió projektek) Kelenföld és Biatorbágy ill. Komárom és Győr közti létesítményeket érintett. Ezen elmaradások pótlásaként jelenleg folyik a Biatorbágy-Tatabánya közti szakaszon – a jelenlegi vasúti pálya lehetőleg minimális vonalkorrekciójával járó - 140/160 km/h utazási sebesség alkalmazását biztosító vasút tervezése. A tervezés része még a Tata kertvárosi részét (Tóvároskert) elkerülő és 140 km/ó sebességet lehetővé tevő vonalszakasz megvalósítása. Az UTIBER-COWI Konzorcium által 42.872 Tervszámmon elkészített döntéselőkészítő tanulmányterv elfogadott 3. változata alapján készítendő engedélyezési tervek közbeszerzési eljárása jelenleg folyik. Komárom-Esztergom megyét érintően az alábbi helyeken kerülnek megtervezésre a jelenlegi vasútvonal nyomvonal jellegű korrekciói ill. nagyobb horderejű, utasforgalmat érintő intézkedések:

- Nyomvonalkorrekció a sebességemelés érdekében Szár megállóhely térségében.

- Alsógalla megállóhely áthelyezése az Omega Center térségébe (Tatabánya Önkormányzatának kérése alapján)
- Tatabánya állomás személyforgalmi vágányainak átépítésével egy időben - Tatabánya Önkormányzatának folyamatban lévő döntésétől függően - a meglévő gyalogos felüljáró felújítása, vagy új felüljáró építése és bekötése a Vértres Centerbe. A tervezés része lesz a felüljáró Dózsakerti városrészbe történő átvezetése is.
- Tóvároskert megállóhely térségében az 1. sz. főút Tatát elkerülő szakaszát figyelembe vevő vasútvonal korrekció. Ez egyben a Baji úti keresztezés külön szintű kialakítását is eredményezi.
- A fent említett vonalkorrekció és a sebesség 140 km/h-ra történő emelése megköveteli a vasút és a Tata Agostyáni, valamint Újhegyi úti keresztezéseinek külön szintűvé alakítását (Újhegyi út vonalában csak kerékpáros ill. gyalogos aluljáróval).

Egyéb, a megyét érintő, meglévő országos törzshálózati vasútvonalakkal összefüggő fejlesztési elképzelések

Budapest–Esztergom: Komárom-Esztergom Megye területét érintően jelenleg a Piliscsaba-Esztergom vonalszakasz **helyben történő átépítését** célzó közbeszerzési eljárás folyik. Új elemként jelenik meg állomásokon és megállóhelyenként a jelenlegi MÁV telekhatárokon kívüli területeken megépítendő P+R parkolók ill. B+R tárolók az alábbiak szerint:

- Piliscsév megállóhelyen 30 férőhelyes P+R parkoló és 10 db kp. tárolására alkalmas B+R tároló készül
- Leányvár állomáson 83 férőhelyes P+R parkoló és 10 db kp. tárolására alkalmas B+R tároló készül
- Dorog állomáson 290 férőhelyes P+R parkoló és 10 db kp. tárolására alkalmas B+R tároló készül
- Esztergom-kertváros állomáson 50 férőhelyes P+R parkoló és 10 db kp. tárolására alkalmas B+R tároló készül
- Esztergom állomáson 98 férőhelyes P+R parkoló és 50 db kp. tárolására alkalmas B+R tároló készül
- Tervezési szakaszban van Esztergom állomás átépítése, melynek keretén belül a SUZUKI gyár és a vasútvonal között új tehervonati rendező pályaudvar épül, mely a SUZUKI gyár kerítése mellett lesz kialakítva a jelenlegi állomásig. A teljes vasútvonal villamosításra kerül. A villamosítás kapcsán Dorogon a jelenlegi transzformátor állomás bővítésére kerül sor Esztergom-Kertváros irányába.
- A vonal részbeni kétvágányúsítására Budapest – Piliscsaba között kerül sor, Piliscsaba – Esztergom között, a jelenlegi tervek szerint, hosszútávon is marad az egyvágányú közlekedés.
- A távlati tervek szerint a Piliscsaba – Esztergom szakaszon 30 percenként fognak a vonatok közlekedni.
- A vasútvonalon 2 külön szintű átjáró fog létesülni, egy Dorogon a 111. sz. úton, egy pedig a 111. sz. út Esztergom- Kertvárosi részén

Esztergom–Almásfüzitő vonal

A vasútvonal igen fontos szerepet tölthetne be, mint elővárosi és teherszállító vonal, jelenleg azonban egyik funkcióra sem alkalmas, erőteljes korszerűsítésre szorulna. A vasút, megújult állapotában, jelentős terheket tudna átvállalni a közúti közlekedéstől, nagymértékben csökkentve a 10-es főút túlterheltségét. Megkockáztatható, hogy a vasút radikális megújulása mindennemű közúti elkerülést (nagy részt) szükségtelenné tenne. A vasút kihasználhatóságát jelentősen javítaná, ha Tata, Tatabánya felé közvetlen kapcsolatot lehetne biztosítani (Dunaalmásnál egy delta építésével), vagy a városokat összekötő zónázó járatokkal. Településenként biztosítandó a vasútállomások településszerkezeti integrációja, a vasútállomások környezetének rendezése, funkcióbővítő rehabilitációja.

A teherszállítási kapacitás fejlesztésének lehetőségét a Duna menti vállalkozásokkal együtt érdemes vizsgálni, figyelembe véve a trimodális (vasút, vízi, közúti) szállítási kínálatban rejlő lehetőségeket. A három rendszert együtt, integráltan, a személy és áruszállítás feltételeinek összehangolásával szükséges biztosítani.

Tatabánya – Kisdér – (Veszprémvarsány)

A személyforgalom szünetel a vonalon, sem a MÁV sem a közlekedési tárca jelenleg nem tervezi a személyforgalomra történő újbóli megnyitást. Az igen alacsony teherforgalom a pályafelügyeletből adódó vonatközlekedésként jelenik meg. A települések felvetették a vonal hulladékszállításra történő felhasználási lehetőségének vizsgálatát, e vizsgálat elvégzésére e terv keretei között nincsen mód, mindazonáltal – tekintettel a klímaváltozással kapcsolatos hazai vállalásokra – minden olyan ötlet vizsgálatra érdemes, mely a meglévő vasútvonalak pénzügyi fenntarthatóságát javítja.

3.3 LÉGI KÖZLEKEDÉS

A megyén belül két helyen, Kecskéden és Esztergomban van füves, polgári repülőtér. Ezek nagyobb arányú „vegyes hasznosítása” mind az idegenforgalmi, mind a gazdasági célok megvalósításához fontos segítséget nyújtana. Esztergomban a jelenlegi kifutópálya füves, egy szilárd burkolatú légikikötő létesítése számottevő színvonal emelkedést okozna. A korábbi tervek szerinti 1,2 km hosszú új beton kifutópálya jelentősebb méretű utas-, illetve teherszállító gépek fogadására is alkalmassá teheti a repülőtérrel. A regionális és az országos fejlesztési tervek Esztergomnál kisebb forgalmú, kereskedelmi repülőtérrel számolnak (elsősorban utasforgalom bonyolítására alkalmas).

3.4 VÍZI KÖZLEKEDÉS

A vízi közlekedés a készülő Duna Stratégiával új megvilágításba került, a stratégia első kiemelt prioritása a folyami áruszállításnak az európai logisztikai láncolatba történő integrálása, melyet a Széchenyi terv a közlekedéspolitika egyik meghatározó elemeként kezel. A dunai hajózás ezen belül kiemelt szerepet játszik, a teherszállítás nagyobb arányú fejlesztésének hazai folyóink közül gyakorlatilag a Dunán van realitása.

A Széchenyi terv a magyarországi Duna szakaszon 5 országos jelentőségű, ún. trimodális logisztikai központként működni tudó országos kikötőt jelöl ki, közülük az egyiket Komáromnál. A mai állapothoz képest (sportkikötő + helyi személykikötő + teherkikötő) a teherkikötő nyugatabbra helyezéseivel egy új nagy személyhajó-kikötő alakítható ki (mely 110 m hosszú hajóra is alkalmas).

Komáromnál lehetséges lenne a Monostori erődnél és a Csillag erődnél is személyhajó ill yacht kikötő elhelyezése, azonban erre konkrét tanulmányok nincsenek.

Esztergom és Párkány képviselő-testülete megállapodott a szénrakodó és a párkányi papírgyár között egy teherkomp létesítéséről, mivel a Mária-Valéria hídon a két belváros védelme érdekében 3,5 tonnás súlykorlátozás van életben. Esztergom és Párkány térségéből a szomszéd országban ma Komárom és Parassapuszta irányába indulnak a szállítmányok. Így 100 km-es kerülővel érkeznek az áruk.

A teherkomp létesítésének középtávon egyrészt az a haszna, hogy a nemzetközi áruszállításban érdekelt cégek egy részét „ide szoktatja”, másrészt ennek köszönhetően indikátor szerepet tölthet be egy új teherforgalomra is alkalmas híd építésére. A teherkomp jelenleg építési engedélyezési- és kiviteli tervvel rendelkezik, a kivitelezés megindulása 2011-ben várható, megnyitása optimális esetben 2012. Ennek feltétele, hogy Esztergom önkormányzata is biztosítani tudja a finanszírozás szükséges önrészét.

A megyét is érintő, OTTr szerinti víziutak

A vízi út neve	A szakasz (fkm-fkm)	A vízi út osztálya
Duna (nemzetközi vízi út)	1812-1641	VI/B

Térségi jelentőségű kompok: Esztergom (tervezett teherkomp), Almásfüzitő, Pilismarót, Dömös
 Helyi jelentőségű kikötők: Ács, Almásfüzitő (tervezett), Dunaalmás (tervezett), Neszmély (turisztikai), Lábatlan (tervezett), Pilismarót.

3.5 KERÉKPÁROS KÖZLEKEDÉS

A kerékpáros közlekedés alakításánál az OTT-ben szereplő hálózati elemek mellett, melyeket a törvénnyel összhangban kell a tervben szerepeltetni, a tervezők kiemelten kezelték a kistérségi egyeztetéseken elhangzottakat és a települések véleményét. Fontos szempont volt továbbá a szomszédos megyék hálózatához való illeszkedés (ettől csak Bábolna-Bana-(Győr)) javasolt nyomvonallal tértünk el. Fontos szempont továbbá a hivatásforgalmi és a turisztikai igények minél nagyobb arányú kiszolgálása. Az országos hálózatban a korábbi OTT-hez képest változások az alábbiak.

A 2008. évi OTT módosítás kivette az országos rendszerből a Komárom-Tata-Zsámbék nyomvonalat és helyette a hatályos megyei tervben térségi kerékpárútvonalként szerepeltetett Komárom-Tata-Környe-Vértessomló-Várgesztes nyomvonal szerepel a hálózatban. Ennek megfelelően a megyei terv módosítása során az előbbi nyomvonalat (Komárom-Tata-Zsámbék) a továbbiakban csak térségi kerékpárútként ábrázolhatja.

A terv jelentős további észak-déli irányú, elsősorban turisztikai tengelyeket jelöl ki, a Duna és a többi jelentős turisztikai térség között (Duna-Bakonyalja; Által-ér menti kerékpárút, Duna-Gerecse, Duna-Pilis). A Dorogi kistérség javaslatot tett egy ún. homokvasút menti kerékpárútra, melyet a Csolnok által átadott helyszínrajz alapján ábrázoltunk. A főutak menti kerékpárútvonalak elsősorban a hivatásforgalmat szolgálják.

ORSZÁGOS KERÉKPÁRÚTVONALAK

Felső-Dunamente kerékpárút (6-os jelű EuroVelo®)

- 1.A: ((Szlovákia és Ausztria)– Rajka– Bezenye– Mosonmagyaróvár– Halászi– Darnózseli– Hédervár–Ásványráró– Dunaszeg– Győrladamér– Győrzámoly– Győrújfalú– Győr– Vének– Gönyű)–Komárom–Almásfüzitő– Dunaalmás– Neszmély– Süttő– Lábatlan– Nyergesújfalu– Tát– Esztergom–Pilismarót–Dömös–(Visegrád– Dunabogdány– Tahitótfalu– Leányfalú– Szentendre– Budapest);
- 1.B: Komárom– (Szlovákia);
- 1.C: Pilismarót– (Szob– Nagymaros– Verőce– Vác– Göd– Dunakeszi– Budapest).

Egyéb országos jelentőségű kerékpárútvonalak

- 71.Vértesi kerékpárút: (Székesfehérvár–Gánt)–Várgesztes–Vértessomló–Környe–Tata– Komárom.

TÉRSÉGI KERÉKPÁRÚTVONALAK

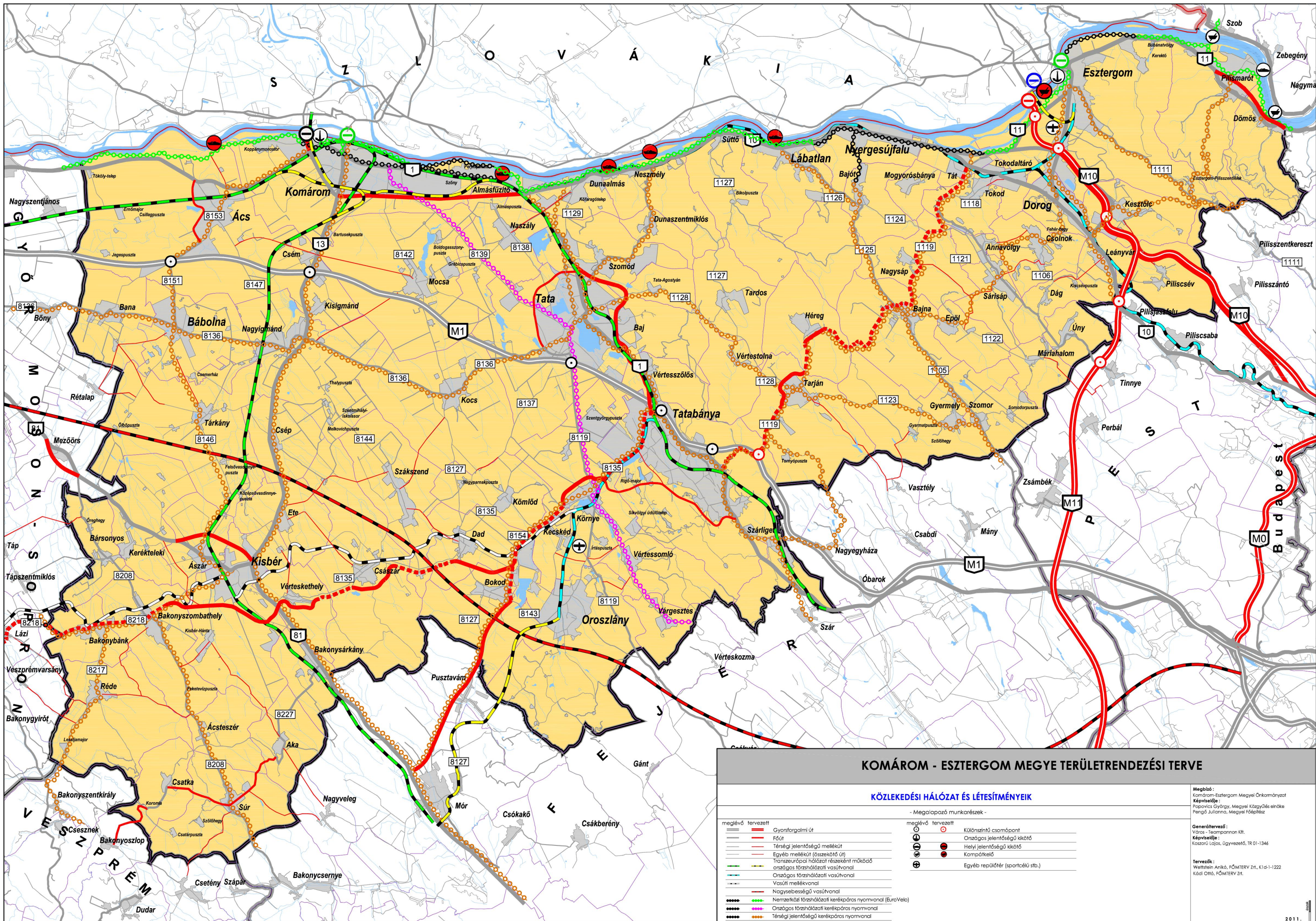
Nagyobb részben vagy teljesen főútvonalak menti kerékpárútvonalak

- Komárom – Nagyigmánd – Kisbér – Bakonysárkány – Mór, illetve – Kisbér – Bakonyszombathely – Bakonybánk (kapcsolat Pápa és Pannonhalma felé);
- Esztergom – (Duna menti kerékpárútvonal) – Tát – Tokod – Bajna – Tarján – Tatabánya (1-es főút menti kerékpárútvonal)
- Komárom – Almásfüzitő – Tata – Tatabánya – Szárliget
- Tata – Tatabánya – Vértesszőlős – Környe – Bokod – (Pusztavám – Mór) (Által-ér menti kerékpárútvonal);
- (Pilisvörösvár – Piliscsaba) – Leányvár – Dorog – Esztergom – Párkány (Szlovákia);

Egyéb térségi kerékpárútvonalak

- (Győr) – Bana- Bábolna – Kocs – Tata – Baj – Tardos – Tarján (Esztergom – Tatabánya főút menti kerékpárútvonal)

- Komárom – Ács – Bábolna – Tárkány – Kisbér
- Bakonyszombathely – Súr – (Bakonycsernye)
- Bakonybánk – Réde – (Bakonyszentkirály)
- Tarján – (Nagyegyháza – Óbarok) – Szárliget (Váli-víz menti kerékpárútvonal)
- Neszmély – Szomód – Tata – Vértesi kerékpárút
- Pilismarót – Pilisszentlélek – Pilisszentkereszt (Dobogókő) – Budapest
- Esztergom-Pilisszentlélek – Keszölc – Csolnok – Sárísáp – Epöl – Bajna – (Esztergom – Tatabánya főút menti kerékpárút)
- Lábatlan – Bajna – Gyermely – Szomor

KOMÁROM - ESZTERGOM MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE

KÖZLEKEDÉSI HÁLÓZAT ÉS LÉTESÍTMÉNYEIK

- Megalapozó munkarészek -	
<ul style="list-style-type: none"> megelevő: Gyorforgalmi út tervezett: Főút tervezett: Térségi jelentőségű mellékút tervezett: Egyéb mellékút (összekötő út) tervezett: Transzeurópai hálózat részeként működő országos főúthálózati vasútvonal tervezett: Országos főúthálózati vasútvonal tervezett: Vasúti mellékvonal tervezett: Nagysebességű vasútvonal tervezett: Nemzetközi főúthálózati kerékpáros nyomvonal (EuroVelo) tervezett: Országos főúthálózati kerékpáros nyomvonal tervezett: Térségi jelentőségű kerékpáros nyomvonal 	<ul style="list-style-type: none"> megelevő: Különszintű csomópont tervezett: Országos jelentőségű kikötő megelevő: Helyi jelentőségű kikötő tervezett: Kompátkelő tervezett: Egyéb repülőtér (sportcélú stb.)

Megbízó:
Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat
Képviseleje:
Popovics György, Megyei Közgyűlés elnöke
Pangó Julianna, Megyei Főépítész

Generáltervező:
Város - Tervepannon Kft.
Képviseleje:
Kosztovics Lajos, ügyvezető, TR 01-1346

Tervezők:
Welfstein Anikó, FŐMTERV Zrt., K1 d-1-1222
Kódi Ottó, FŐMTERV Zrt.

4. VÍZGAZDÁLKODÁS

A vízgazdálkodás jelentősége részletesen bemutatásra került a Helyzetelemzésben. A megalapozó munkarészek a terv jellegéből adódóan csak a vízgazdálkodással összefüggő térségi szerkezeti tervi elemekkel, térségi övezetek lehatárolásának megalapozásával foglalkozhat.

A vízgazdálkodás, mint sokrétű tevékenységet magában foglaló szakmai ágazat jelentősége megnövekedett az utóbbi évtizedekben, és tartalma jelentősen kibővült. Míg korábban elsősorban a vízkárelhárítás, a mezőgazdaság igényeinek ellátása volt a legfőbb feladat, úgy az utóbbi évtizedekben megjelentek a környezet- és természetvédelmi szempontok, és külön üdvözlendő, hogy az országban szinte egyedülálló módon a közlekedéssel és turizmussal kapcsolatos szempontokat is kiemelten vizsgálják a helyi vízügyi szakemberek. A (tisztá) víz értéke folyamatosan növekszik, a globális éghajlatváltozás időszakában pedig különösen fontos szerepe van a vízgazdálkodásnak, hogy figyelembe vegye a mezőgazdaság (belvízelvezetés, öntözés, tározás), a környezetvédelem, a természetvédelem, a vízkárelhárítás, települési érdekek szempontjait, azaz megkerülhetetlen az adottságoknak és az igényeknek megfelelő komplex tájgazdálkodás kialakítása. Ugyanakkor a vízgazdálkodásnak kiemelt szerepe van az ivóvízbázisok védelmében, az emberek megfelelő ivóvízzel történő ellátásában, a szennyvizek megfelelő kezelésében is. A vízgazdálkodás tehát nem csupán a vízzel kapcsolatos tevékenységeket kell, hogy magában foglalja, hanem a vízgazdálkodással közvetlenül érintkező szakmai ágazatok aktív bevonásával egyensúlyt kell teremteni a különböző szempontok, igények érvényesítése között.

Ennek egyik megalapozója a 2004-ben elfogadott EU Vízkeret Irányelv és a 2010. tavaszán az Országgyűlés által határozattal elfogadott Országos Vízgyűjtőgazdálkodási Terv, mely gyökeres szemléletváltást jelent a vízgazdálkodással összefüggő tevékenységek területén. Kitűzött célja a vízfolyások, állóvizek jó ökológiai, vízminőségi és mennyiségi, valamint a felszín alatti vizek esetében a jó minőségi és mennyiségi állapot elérése a cél. Erre vonatkozóan figyelembe kell venni az alegység szintű vízgyűjtő-gazdálkodási tervek intézkedéseit. A vízgyűjtőgazdálkodási tervvel a tervhez készült helyzetelemzés foglalkozik részletesen.

Sajnálatos módon a megyei területrendezési terv mozgásteret rendkívül szűkre szabott, a területrendezésre vonatkozó jogszabályok erősen behatárolják a tervben megjeleníthető tartalmat (2003. évi XXVI. tv., 218/2009 (X.6.) Kr. rendelet stb.), a korábbi tartalmi követelményekhez képest kikerültek például a vízi közművekkel összefüggő építmények ábrázolhatósága. Ugyanakkor a terv – a jogszabályok adta keretek között – igyekszik a fent részletezett komplex szemléletet a tervbe ültetni az övezetekre vonatkozó ajánlások és az egyedi építményekre, vízgazdálkodási térségekre vonatkozó irányelvek megfogalmazása révén (határozattal elfogadandó munkarész).

4.1 VÍZGAZDÁLKODÁSI TÉRSÉG

Az OTrT a vízgazdálkodási térség kijelölésére nem ír elő első méretbeli korlátot, így elvileg minden vízfelület ebbe a térségi területfelhasználási kategóriába sorolandó. A vízgazdálkodási térségekre vonatkozólag az OTrT előírja, hogy a területüket megyei területrendezési tervben legalább 90%-ban vízgazdálkodási térség kategóriába kell sorolni, a fennmaradó részen városias települési térség nem jelölhető ki. A települések esetén szigorúbb az előírás, mert a megyei területrendezési tervben jelzett vízgazdálkodási térséget legalább 95%-ban vízgazdálkodási terület területfelhasználásba kell sorolni.

Az OTrT-vel összhangban a megyei területrendezési terv vízgazdálkodási térséggként jelöli a Duna medrét a szigetekkel, a patakok medrét, a víztározók, és tavak területét. A tavak esetében a megyei területrendezési terv az OTrT-hez képest kevesebb vízgazdálkodási térséget jelöl ki, ugyanis az OTrT olyan területeket is vízgazdálkodási térséggként jelölt, melyek a valóságban nyilván nem azok. Az OTrT vízgazdálkodási térséggként jelölt „tavak” közül nem ábrázoltuk többek

között az Almásfüzitői vörös iszap tározókat, az Ácsi cukorgyár már teljesen felszámolt mézsiszap tározóját, a bábolnai hígrágyatavakat, a Bokodi-hűtőtől északra fekvő meddőhányó területét, valamint egyes (működő) bányák tavát.

4.11 A VÍZGAZDÁLKODÁSI TÉRSÉGRE VONATKOZÓ IRÁNYELVEK

A vízgazdálkodási térség területén a különböző tájhasználati érdekeket (természet- és környezetvédelem, árvízvédelem, vízellátás, halászat, turizmus, vízi közlekedés), **összehangoltan, egymással egyensúlyban és a vízgazdálkodás egészét integrált rendszerként kezelve kell érvényesíteni.**

A Duna, mint ivóvízbázis, ipari vízbázis meghatározóan fontos, továbbá Komárom térségében a mezőgazdasági öntözésben is fontos szerepe van. Nemzetközi gazdasági szerepe, közlekedési folyosó és turisztikai folyosó szerepe egyre inkább felértékelődik (Lásd Duna Stratégia). A Duna mentén javasolt **elősegíteni a vízi turizmus fejlesztését**, az ezekkel összefüggő létesítmények (pl. kikötők) elhelyezhetőségéhez szükséges jogszabályi háttér biztosításával.

Kiemelt érdek a felszíni vizek minőségének védelme az EU Víz Keretirányelvében és a vízgyűjtőgazdálkodási tervek intézkedéseivel összhangban, valamint betartva a vízszennyező anyagok kibocsátásaira vonatkozó határértékekről és alkalmazásuk egyes szabályairól szóló 28/2004 (XII. 25.) Kormányrendelet előírásait. Ezért területrendezési szempontból törekedni kell az összes település szennyvíz-elvezető és kezelő rendszerének kiépítésére, fel kell számolni, biztonsággal rendezni kell a felhagyott vörös iszap tározókat, meddőhányókat, települési hulladéklerakókat, szennyező iparterületeket.

A Duna és főbb vízfolyásai (pl. Által-ér, Concó, Cuhai-Bakony ér stb.) egyben az országos **ökológiai hálózat meghatározó folyosói**, ennél fogva települési szinten olyan tevékenység, területfelhasználás elhelyezése támogatható a vízgazdálkodási térségekben és azokkal határosan, mely összhangban van a védelem funkciójával. A megye alapvető érdeke ugyanakkor, hogy a felszíni vízben rejlő gazdasági potenciálokat a társadalom hasznosítsa (védelem és kínálat egyensúlya!).

A domborzati adottságok lehetőséget adhatnak többletvíz tározására. A településrendezési tervekben javasolt megvizsgálni záportározók, tározók létesítésének lehetőségeit az adottságok függvényében, és a lehatárolt területeken az építés lehetőségét kizárni. Javasolt megvizsgálni a településrendezési tervek készítése során a meglévő tavak elsődleges hasznosításán túl a további – elsősorban turisztikai célú (a környezetet és elsődleges hasznosítást nem zavaró) hasznosítási lehetőségeket is. Amennyiben erre lehetőség van, úgy ezt településrendezési eszközökkel is támogatni kell. A hasznosítás módosítását, bővítését megelőzően módosítani kell az adott állóvíz vízjogi üzemeltetési engedélyét is.

Kisebb természetes vízfolyások, patakok esetén kerülni javasolt a mesterséges medrek kialakítását, és célszerű törekedni a meglévő mesterséges medrek és közvetlen környezetük természetközeli átalakítására (településen belül is). A meglévő kisvízfolyások vonalának revitalizációja lehetőséget ad az élővilág terjeszkedésére, újabb, kisebb léptékű (helyi jelentőségű) ökológiai folyosók kialakulására, a települési környezet javítására. A településrendezési tervek készítése során illeszkedni kell a vízgyűjtő-gazdálkodási tervezés alegység szintű terveiben előírt intézkedésekhez (1-5 Cuhai Bakony-ér és Concó, 1-6 Által-ér, 1-7 Gerecse, valamint az Országos Vízgyűjtőgazdálkodási Terv).

A vízgazdálkodási területek és azok közvetlen környezetének használata esetén figyelembe kell venni a nagyvízi medrek, a parti sávok, a vízjárta, valamint a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról és hasznosításáról, valamint a nyári gátak által védett területek értékének csökkenésével kapcsolatos eljárásról szóló 21/2006. (I. 31) Kormányrendelet előírásait. A vízilétesítmények (pl. árvízvédelmi töltések) melletti területet, ingatlant a tulajdonos, vagy használó csak úgy hasznosíthatja, művelheti, hogy ezáltal azok állapotát, üzemeltetését ne veszélyeztesse, a víz természetes lefolyását ne akadályozza, a víz minőségét ne károsítsa. A vizek és a közcélú vízilétesítmények kezelésére jogosult és köteles személyek a vizek és egyes közcélú vízilétesítmények mentén az azokkal kapcsolatos vízgazdálkodási szakfeladataik ellátására, a

meder megközelítésére parti sávot használhatnak, melynek mérete a Duna esetén 10 méter, a többi vízgazdálkodási terület esetén 6 méter a partvontaltól számítva.

A településeknek célszerű kidolgozni vízgazdálkodási tervüket, hogy az elavult illetve felszámolt kül- és belterületi belvíz elvezető csatornák ismét szerepüknek megfelelően vezessék el a káros víztöbbletet. A tervhez részletes ütemezés és költségbecslés készíttetése javasolt, hogy a települések a szükséges munkákat, és költségeket több évre előirányozhassák. Szabályozási tervekben célszerű megvizsgálni az árokáthelyezés lehetőségeit, vagy érvényt adni a telkek közötti árkok fenntartó sávjának biztosítására. A folyamatos és biztonságos vízvezetés fenntartása érdekében célszerű előírni a kapubejáróhoz építendő átereszek, magánhidak elhelyezésének szabályait. A településrendezéssel közvetlenül összefüggő irányelvek, az ajánlások között jelennek meg.

4.2 VÍZGAZDÁLKODÁSSAL ÖSSZEFÜGGŐ EGYEDI ÉPÍTMÉNYEK

A 218/2009. (X. 6.) Kormányrendelet szerint építmények által igénybe vett térség térszerkezeti egységként szabályozandók az alábbi – vízrendezéssel, a vízháztartás egyensúlyával, árvízvédelemmel összefüggő országos illetve térségi jelentőségű infrastruktúrahálózatok és építmények:

- elsőrendű árvízvédelmi fővonal (OTrT), másodrendű árvízvédelmi védvonal (MTrT);
- szükségtározók (OTrT);
- folyami nagyműtárgyak (OTrT);
- A VTT I. ütemében megvalósuló árvízi tározók (OTrT);
- 10 millió m³-nél nagyobb (OTrT) illetve 1 millió m³-nél nagyobb, 10 millió m³-nél kisebb (térségi jelentőségű) tározási lehetőség (MTrT);
- Térségi jelentőségű belvízelvezető csatorna.

Az OTrT a megyében nem jelölt folyami nagyműtárgyat, szükségtározót, VTT. I. ütemében megvalósuló árvízi tározót valamint 10 millió m³-nél nagyobb tározási lehetőséget.

4.21 ÁRVÍZVÉDELMI FŐVONALAK

Az elsőrendű árvízvédelmi fővonalak megnevezését az alábbi táblázat tartalmazza (100/2007. (XII. 23.) KVM rendelet alapján):

Védelmi szakasz száma	Védelmi szakasz megnevezése	Vízfolyás	Védvonal hossza (km)
01.01	Tát-esztergomi	Duna jp.	8,337
01.02	Komárom-almásfüzitői	Duna jp.	14,283

Az EDUKÖVIZIG mindkét védelmi szakasz fejlesztését tervezi: a 01.01 árvízvédelmi szakasz tervezett bővítése a Kenyérmezei- és Únyi-patak vissza töltésével történik meg, a 01.02. árvízvédelmi szakasz fejlesztése során a nyomvonal Almásfüzitő térségében módosul. Mindkét nyomvonalat, valamint az Únyi-patak nyomvonalának tervezett módosítását tartalmazza a terv. Az elérhető árvízvédelmi fejlesztéseket részletesebben a helyzetelemzés tartalmazza.

4.22 VÍZTÁROZÁSI LEHETŐSÉGEK

A megyei terv az 1 millió m³-nél nagyobb, 10 millió m³-nél kisebb térfogattal tervezhető tározási lehetőségeket ábrázolhatja az OTt-ben szereplőkön kívül. Az ÉDUKÖVIZIG tájékoztatása szerint a megye területén két ilyen tározó is található.

- Tatai Öreg-tó 2,5 millió m³ (árvízi betározó képesség)
- Bokodi hűtő-tó 1,2 millió m³ (árvízi betározó képesség)

Ezeket a tározókat a megyei területrendezési terv – az OTt-vel összhangban - vízgazdálkodási térségként ábrázolja.

A megyében belvíztározó nem található, azonban itt található a 01.02 Szőnyi-füzitői belvízvédelmi szakasz, melynek területe 20,79 km². Az öblözetet északról a 10. sz. főközlekedési út, valamint a Budapest-Hegyeshalom vasútvonal, nyugatról a Komárom-Székesfehérvári vasútvonal, dél felől dűlőutak, és a Komárom-Tata közút határolja. Keleti határát a Fényes patak vízgyűjtője képezi. Védelmi központja az Almásfüzitői gátórház. Térségi jelentőségű belvíz- és öntözőcsatorna a **Szőny-Füzitői belvízcsatorna**, melynek teljes hossza: 12,783 km ebből a Komáromi-Székesfehérvári vasúti hídtól a torkolatig terjedő szakaszának kezelője az Észak-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság (11,603 km), a felső szakasz kezelője Komárom város Polgármesteri Hivatala (1,18 km). A csatorna 3,6 m³/s mértékadó vízmennyiség elvezetésére lett méretezve, a 10. sz. út alatt 1961-ben árvízvédelmi zsilipet és szivattyúállást építettek a Duna visszaduzzasztó hatásának kivédésére.

Az igazgatóság is megerősítette a tervezők azon véleményét, hogy a **megye területén nem található rendszeresen belvízjárta terület**. Az igazgatóság véleménye szerint a Szőny-Füzitői csatornán kívül csatornák vízfolyásnak számítanak, ahol helyi vízkár lehetséges.

A 2010-ben bekövetkezett kedvezőtlen időjárási események azonban látszólag ennek ellentmondhatnak. A májusi és októberi időszakban igen jelentős mennyiségű csapadék hullott le, és a nyári időszak is csapadékosabb volt a havi átlagokhoz képest. Az Észak-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság véleménye szerint a 2010-ben bekövetkezett elöntések a vízfolyásokból valamint a túltelített talajokból következnek.

Sajnos azonban az elmúlt időszakban a legtöbb településen nem építették ki megfelelően, vagy nem tartották karban a meglévő vízelvezető rendszereket. Ezek a problémák külterületen és belterületen egyaránt erőteljesen jelentkeztek. Külterületen az üzemi árkok több társaság kezelésébe, tulajdonába kerültek a TSZ-ek megszűnésével, így karbantartást vagy nem vitték véghez, vagy beszántották, illetve csak egyes szakaszokon tették meg a megfelelő intézkedéseket. Így a külterületi egységes vízelvezető rendszer már nem tudta betölteni a szerepét. Belterületi árkoknál a legfőbb probléma az árkok feliszapolódása, érdességük növekedése (felveri a gyom), de gyakori az is, hogy az utak szűk keresztmetszete miatt nem készült árok, vagy a meglévő állapotok miatt nem a szabványok szerint készítették el az árkokat, vagy a kapubejárókhöz, telkekhez nem megfelelő átvezetéseket, hidakat helyeztek el az árkokon, vízfolyásokon keresztül. Az is probléma, hogy az új területek bővülésével nem vették számításba a meglévő rendszer kapacitását. Tulajdonképpen elsősorban az elvezető rendszerek jelentős hiányosságai okolhatók, hogy helyi szinten lakott területeket, vagy kis kiterjedésű mélyebben fekvő szántóföldeket veszélyeztetett a belvíz.

A belvízveszély elhárítás érdekében az Oroszlányi és Dorogi kistérség településeire kidolgozta vízgazdálkodási tervét, mely utcánként meghatározta a javasolt beavatkozásokat, valamint az ütemezést, és becsült költségeket. A megyei területrendezési tervnek nincs eszköze a belterületi és külterületi árkok, csatornák védelmére, a megyei terv legfeljebb az ajánlások között tudja felhívni a területrendezési tervet alkalmazók figyelmét a főbb teendőkre. Célravezető lehet, ha valamilyen módon – országos szintű kezdeményezéssel – ösztönöznél, kötelezni lehetne az érintetteket a meglévő csatornák karbantartására, a beszántottak helyreállítására.

A nem megfelelő vízelvezetés következménye, hogy a Gerecse és a Vértes térségében számos helyen feléledt, (korábban elapadt) források problémákat okoznak. A források vizének megfelelő elvezetésével a konfliktus feloldható. (Oka, hogy a bányák bezárásával növekedett a karsztvizek szintje, és általában a felszín alatti vizek szintje).

4.3 VIZGAZDÁLKODÁSSAL ÖSSZEFÜGGŐ ÖVEZETEK, SAJÁTOS MEGYEI TÉRSÉGEK

4.31 NAGYVÍZI MEDER

A nagyvízi meder területe a folyóvölgynek természetes magaslatokkal vagy árvízvédelmi töltésekkel szegélyezett része, amelyen belül a folyó legnagyobb árvizei is levonulnak. Az OTt elírta ennek az övezetnek a megyei területrendezési tervben történő kijelölését.

A 21/2006. (I. 31.) Kormányrendelet 5. §-ának (1) bekezdése szerint a nagyvízi meder területét a mértékadó árvízszint vagy az eddig előfordult legnagyobb árvízszint közül a magasabb jelöli ki. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy ott, ahol nem kellő magasságú a védőgát, ott a nagyvízi meder a folyóvölgy természetes magaslatáig, vagy annál nagyobb területen is kijelölésre kerülhet. Ezekben a területeken új beépítésre szánt területek nem jelölhetők ki az OTt szerint.

A települési szabályozási tervek készítése során olyan területhasználat kijelölésére javasolt törekedni, amely biztosítja a természetközeli és természetes élőhelyek védelmét. Amennyiben ez a terület az OTÉK szerinti hullámtérrel megegyező, ami miatt a településrendezési tervekben vízgazdálkodási területet kell kijelölni, akkor célszerű bevezetni a másodlagos területfelhasználást, így a jogszabályokkal való összhang (pl. a megyei tervben jelölt mezőgazdasági, vagy erdőgazdasági térséggel való összhang biztosítása). A településrendezési terveknek azonban vizsgálniuk kell, hogy a nagyvízi meder rekreációs célú hasznosítása miként oldható meg: elsősorban a vizekkel összefüggő, közösségi, rekreációs célú építmények elhelyezését célszerű ösztönözni megfelelő terület-felhasználás kijelölésével, figyelembe véve a természetvédelem és az árvízvédelem igényeit.

A nagyvízi medret érintő bármilyen tevékenység, beavatkozás, tervkészítés során figyelembe kell venni a 21/2006. (I. 31.) Kormányrendelet előírásait.

4.32 KIEMELTEN ÉRZÉKENY FELSZÍN ALATTI VÍZMINŐSÉG-VÉDELMI TERÜLETEK ÖVEZETE

Földünk egyik legnagyobb problémája az ivóvíz minőségű víz egyre fogyatkozó készlete. A hazánkban lévő ivóvízkészlet védelméről a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízi létesítmények védelméről szóló 123/1997. (VII. 18.) kormányrendelet gondoskodik. Az érintett területeken végzett bármilyen tevékenység esetén e rendelet előírásait kell figyelembe venni. Az OTt-ben meghatározásra került a kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezete. A megyei területrendezési tervnek az OTt szerinti lehatárolást kell alkalmaznia, attól nem térhet el.

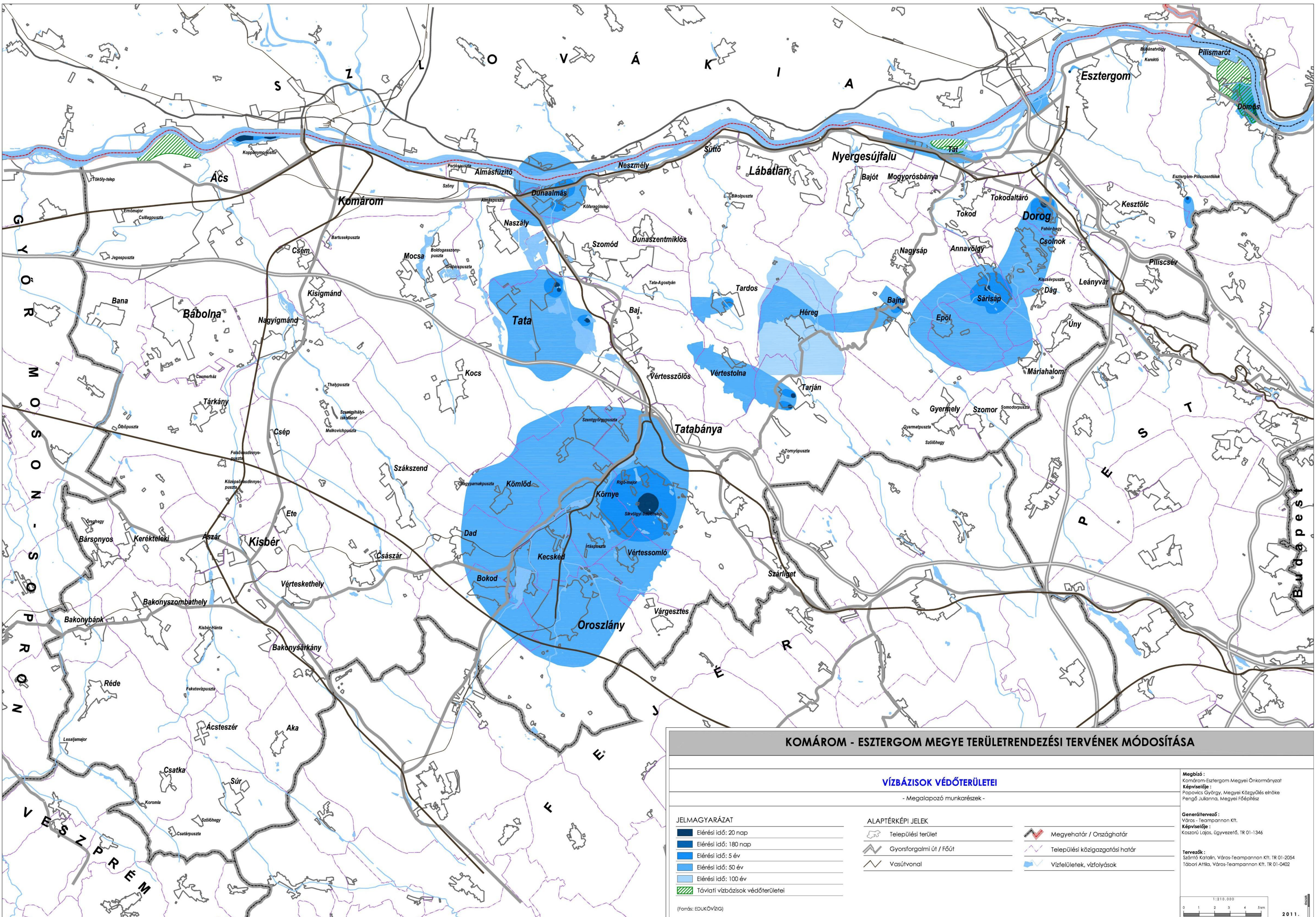
Kiterjedése, lehatárolása a 2003-ban elfogadott OTt-hez képest jelentősen módosult, ennek következtében a megyei övezet lehatárolását módosítani kell. Az OTt-ben szereplő övezet lehatárolásának alapja a felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004 (VII. 21.) Kormányrendelet 2a. melléklete. A rendelet célja a felszín alatti vizek jó állapotának biztosításával és annak fenntartásával, szennyezésének fokozatos csökkentésével és megelőzésével, hasznosítható készleteinek hosszú távú védelmére alapozott fenntartható vízhasználattal, a földtani közeg kármentesítésével összefüggő feladatok (összhangban a vízkeret irányelvvel), jogok és kötelezettségek megállapítása.

A megye területének kb. 1/3-a kiemelten érzékeny kategóriába sorolt, a területen található vízbázis védelmi védőterület, valamint a Gerecse, Vértes felszíni karsztjai miatt. A **vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízellétesítmények védelméről szóló** 123/1997. (VII.18.) Korm. rendelet határozta meg a vízbázisok biztonságba helyezésének folyamatát. A rendelet 50 főnél több személyt ellátó közcélú üzemelő vagy távlati vízbázisok esetében kötelezően előírja védőidom, védőterület, védősáv kijelölését. A védőterületek kijelölésénél az 50 éves elérési idő a mérvadó, ezen belül viszont különböző védőzónákat,

védőterületeket kell kijelölni, amelyeknek eltérő a védelmi funkciója. E zónák kijelölése is elérési időközön alapul.

A melléklet tartalmazza a sérülékeny ivóvízbázisok, és vízműutak területi elhelyezkedését, melyet az ÉDUKÖVIZIG bocsátott a megye rendelkezésére. Ennek településrendezési szempontból van jelentősége, hiszen a településrendezési tervekben ki kell jelölni e vízbázisok védelmi területét és olyan szabályokat kell előírni, mely összhangban van a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízi létesítmények védelméről szóló 123/1997. (VII. 18.) Kormányrendelet előírásaival.

Ki kell emelni, hogy a megváltozott jogszabályi környezete miatt a megyei területrendezési terv nem ábrázolhatja a térségi vízi közműhálózatokat. Ebből következően a megalapozó munkarészek nem foglalkozhatnak a szennyvízelvezető rendszerekkel, térségi ivóvízhálózatokkal. Ugyanakkor a helyzetelemzés ezeket a közműelemeket tartalmazza.

KOMÁROM - ESZTERGOM MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVÉNEK MÓDOSÍTÁSA

VÍZBÁZISOK VÉDŐTERÜLETEI		
- Megalapozó munkarészek -		
<p>JELMAGYARÁZAT</p> <ul style="list-style-type: none"> Elérési idő: 20 nap Elérési idő: 180 nap Elérési idő: 5 év Elérési idő: 50 év Elérési idő: 100 év Távoli vízbázisok védőterületei <p style="font-size: x-small;">(Forrás: EDUKOVIZIG)</p>	<p>ALAPTÉRKEPI JELEK</p> <ul style="list-style-type: none"> Települési terület Gyorsforgalmi út / Főút Vasútvonal Megyehatár / Országhatár Települési közigazgatási határ Vízfelületek, vízfolyások 	<p>Megbízó: Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat</p> <p>Képviselője: Popovics György, Megyei Közgyűlés elnöke Pengő Julanna, Megyei Főépítész</p> <p>Generáltervező: Város - Teampannon Kft.</p> <p>Képviselője: Koszaró Lajos, Ügyvezető, TR 01-1346</p> <p>Tervezők: Szántó Katalin, Város-Teampannon Kft., TR 01-2054 Tábori Attila, Város-Teampannon Kft., TR 01-0402</p> <div style="text-align: right;"> <p>1:210.000</p> </div>

5. KOMPLEX TÁJREHABILITÁCIÓT IGÉNYLŐ TERÜLETEK ÖVEZETEI

A korábbi megyei területrendezési tervnek már lehetősége volt a tájrehabilitációval érintett területek lehatárolására, melynek célja, hogy a tájidegen elemek (pl. bányák, meddőhányók, felhagyott ipari területek stb.) folyamatosan felszámolásra kerüljenek a településrendezési eszközökben foglalt újrahasznosítási cél meghatározása alapján, illetve működő elemek esetében már időben meghatározzák a lehetséges felhasználási területeket. A területeket az OTrT jelöli ki, de a kijelölés lehetősége térségi szinten is fennmaradt, jelen módosítással azonban e lehatárolások pontosítása, kibővítése is megtörténik. Az országos és térségi övezet pontosítása és kibővítése a pontosabb és korszerű adatszolgáltatásra és korunk számítástechnikai fejlődésével újonnan hozzáférhető, korszerű eszközök alkalmazása teszi lehetővé.

Az országos komplex tájrehabilitációt igénylő területekkel érintett települések köre lényegében nem változott, csupán a pontosabb adatoknak köszönhetően került pontosításra a lehatárolás, figyelembe véve az OTrT övezetét.

A térségi jelentőségű komplex tájrehabilitációt igénylő területek körét a megyei terv a következő térségekben határozta meg:

- Vörös iszap tározók a Duna mentén
- Bajna, Pilismarót, Süttő bányái
- Környe, Mocsa, Naszály bányatava
- Neszmély hulladéklerakója

A térségi komplex tájrehabilitációt igénylő területek övezetét az adatok lezárását követően a 2011. január 31-ei állapotot tükröző bányaterület adatbázisának (www.mbfh.hu), a Veszprémi Bányakapitányság által szolgáltatott meddőhányók adatainak figyelembe vételével légi fotók és a rendelkezésünkre álló településrendezési tervek segítségével határoztuk meg. A meglévő lehatárolások közül töröltük a környei helyszínt, hiszen a bányató rehabilitációja – a légi fotók tanúsága szerint is – megtörtént. A további helyszínek lehatárolását pontosítottuk az új adatok alapján.

A vizsgálataink során kibővítettük a tájrehabilitációra szoruló területek számát. E területek nagy része működő bánya, azonban már működésük során célszerű a tájrehabilitáció célját meghatározni az érintett településrendezési tervekben. Ennek oka, hogy a bánya bezárását követően a bánya művelőjének a már elfogadott műszaki üzemi tervnek megfelelően kell elvégeznie a bánya tájrendezését. A bányászatról szóló törvényben rögzítettek és a településrendezési tervezés készítésére vonatkozó szabályok miatt a bánya bezárását követően kevés ideje van a településnek településrendezési eszközeiben meghatározni az újrahasznosítási célt. Ebből következően az újrahasznosítás célját és ennek megfelelő tájrendezést akkor befolyásolhatja hatékonyan a településrendezési terv, ha az még a bánya működése során meghatározza a rehabilitáció célját. Ezt erősíti az OTrT 11. § (2) bekezdése is, mely szerint bányászati tevékenység következtében megváltozott külszíni területen – a külön jogszabályban meghatározottakon kívül – tájrendezés csak a bányatelek megállapításakor elkészülő tervek alapján, a település helyi építési szabályzatának és szabályozási tervének megfelelően történhet. Tehát ez az előírás eleve minden bányára vonatkozik, de ha nem kerülnek ábrázolásra e területek, mint övezetek, nyilván könnyebben elkerülheti a tervezők, települések figyelmét. A bányatelkeket a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal tartja nyilván, a naprakész adatok a hivatal honlapján folyamatosan elérhetők (Az adatok beérkezésének lezárásáig megjelent legfrissebb adatokat a helyzetelemzés munkarész tartalmazza).

A területrendezési terv léptékéből adódóan térségi jelentőségűnek tekinthetők a 10 ha-nál nagyobb kiterjedésű tájsebek, ennek megfelelően ezeket a területeket ábrázoltuk az övezetben. Ezek a következők:

- Tardosi mészkőbányák
- Baji homok és kavicsbányák
- Ácsi és Csémi homok és kavicsbányák
- Komáromi kavicsbánya
- Sárísápi kaolinbánya és környezete
- Naszályi és kisbéri téglagyár térsége

Megvizsgáltuk a Veszprémi Bányakapitányság által szolgáltatott meddőhányókra vonatkozó adatokat is, mely nyilvántartás a 90-es évek elején készült. Ezt a következő táblázat tartalmazza. Az adatok jó része már elavult, hiszen az eltelt időt tekintve vagy megtörtént a táj rehabilitáció (pl. Komárom vagy Szákszend), vagy a természet önmagát regenerálta, így a tájseb lényegében megszűnt, nincs szükség térségi tájrehabilitációra. Az adatsorban előfordulnak helytelen, vagy pontatlan koordinátával rendelkező területek is, melynek javítása nyilván nem lehet a területrendezési terv feladata, így ezeket az adatokat nem vettük figyelembe az övezet lehatárolása során. Ahol a meddőhányó területe meghaladta a 10 ha-t, azt térségi komplex tájrehabilitációs területként jelöltük. Külön jeleztük azokat a meddőhányókat, amelyek országos tájrehabilitációs területre esnek, így az érintett települések az alábbi lista alapján megvizsgálhatják, hogy szükség van-e az adott meddőhányó tájrehabilitációjára (lásd megalapozó munkarész 1. melléklete). A véleményezési eljárás során Baj jelezte, hogy a településtől északra elhelyezkedő 040 hrsz-ú területen nagy kiterjedésű illegális hulladéklerakó található, rekultiválására már határozatot adtak ki. A területet a település javaslatára ebbe az övezetbe soroltuk be.

A komplex tájrehabilitációt igénylő területek elhelyezkedésének, adottságainak, ökológiai állapotának, megfelelően javasolt meghatározni az újrahatszósítás célját. Ennek meghatározásához nyújt segítséget a határozati munkarészben megfogalmazott ajánlások. Felhagyott kőfejtők esetében javasolt megvizsgálni a turisztikai hasznosítás lehetőségeit is (pl. Pisznicei kőfejtő).

A komplex tájrehabilitációt igénylő terület övezetének kijelölése nincs ellentétben a tájképvédelmi területek kijelölésével, hiszen a tájrehabilitációt igénylő területek a sűrűn előforduló tájsebeket, elhagyott iparterületeket stb. fogja össze. A rehabilitáció nyilván csak az adott terület környező tájba való „beillesztésével” történhet, azaz a tájrehabilitációnak a környezet figyelembevételével kell történnie. Erre törekedett országos és térségi szinten is az övezetek lehatárolása.

6. ÁSVÁNYI NYERSANYAG-GAZDÁLKODÁSI TERÜLETEK

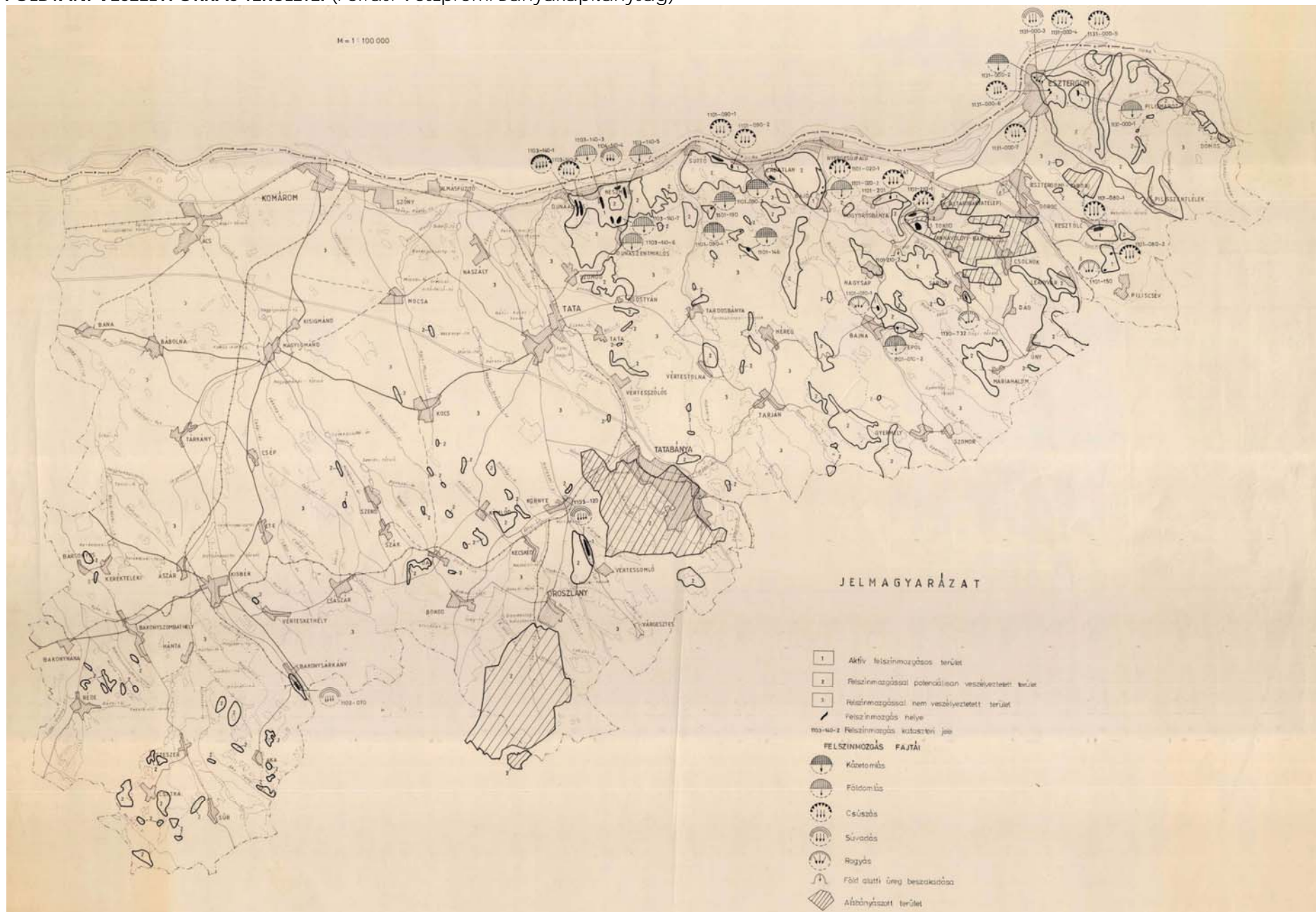
A 2005-ben elfogadott megyei terv nem határozta meg az Ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület övezetét. Az OTrT szerint ez az övezet országos területrendezési tervben meghatározott, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben alkalmazott övezet, amelyben az állam kizárólagos tulajdonát képező, kutatással lehatárolt, de bányatelekkel le nem fedett, nyilvántartott ásványi nyersanyagvagyon (szénhidrogének, fémek és barnakőszén, ásványbányászati és építőipari nyersanyagok) területek találhatóak. Mint országos övezetek ezek a területek lehatárolásra kerültek. Az övezet közigazgatási határosan került meghatározásra, így a településrendezési tervezés során kell a területek pontosítását elvégezni, megfelelő övezetbe sorolni, és szabályokat megállapítani (OTrT 16/A. §). Megjegyezzük, hogy Baj, Császár, Csém, Dorog, Keszölc, Komárom, Máriahalom, Naszály, Süttő településeken található bányatelek, ugyanakkor az OTrT nem jelöli a felsorolt településeket ásványi nyersanyag-gazdálkodási területként. A kijelölés során azonban figyelembe kell venni, hogy az OTrT korlátozásokat is előír a bányaterületekkel kapcsolatban: magterület, ökológiai folyosó és világörökség, világörökség-várományos terület övezetén új külszíni művelésű bányatelek nem létesíthető, meglévő külszíni művelésű bányatelek nem bővíthető (OTrT 17. § (6) bek., 18. § (5) bek., 22/A. § (2) bek.). Ebből következően előfordulhat olyan eset, hogy a településnek ki kell jelölnie az ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület övezetét, azonban külszíni termeléssel kinyerhető nyersanyag esetén bányászati tevékenység folytatására felhatalmazó övezetet, építési övezetet („különleges terület – bányaterület”) nem jelölhet. Ezt az ellentmondást oldja fel az OTrT 11. § (1) bekezdése, mely szerint a bányatelek megállapítás akkor engedélyezhető, ha összhangban van az érintett település településrendezési tervével és helyi építési szabályzatával.

7. FÖLDTANI VESZÉLYFORRÁS TERÜLETE

A korábbi területrendezési terv, mint csúszásveszélyes területeket tartalmazta ezt az övezetet. Az új jogszabályi környezetnek megfelelően a földtani veszélyforrás övezetére vonatkozó adatokat a Veszprémi Bányakapitányság adta meg. Az OTT fogalom-meghatározása alapján földtani veszélyforrásnak tekinthetők a lejtős talajmozgásokkal, egyéb kedvezőtlen mérnökgeológiai adottságokkal és építésföldtani kockázatokkal jellemezhető, valamint a magas természetes háttérsugárzással, az emberi tevékenység hatására jelentkező vagy felerősödő kedvezőtlen földtani folyamatokkal és a vízjárással összefüggő földtani veszélyek által érintett területek. A megyében a terület domborzati jellegéből adódóan számos földtani veszélyforrással számolhatunk. A megküldött adatszolgáltatás azonos a korábbi területrendezési tervhez átadott adatszolgáltatással, így az érintett települések köre nem változott. Az övezet ábrázolása annyiban változott, hogy a földtani veszélyforrás területei nem lehet pontos kiterjedésének megfelelően ábrázolni, csak településhatárosan. Ezért a következő táblázatban felsoroljuk, hogy milyen jellegű földtani veszélyforrásra lehet számítani a megye településein *(lásd megalapozó munkarész 2. melléklete)*.

Az előírások szerint e településeken a földtani veszélyforrást a terület tényleges kiterjedésének megfelelően kell lehatárolni, és ezen a területen csak geológiai szakvélemény alapján lehet beépítésre szánt területet kijelölni.

FÖLDTANI VESZÉLYFORRÁS TERÜLETEI (Forrás: Veszprémi Bányakapitányság)

8. FÖLDVÉDELEM

8.1 KIVÁLÓ TERMŐHELYI ADOTTSÁGÚ SZÁNTÓTERÜLETEK

A kiváló termőhelyi adottságú szántóterületek lehatárolása jelentősen változik az előző tervhez képest. Míg korábban az agrotopográfiai térképek szerinti talajértékszám alapján határozták le a területeket (magyarázatát lásd később), az új lehatárolás alapját a talajtani és klimatikus környezeti változók alkalmasság szerinti súlyozása, valamint az országban leggyakrabban termesztett ötféle növény (búza, kukorica, napraforgó, lucerna, cukorrépa) termesztési alkalmassága alapján az azonos környezeti változókkal jellemezhető, homogén területek rangsorolása jelenti. Azok a területek kerültek kiváló termőhelyi adottságú területként kiválasztva, ahol legalább három növény szempontjából a legkedvezőbb volt az adott terület. Ennek alapján nem csak a jó termékenységű talajok kerültek kijelölésre, hanem olyan völgyek is, ahol kevésbé jók a talajadottságok, azonban a magasabb talajvízszint biztos termés hozamokat eredményez. E lehatárolás egyetlen hibája, hogy nem veszi figyelembe az OTTrT 500.000-es és az MTrT 100.000-es léptékét, így olyan területeket is jelöl az övezeti tervlap, melyek mérete (pár hektár) nem éri el a „láthatóság/használhatóság/alkalmazhatóság” léptékét. A kiváló termőhelyi adottságú szántóterületek lehatárolásának pontosításánál ezt a hibát korrigáltuk.

Az OTTrT-ben meghatározott övezet lehatárolásának új módszeréből következő, eltérő meghatározottságú lehatárolásával a megyei területrendezési tervben jelölt kiváló termőhelyi adottságú szántóterületek kiterjedése a 2/3-ára csökkent, de több települést érint. Érintetté vált az övezetben Esztergom, Epöl, Szomor, Nyergesújfalu, Ácsteszér, Aka, Naszály térsége. Jelentősen csökkent az övezet kiterjedése Bana, Kisbér, Tata és Kömlőd térségében.

Az övezetben az OTTrT 13/A. §-ának előírása szerint kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezetében beépítésre szánt terület csak kivételesen, egyéb lehetőség hiányában területrendezési hatósági eljárás alapján jelölhető ki. Ez esetben ki kell emelni, hogy ez az eljárás nem helyettesíti a belterületbe vonásra vonatkozó engedély megkérését (Termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. tv. 15. § bekezdése alapján). E szakasz (4) bekezdése kiemeli, hogy a „belterületbe vonás iránti kérelem elbírálása során elutasítási ok lehet, ha a kérelemmel érintett termőföldek nem szomszédosak belterületi földrészletekkel, továbbá a kérelmezett, az átlagosnál jobb minőségű termőföldek mellett gyengébb minőségű termőföldek is szomszédosak belterületi földrészletekkel.” A földhivatal az eljárások során a termőföld minőségi osztályait és aranykorona értékét alkalmazza. Így előfordulhatnak olyan esetek, hogy míg ugyanazon területre vonatkozóan a belterületbe vonási kérelmet mindig meg kell kérni, addig a területrendezési hatósági eljárást nem kell lefolytatni. A kiváló termőhelyi adottságú szántóterületek övezetén kívül eső térségek jó minőségű termőföldjeinek térségi szintű lehatárolása iránymutatást adhat abban, hogy a településfejlesztési célok területi meghatározásánál a kevésbé jó minőségű földek kerüljenek kijelölésre.

8.1.1 TÉRSÉGI ÁRUTERMELŐ MEZŐGAZDASÁG TERÜLETE

A helyzetfeltárás rámutatott arra, hogy térségi szintet tekintve ennél jóval nagyobb területen található jó termékenységű talajok, melynek meghatározásához az OTTrT övezeténél korábban alkalmazott talajértékszámából indulunk ki. A talajértékszám az adott talaj termékenységét a legjobb minőségű talaj termékenységének %-ában fejezi ki. A lehatárolásnál nem a termőhelyi adottságokból (a talaj tulajdonságai mellett a vízellátás, csapadékelletetés), hanem csak a talaj kedvező adottságaiból indulunk ki. A talaj tulajdonságaiból adódó jó adottságú termőföldek is magas terméseredmények elérését teszik lehetővé, ha kedvezővé válik a vízellátás pl. öntözés hatására. Az országos övezet által nem jelölt területeken tehát a legnagyobb problémát a kevés víz okozhatja, ezért növekszik meg a vízvisszatartás jelentősége, amelyre a domborzati adottságok miatt kiváló lehetőségek vannak (pl. a Gerecsei medencékben a talajvíz szintje 4-6 m közötti!).

A legjobb termékenységű talajok a megye nyugati részén helyezkednek el, ahol ez az érték meghaladja a 80%, sőt 90%-ot (Komárom-Ács térsége). Ezek a területek az OTrT övezete által is védettek. A megye közepén illetve keleti és egyes déli területein ennél alacsonyabb termékenységű talajok helyezkednek el, de a talajértékszámuk meghaladja az 50%-ot. A legalacsonyabb termékenységű talajok a hegyekben fordulnak elő, Gerecse, Vértes, Visegrádi-hg. és térségében, ahol földek talajértékszámuk 20-40% közötti.

Mind a kiváló termőhelyi adottságú, mint a térségi jelentőségű árutermelő mezőgazdaság területe esetében fontos, hogy a területek elsődleges mezőgazdasági hasznosítását kell előtérbe helyezni, ezért olyan szabályok megalkotása javasolt, mely e célt szolgálják. Erre adnak iránymutatást a határozattal elfogadandó ajánlások.

8.2 VÍZERÓZIÓNAK KITETT TERÜLETEK

Az OTrT továbbra is meghatározza a térségi övezetek között a vízerózióknak kitett terület övezetét. Az övezet lehatárolása a hatályos megyei területrendezési tervben az akkor még működő Magyar Geológiai Szolgálat adatszolgáltatása alapján történt. Nyilvánvaló, hogy a vízerózióknak kitett területek kiterjedése térségi léptékben sem változott az elmúlt öt évben, azonban a vonatkozó jogszabályok alapján már csak az érintett települések köre ábrázolható a közigazgatási határ megjelölésével. A terület pontos lehatárolása alapján látható azonban, hogy Ászár nem tekinthető érintettnek, a település tévedésből került a vízerózióknak kitett területek közé.

Ki kell emelni azonban, hogy a vízerózió mindenütt jelen van, kialakulását legfőképpen a csapadék-, lejtőviszonyok, a talaj nedvességállapota, vízgazdálkodása, szerkezete és a növényborítottság befolyásolja. A területrendezési tervi műfajából és léptékéből következően a terv azokat **a területeket jelöli ki, ahol nagy a valószínűsége talajerózió kialakulásának**. Az alapvető probléma a **lejtőviszonyokban és a növényborítottság mértékében, minőségében** érhető tetten. A legnagyobb veszélyt az **5%-nál nagyobb lejtésű területek** (a területrendezési terv is ezeket a területeket jelöli ki) jelentik, ahol a lehulló csapadék – ha nem szivárog időben a talajba - kellő energiát kap, és elhordja a termékeny talajréteget. Ha ez rendszeressé válik, hosszabb távon jelentősen csökkenhet a talaj termékenysége. A kártétel csökkenthető az érintett területek növényborítottságának növelésével és szántó művelési ágú területeken a művelési ág váltásával. Erre vonatkozó ajánlásokat tartalmaznak a határozattal jóváhagyandó munkarészek.

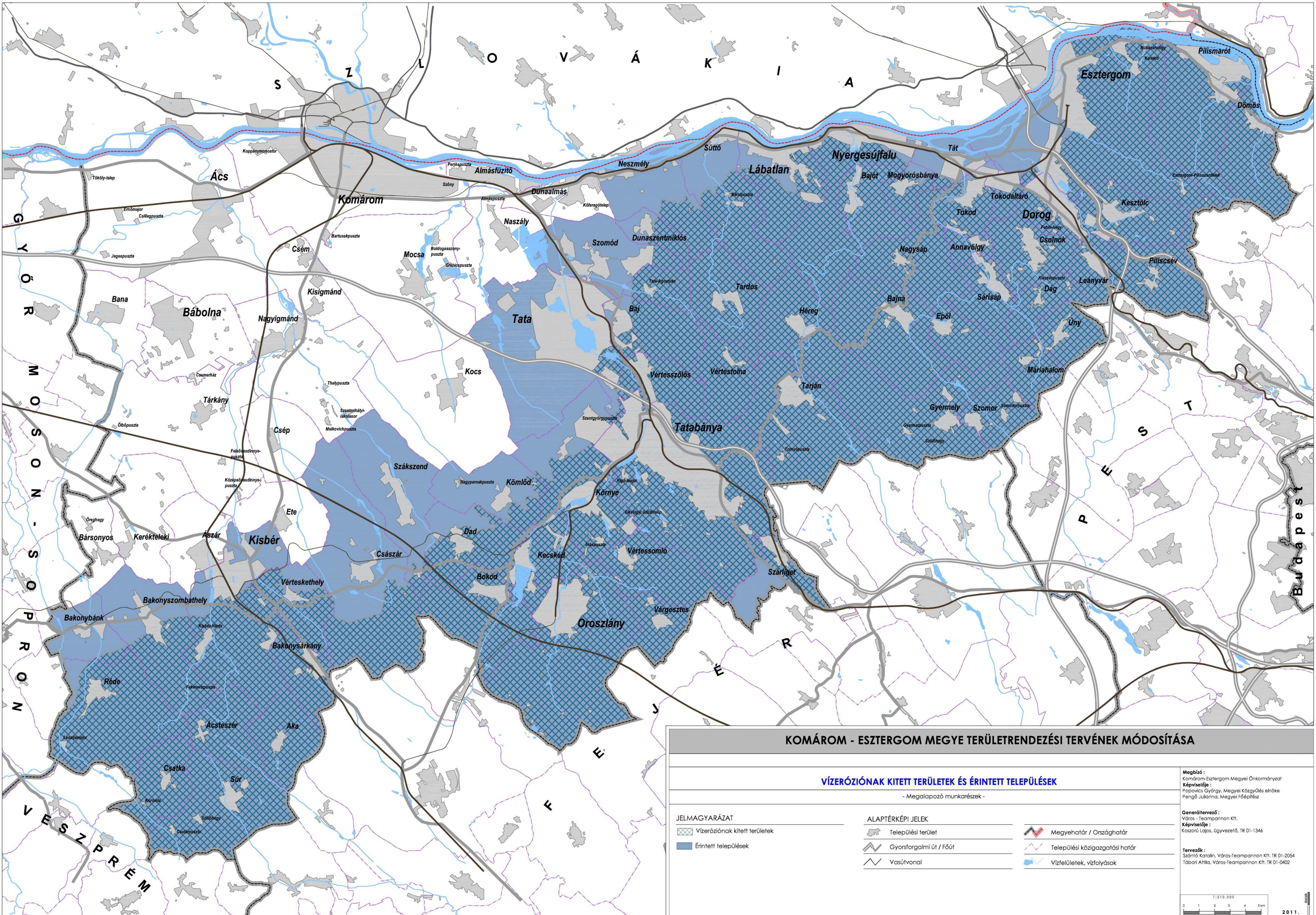
8.3 SZÉLERÓZIÓNAK KITETT TERÜLETEK

A szélerózióknak kitett terület övezetét a hatályos megyei területrendezési terv határozta meg. Az akkori lehatárolás során az OTrT még nem határozta meg az övezet definícióját. A módosított törvény definíciója szerint azok a területek tartoznak ebbe az övezetbe, ahol a szélerózió káros hatásával szemben kevésbé ellenálló fizikai talajfizikai féleségekkel (különösen a homok, homokos vályog, tőzeg, kotu) jellemezhető területek találhatóak. Tehát a törvény meghatározat azokat a főbb szempontokat, amely alapján az övezetet le kell határolni. A hatályos megyei területrendezési terv a Magyar Geológiai Szolgálat adatai alapján csak a negyedidőszaki homokos talajokat jelölte ki. Az akkori kijelölés alapját szolgáló adatok a különböző földtörténeti korszakok során keletkezett talajképző kőzetek felszíni előfordulását határozta meg a homokkal egy csoportba véve az agyagot, márgát, mészkövet, andezitet stb., és nem a mezőgazdasági, talajtani szempontok szerinti talajfizikai féleségek (homok, homokos vályog, vályog stb.) szerinti megkülönböztetést alkalmazta. Az OTrT szerinti homok, homokos vályog, kotu területek lehatárolására a 100.000-es léptékben készült, a talajok jellemzőit integráltan tartalmazó agrotopográfiai térkép a legalkalmasabb. Az agrotopográfiai térképek a 1:25.000 méretarányban készült Átnézetes Talajismereti Térképek (Kreybig-féle térkép) alapján, azok generalizálásával készült. A térképek sok adatot, köztük a talajok termékenységére, termőrétegére, talajvízszintre, agyagásványokra, szerves anyag tartalomra és a fizikai

talajféleségre tartalmaznak adatokat. Ennek alapján megállapítható, hogy a megyében nagy többségében homokos vályog talajok találhatók (pl. a most is övezetként jelölt Komáromi-Esztergomi-síkság jelentős részén, Tokod nagyobb térségében). Homoktalajok találhatók Ács és Komárom, valamint a Duna mentén Esztergom és Pilismarót térségében, valamint Dunaalmás és Tata között (lásd mellékelt térkép). Azon települések esetében, ahol a település közigazgatási területét csak kis mértékben érintik e talajok, illetve a sűrű mozaikos erdőfoltok jelentős védelmet biztosítanak területrendezési terv szintjén, ott a település érintettségét törlésre javasoljuk (pl. Aka, Tatabánya). Továbbra is érintettnek javasoljuk Csém, Kisigmánd és Nagyigmánd településeket, ahol ugyan vályog talajféleség található (azaz erózióra kevésbé érzékeny), azonban a nagy kiterjedésű szántóterületeken a deflációs terület hossza hajlamossá teszi e területeket a szélerózióra. A két övezeti tervlap közötti különbséget a mellékelt tervlap mutatja. Kérjük az érintett államigazgatási szervek (különösen a Földhivatal, a Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság) véleményét az övezet lehatárolásának módosításával kapcsolatban.

Ki kell emelni – ahogy a fogalommagyarázat is utal rá -, hogy nem csak a homok, homokos vályog, és kotu talajok lehetnek szél ellen kevésbé ellenállóak, hanem kötöttebb talaj is válhat defláció áldozatává, ha a nem megfelelő agrotechnikai eljárások következtében fellép a talaj porosodása. Azonban ez már a gazdálkodó kötelessége, felelőssége, a homokos talaj azonban adottság, amit térségi és települési szinten kell kezelni megfelelő előírások, szabályok alkalmazásával.

A megfelelő agrotechnika alkalmazását (kellő időben végzett talajmunkák, a víztartó képesség javítása, a felszín érdességének növelése stb.), jelen terv, sem a településrendezési tervek, azonban a védelmi rendszer kialakítására, azaz a deflációs terület hosszának csökkentésére (pl. mezővédő erdősáv telepítése) és ezzel a terület mozaikosságának fokozására próbál ajánlásokat adni, melyek enyhíthetik a szélerózió okozta károkat. Másik megoldás az alacsonyabb termékenységű talajok folyamatos erdősítése, mely kellő biztosítékot ad defláció elleni védekezésre.

KOMÁROM - ESZTERGOM MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVÉNEK MÓDOSÍTÁSA

VÍZERÓZIÓNAK KITETT TERÜLETEK ÉS ÉRINTETT TELEPÜLÉSEK

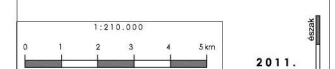
- Megalapozó munkarészek -

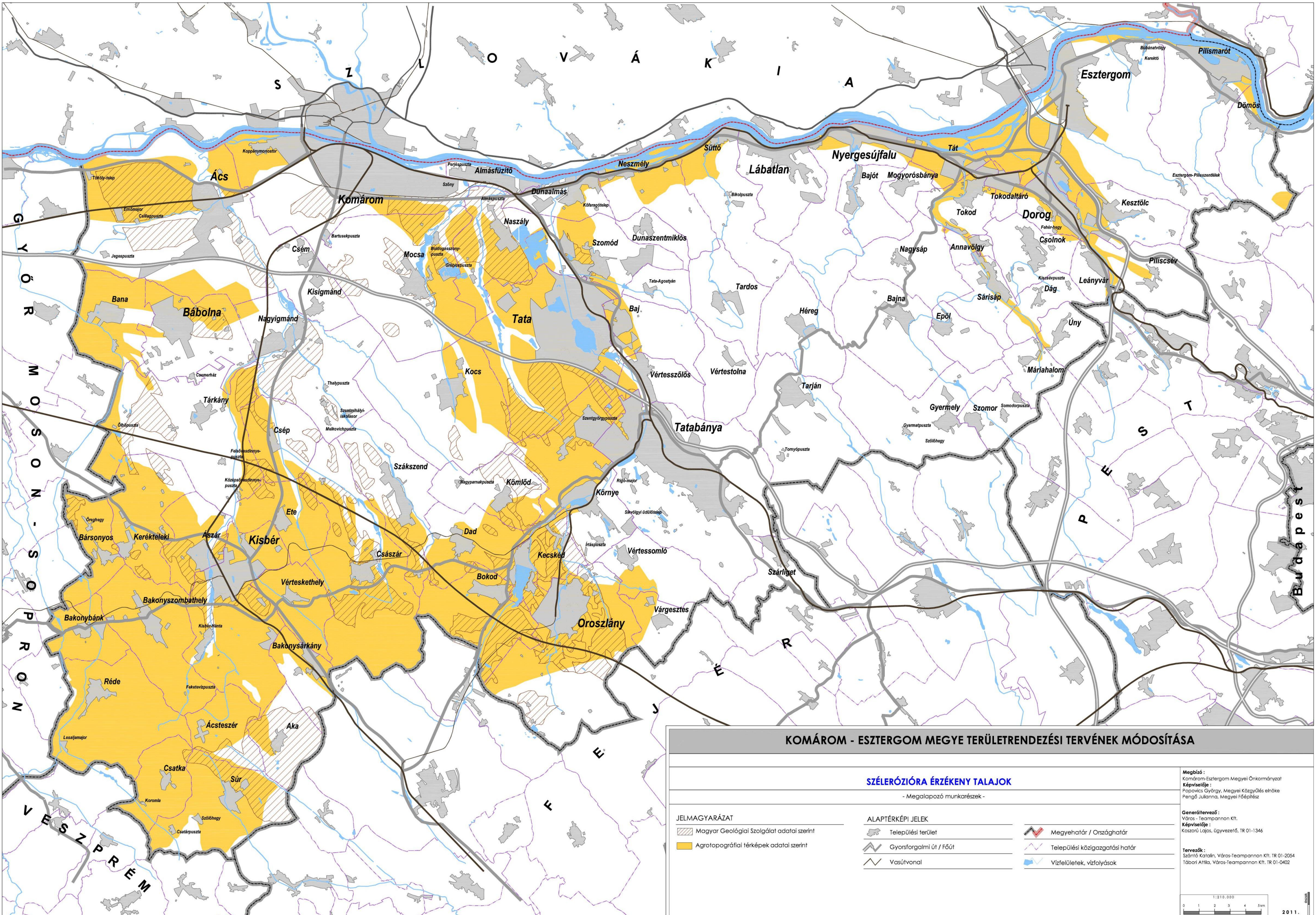
<p>JELMAGYARÁZAT</p> <ul style="list-style-type: none"> Vízérőzióknak kitett területek Érintett települések 	<p>ALAPTÉRKEPI JELEK</p> <ul style="list-style-type: none"> Települési terület Gyorsforgalmi út / Főút Vasútvonal 	<ul style="list-style-type: none"> Megyehatár / Országhatár Települési közigazgatási határ Vízfelületek, vízfolyások
---	--	--

Megbízó:
Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat
Képviselője:
Popovics György, Megyei Közgyűlés elnöke
Pengő Julanna, Megyei Főépítész

Generáltervező:
Város - Teampannon Kft.
Képviselője:
Koszorú Lajos, ügyvezető, TR 01-1346

Tervezők:
Szántó Katalin, Város-Teampannon Kft., TR 01-2054
Tábori Attila, Város-Teampannon Kft., TR 01-0402

KOMÁROM - ESZTERGOM MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVÉNEK MÓDOSÍTÁSA

SZÉLERÓZIÓRA ÉRZÉKENY TALAJOK
- Megalapozó munkarészek -

<p>JELMAGYARÁZAT</p> <ul style="list-style-type: none"> Magyar Geológiai Szolgálat adatai szerint Agrotopográfiai térképek adatai szerint 	<p>ALAPTÉRKEPI JELEK</p> <ul style="list-style-type: none"> Települési terület Gyorsforgalmi út / Főút Vasútvonal 	<ul style="list-style-type: none"> Megyehatár / Országhatár Települési közigazgatási határ Vízfelületek, vízfolyások
--	--	--

Megbízó:
Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat

Képviselője:
Popovics György, Megyei Közgyűlés elnöke
Pengő Julanna, Megyei Főépítész

Generáltervező:
Város - Teampannon Kft.

Képviselője:
Koszaró Lajos, Ügyvezető, TR 01-1346

Tervezők:
Szántó Katalin, Város-Teampannon Kft., TR 01-2054
Tábori Attila, Város-Teampannon Kft., TR 01-0402

1:210.000

2011.

9. TÉRSÉGI KÖZMŰHÁLÓZAT

A területfejlesztési koncepció, területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X.6.) Kormányrendelet előírásai meghatározzák a térségi szerkezeti terv tartalmát. Ennek következtében térségi szerkezeti terven csak a következő közmű elemek ábrázolhatók:

- Nemzetközi és hazai szénhidrogénvezetékek
- Térségi szénhidrogén szállítóvezetékek;
- 750 kV-os, 400 kV-os, 220 kV-os átviteli távvezetékek elemei;
- Az átvitelt befolyásoló 120 kV-os elosztó hálózat;
- Atomerőmű és egyéb erőművek;
- Kiserőmű.

A 2005-ben elfogadott megyei területrendezési terven feltüntetett szennyvíztisztító telepek a jogszabályi környezet változása miatt nem ábrázolhatók. Ki kell emelni, hogy emiatt a megyei területrendezési terv nem ábrázolhatja a térségi vízi közműhálózatokat. Ebből következően a megalapozó munkarészek nem foglalkozhatnak a szennyvízelvezető rendszerekkel, térségi ivóvízhálózatokkal. Ezeket a közműrendszereket a helyzetelemzés részletesen tartalmazza. Az energiahálózat jelenlegi helyzete szintén részletes bemutatásra kerültek a helyzetelemzés munkarészben, itt most csak a térségi szerkezeti tervet érintő változásokat mutatjuk be.

9.1 SZÉNHIDROGÉNVEZETÉK HÁLÓZATOK

A megyei terv ábrázolja az országos és nemzetközi jelentőségű valamint térségi jelentőségű meglévő és tervezett szénhidrogén vezetékeket.

A szénhidrogénvezetékek-hálózatra vonatkozó térképészeti adatokat a MOL Nyrt., valamint a Földgázszállító Zrt. adta meg. A szénhidrogén vezetékeket az adatszolgáltatás alapján a területrendezésre vonatkozó jogszabályoknak megfelelően tüntettük fel.

A MOL Nyrt. tájékoztatása szerint a megye területén a Kápolnásnyék-Szőny DN150 és DN300 termékvezetékek, valamint a Szőny-Győr DN150 termékvezeték található. A Kápolnásnyék-Szőny termékvezetékek biztonsági övezete 12-12 méter, a Szőny-Győr termékvezeték biztonsági övezete 13-13 méter. Ezek a termékvezetékek külső műanyag szigetelésű, aktív katódvédelemmel ellátott PN63 Bar üzemi nyomás alatt működő acélcsövek. A megyei területrendezési terv a területrendezésre vonatkozó jogszabályok miatt nem ábrázolhatja az állomásokat (Környe szakaszoló állomás, Bana szakaszoló állomás, Szőny/Komárom bázistelep), azonban az érintett települések rendezési tervében figyelembe kell venni, hogy az állomások biztonsági övezete a kerítésekre merőlegesen mérve 15-15 m.

A következő táblázat a megyét érintő meglévő kőolaj- és földgázszállító vezetékeket sorolja fel, mely a területrendezési tervezésben használatos megnevezést (érintett települések), valamint a szállítóvezeték típusát is tartalmazza. A megnevezésben a megyei területrendezési terv nem térhet el az országos területrendezési tervtől.

Vezeték megnevezése	Területrendezési tervi neve	Vezeték típusa
Kőolajvezetékek		
Kápolnásnyék-Szőny	Kápolnásnyék – Komárom – Győr (OTrT által elnevezett és jelzett vezeték)	DN300
Kápolnásnyék-Szőny	Kápolnásnyék – Komárom – Győr (OTrT által elnevezett és jelzett vezeték)	DN150
Szőny-Győr	Kápolnásnyék – Komárom – Győr (OTrT által elnevezett és jelzett vezeték)	DN150
Földgázszállító vezetékek		
Pilisvörösvár-Győr	(Ausztria) – Győr – Pilisvörösvár – Dunakeszi – Zsámbok (OTrT által jelzett vezeték)	DN600
Almásfűzitő-Tatabánya II.	Almásfűzitő-Tatabánya	DN300
Tatabánya II. – Tatabánya-Fűtőerőmű	Almásfűzitő-Tatabánya	DN300
Dág-Zsámbék	Dág-(Zsámbék)	DN250
Dág leágazó	Területrendezési tervi léptékben nem ábrázolható*	DN150
Nagysáp leágazó	Területrendezési tervi léptékben nem ábrázolható*	DN100
Tata leágazó	Területrendezési tervi léptékben nem ábrázolható*	DN150
Százhalmabatta-Győr	Százhalmabatta-Győr	DN1000

*A vezeték rövid volta miatt 1:100.000 léptékben nem ábrázolható.

A vezetékek esetén ki kell emelni, hogy a gázipari létesítmények biztonsági övezetére az 1993. évi XLVIII. törvény végrehajtásáról szóló 203/1998. (XII. 19.) számú kormányrendelet Vhr. 19/A. §-a tiltásokat és korlátozásokat ír elő, melyeket a 79/2005. (X.11.) GKM rendelettel együtt kell a településrendezési tervek készítésénél figyelembe venni.

A nagynyomású földgázszállító vezetékekkel és a termékvezetékekkel részben párhuzamosan, illetve önálló nyomvonalon haladó bányászati hírközlő kábeleket és a nagynyomású földgázszállító vezeték tartozékát képező egyéb gázipari létesítményeket (katódállomások, gázátadó állomások és egyéb területigényes létesítmények, fáklyavezetékek, fáklyák) a megyei területrendezési terv léptékében, valamint a területrendezési tervezésre vonatkozó jogszabályok miatt nem ábrázolhatók.

A közfeladatot ellátó szolgáltatókra és a közüzemi létesítményekre vonatkozó külön jogszabályokban foglalt eltéréseket, valamint a környezetvédelmi, bányafelügyeleti és egyéb hatóságok által kiadott engedélyek szerinti korlátozásokat figyelembe kell venni (1993. évi XLVIII. tv., a 1995. évi LIII. Tv., 1996. évi LIII. Tv. és azok végrehajtási rendeletei)

Az OTrT két további tervezett szénhidrogén-vezeték hálózati elemet tartalmaz:

- Nabucco: (Románia) – országhatár – Nagylak – Hódmezővásárhely – Kecskemét – Adony – Székesfehérvár – Mór – Tét – országhatár – (Ausztria)
- Városföld – Százhalmabatta – Pilisvörösvár - Győr

A Nabucco Törökországból fog földgázt szállítani nyugati irányban Bulgárián, Románián és Magyarországon keresztül Ausztriáig. A projektet támogatja az Európai Unió, amely az orosz földgáztól való függés enyhülését reméli tőle, mivel a vezeték azerbajdzsáni, kazahsztáni, türkménisztáni, egyiptomi és szíriai eredetű földgázt is eljuttathatna az EU területére. A Nabucco építése várhatóan 2013-2014-ben fejeződhet be. A vezetéket 2011. márciusában területrendezési hatósági eljárás keretében Komárom-Esztergom megye területrendezési tervébe is beillesztették.

9.2 VILLAMOSENERGIA-ELLÁTÓRENDSZER

VILLAMOSENERGIA-HÁLÓZAT (ÁTVITELI ÉS ELOSZTÓ HÁLÓZATI ELEMEK)

A megyei területrendezési terv a vonatkozó jogszabályok alapján az országos jelentőségű 750 kV-os, 400 kV-os és 220 kV-os távvezetékek, valamint a térségi jelentőségű 120 kV-os átviteli és elosztó hálózat elemeit ábrázolja.

A megyét két működő országos jelentőségű távvezeték nyomvonala érinti: a 220 kV-os Győr-Oroszlány és, Oroszlány-Százhalombatta távvezeték elemei.

A megyét két tervezett 400 kV-os távvezeték érinti. Az Oroszlány-Százhalombatta (Dunamenti erőmű) és Oroszlány – Győr 220 kV-os távvezeték Győr és Martonvásár közötti szakaszát kétrendszerűre építik át, a beruházás folyamatban van. A tervek szerint ennek egyik rendszere a fejlesztést követően is 220 kV-on üzemel: az Oroszlány – Százhalombatta (Dunamenti erőmű) és az Oroszlány – Győr összeköttetés). A valóságban a 220 kV-os távvezeték nyomvonala kerül átépítésre, új nyomvonalat nem építenek, mint ahogy az OTrT meghatározza. Mivel az OTrT 220 kV-os és 400 kV-os nyomvonalat egymással párhuzamosan a MTrT-nek is fel kell tüntetnie.

Az OTrT tartalmazza a Martonvásár-Győr 400 kV-os távvezeték nyomvonalát és Oroszlányi felhasítási pontját. Tervezés alatt áll az Almásfüzitő (erőmű)-Oroszlány 400 kV-os összeköttetés, mely nyomvonalának északi szakaszát Naszály térségében a településtől keletre, a Ferencmajori-halastavak térségében, a meglévő 120 kV-os távvezetékekkel párhuzamosan ábrázolja az OTrT. Ugyanakkor a 400 kV-os távvezeték tervezése és egyeztetése során kiderült, hogy az építmény veszélyezteti a Nemzeti Park területén a halastavak közelében le- és felszálló vadludak testi épségét, így ezen a szakaszon – a beruházó kérésére – a települést nyugatról megkerülő változat került a tervlapra. Az ábrázolt nyomvonalváltozat összhangban van az OTrT-vel, valamint a területrendezésre vonatkozó jogszabályokkal (lásd 13. fejezet).

A 120 kV-os távvezetéseket az Észak-Dunántúli Áramszolgáltató üzemelteti.

A terv készítéséig eltelt időszakban megvalósult a Dorog – Pomáz távvezeték felhasítása Esztergom állomásba, a Kisigmánd – Kisbér, valamint Kisigmánd-Komárom távvezeték. A Kisigmánd – Kisbér vezeték jelenleg 20 kV-on üzemel, azonban ezt a későbbiekben kívánják áttéríteni 120 kV-ra.

A hálózatfejlesztési terv szerint a következő fejlesztéseket tervezik a megyében a következő 10-15 éves távlatban az E.ON adatszolgáltatása alapján:

- Nyergesújfalu Cementgyár új állomás létesítése, Dorog – Nyergesújfalu Cementgyár – Lábatlan: új 120 kV-os távvezetékív létesítése
- Tatabánya Ipari Park új állomás bekötése a Kisigmánd – Bánhida I. 120 kV-os távvezeték felhasításával és beforgatásával.
- Bicske – Dorog között, Bicske déli részén 400/120 kV-os állomásból;
- Kisbér – Zirc között új távvezeték építése, Kisbéren állomás létesítésével;
- Gyermelyen felhasítási pont létesítése a tervezett Bicske-Dorog közötti távvezetéken.

A megyei területrendezési tervben feltüntetett 120 kV-os távvezetéseket az alábbi táblázat tartalmazza. A távvezetékek megnevezése a területrendezési tervek jellegéből adódóan nem lehet azonos a villamos energia ágazat megnevezésével. Mivel a területrendezési tervben a vezeték nyomvonalát határozzuk meg, így két azonos nyomvonalú vezeték (tehát azonos oszlopon vezetett) csak egy megnevezéssel szerepel. Kiemelendő, hogy a területrendezési tervben általában az érintett települést kell megnevezni, azonban a vezeték sűrű hálózatát tekintve el kell fogadni, hogy a településrészeket külön is meg kell nevezni. Erre lehetőséget ad a területrendezési terv, hiszen ebben az esetben az OTrT szögletes zárójel alkalmaz.

132 kV-os távvezetékek rövid neve	132 kV-os távvezetékek neve	Területrendezési tervi megnevezése	Megjegyzés
ALMF-LÁBA 132 kV	Almásfűzitő - Lábatlan		
ALMF-TATA 132 kV	Almásfűzitő – Tata	Dunaalmási alállomás létesítésével a vezetékek nyomvonalában kisebb korrekció fog történni: ennek következtében Tata-Dunaalmás, Dunaalmás-Almásfűzitő, Dunaalmás-Lábatlan vezeték nyomvonala kerül megnevezésre	
BABA-KIGM 132 kV	Bana-Bábolna - Kisigmánd	Kisigmánd-Bábolna-Bana- (Nagyszentjános)	meglévő
BABA-NASZ_T 132 kV	Bana-Bábolna - Nagyszentjános MÁV T I.		meglévő
BÁNH-BICS 132 kV	Bánhida - Bicske	Tatabánya [Bánhida]- (Bicske)	meglévő
BÁNH-DORG 132 kV	Bánhida - Bicske Dél		meglévő
BÁNH-BICSD 132 kV	Bánhida – Dorog	Tatabánya [Bánhida]- Dorog	meglévő
BÁNH-KIGM 132 kV I.	Bánhida - Kisigmánd I.	Tatabánya [Bánhida] - Kisigmánd	meglévő, Tatabánya Ipari Park alállomás csatlakoztatása után megszűnik
BÁNH-TATI 132 kV	Bánhida - Kisigmánd II.		Tervezett
KIGM-TATI 132 kV	Bánhida - Tatabánya Ipari Park	Tatabánya [Bánhida] – Tatabánya [Ipari Park]	Tervezett
BÁNH-KIGM 132 kV II.	- Tatabánya Ipari Park	Kisigmánd – Tatabánya [Ipari Park]	Meglévő
BÁNH-OROE 132 kV I.	Bánhida - Oroszlányi Erőmű I.	Tatabánya [Bánhida] – Oroszlány [Erőmű]	Meglévő
BÁNH-OROE 132 kV II.	Bánhida - Oroszlányi Erőmű II.		Meglévő
BÁNH-TABM_T 132 kV I.	Bánhida - Tatabánya MÁV T I.	Tatabánya [Bánhida] – Tatabánya [MÁV T]	Meglévő
BÁNH-TABM_T 132 kV II.	Bánhida - Tatabánya MÁV T II.		Meglévő
BÁNH-TATA 132 kV	Bánhida - Tata	Tatabánya [Bánhida] – Tata	Meglévő
DORG-EGOM 132 kV	Dorog - Esztergom	Dorog - Esztergom	Meglévő
DORG-NYÚF 132 kV	Dorog - Nyergesújfalu	Dorog - Nyergesújfalu	Meglévő
EGOM-POMZ 132 kV	Esztergom - Pomáz	Esztergom - Pomáz	Meglévő
KIGM-KOMÁ 132 kV	Kisigmánd - Komárom	Kisigmánd - Komárom	Meglévő
KOMÁ-NASZ_T 132 kV	Komárom - Nagyszentjános MÁV T II.	Kisigmánd-Komárom és a Kisigmánd-Bábolna-Bana-Nagyszentjános távvezeték nyomvonalának részét képezi	Meglévő
LÁBA-NYÚF 132 kV	Lábatlan - Nyergesújfalu	Lábatlan - Nyergesújfalu	Meglévő
MÓR-ORIP 132 kV	Mór - Oroszlány Ipari Park	Mór - Oroszlány [Ipari Park]	Meglévő
ORIP-OROE 132 kV	Oroszlány Ipari Park - Oroszlányi Erőmű	Oroszlány [Ipari Park] - Oroszlány [Erőmű]	Meglévő
TABG-TABM_T 132 kV I.	Tatabánya Galla - Tatabánya MÁV T I.	Tatabánya [Galla] - Tatabánya [MÁV T]	Meglévő
TABG-TABM_T 132 kV II.	Tatabánya Galla - Tatabánya MÁV T II.		Meglévő
TABM-TABM_T 132 kV I.	Tatabánya MÁV - Tatabánya MÁV TI.	Tatabánya [MÁV] – Tatabánya [MÁV T]	Meglévő
TABM-TABM_T 132 kV II.	Tatabánya MÁV - Tatabánya MÁV T II.		Meglévő
KISB-KISGM 132 kV	Kisbér - Kisigmánd	Kisbér - Kisigmánd	22 kV-on üzemel Kisbér alállomás üzembe helyezéséig
BICSD-DORG 132 kV	Bicske Dél - Dorog	(Bicske [Dél]) - Dorog	Tervezett
	Gyermely – Bicske Dél-Dorog távvezeték felhasítási pontja	Gyermely – Bicske Dél-Dorog távvezeték felhasítási pontja	Tervezett
DORG-NYÚC 132 kV	Dorog - Nyergesújfalu Cementgyár	Dorog - Nyergesújfalu [Cementgyár]	Tervezett
LÁBA-NYÚC 132 kV	Lábatlan - Nyergesújfalu Cementgyár	Lábatlan - Nyergesújfalu [Cementgyár]	Tervezett
KISB-ZIRC 132 kV	Kisbér - Zirc	Kisbér – (Zirc)	Tervezett

A meglévő elemek mindegyike a térségi ellátást biztosító 120 kV-os elosztó hálózat közé tartozik a MAVIR 2010-es Üzemi Szabályzata alapján.

Az adatszolgáltató Dunaalmás területén alállomás létesítését tervezi. Ennek következtében a meglévő Almásfűzitő-Lábatlan, Almásfűzitő-Tata 120 kV-os vezetékek nyomvonalában kisebb korrekció fog történni: a távvezetékek Dunaalmás-Almásfűzitő közötti szakaszát csáppal csatlakoztatják a létesítendő dunaalmási alállomáshoz. A tervezett beruházást figyelembe véve a két meglévő vezeték helyett, a Tata-Dunaalmás, Dunaalmás-Lábatlan és Dunaalmás-Almásfűzitő tervezett 120 kV-os vezetékek kerülnek megnevezésre a rendelet 2. mellékletében.

ERŐMŰVEK

A területrendezés megkülönbözteti az atomerőművet, az egyéb erőművet és a kiserőműveket. Az OTrT Komárom-Esztergom megyében két meglévő egyéb erőművet (Tatabánya, Oroszlány) és egy tervezett erőművet jelez. Az egyéb erőműként jelölt erőműveket az OTrT tartalmazza, ebbe a kategóriába az 50 megawattnál nagyobb teljesítményű, országos jelentőségű erőművek tartoznak. Az MTrT térségi szerkezeti tervében ezen túl az ún. térségi jelentőségű kiserőművek ábrázolhatók, melyek teljesítménye legalább 5 MW, de az 50 MW-ot nem éri el.

A jogszabályok szerint megváltozott kategorizálás következtében a következő erőműveket kell ábrázolnunk a tervlapon:

Egyéb erőművek (50 MW, vagy annál nagyobb teljesítményű erőművek) – (OTrT által meghatározott):

- Oroszlányi erőmű (hőerőmű)
- Tatabánya-Bánhida Erőmű (hőerőmű)
- Almásfüzitői erőmű (Tervezett)

Kiserőművek (5 MW-nál nagyobb és 50 MW-nál kisebb erőművek)

- Tatabányai hőerőmű
- Dorogi hőerőmű

Az erőművek jellemzőit a vizsgálatok részletesen bemutatják, itt most nem ismétljük.

Ki kell emelni azonban, hogy a Tatabánya-Bánhida Erőművet 2005. január 7-én bezárták, működési engedélye 2009-ig szól. Az erőművet az OTrT továbbra is jelöli, mint 50 MW-nál nagyobb teljesítményű erőművet, mely a terület, erőműépületek ez irányú újrahasznosítási igényét jelzi – legalábbis országos szinten. A megismert információk szerint azonban a helyiek, és a város tiltakozik az erőmű újbóli beindítása, esetlegesen bővítése ellen. A Tatabányai Közgyűlés 2008 áprilisában határozatot hozott, hogy nem támogatja 50 MW-ot elérő, vagy azt meghaladó feletti erőmű létesítését a területen. Az erőművet ennek ellenére – az OTrT alapján – Tatabánya szerkezeti terve is jelöli, így a térségi szerkezeti tervnek is ábrázolnia kell.

A Vértess Erőmű Zrt. többször próbálta eladni az erőmű telephelyét, eddig sikertelenül. A terület könnyebb értékesítése érdekében terv készült egy 16,5 MW-os biomassza erőmű létesítésére is, mely építési engedéllyel rendelkezik. Szakértők szerint a terület nagy értéket képvisel az energetikai cégek részére, mivel rendelkezik azzal a legtöbb meglévő adottsággal, infrastruktúrával, ami egy új erőmű létesítéséhez szükséges. Általánosságban ki kell emelni a biomassza erőművek „táplálása” esetén, hogy a szántóföldi művelés során ügyelni kell a talajok megfelelő szerves anyag tartalmára, a „termést” nem szabad teljes egészében az erőmű üzemeltetésére fordítani. Ugyanis hosszú távon, amennyiben nem történik megfelelő szerves anyag visszapótlás, úgy a talajok termőképessége fokozatosan csökken (vízgazdálkodása, szerkezete romlik, elporosodik, tömörödik stb.). A Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság azt javasolja, hogy a már működő biomassza tüzelésű erőművek a biomassza nagyobb részét (vagy teljes mennyiségét) energetikai célú ültetvényekből szerezzék be, a biogázüzemek esetében pedig mellőzzék az almos szervesanyagok használatát, helyette alom nélküli baromfitrágyák, valamint szennyvíziszapok hasznosítását helyezték előtérbe.

Tervezett elem a térségi szerkezeti tervlapon az Almásfüzitői erőmű. A Bakonyi Erőmű Zrt. megbízásából az MVM ERBE Energetika Zrt. elkészítette az Almásfüzitői Erőmű megvalósíthatósági tanulmányát. Eszerint az erőmű 2x400 MWe teljesítményű, gázüzemű, kombinált ciklusú erőmű lesz, melynek üzemeltetése szükség esetén átállítható olajra is. A hűtővizet a Duna fogja szolgáltatni. Jelenleg több engedély beszerzése is folyamatban van, köztük az építési engedélyezési terv készítése jelenleg is folyik. Az ütemterv szerint az erőmű még 2011-ben megkapja az építési engedélyt, valamint az egységes környezethasználati engedélyt, 2012-ben pedig a Magyar Energia Hivatal által az erőmű létesítési engedélyt. Ezután kezdődhet az erőmű

tényleges építése, mely során az első blokkja várhatóan 2014-ben, második blokkja 2015-ben fog beindulni.

Az erőmű 400 kV-on adja le teljesítményét, melyet a legutóbbi információk szerint a Martonvásár-Győr létesítés alatt álló 400 kV-os távvezetéken. A terület közötti megközelíthetősége a telephely mellett húzódó 1. sz. főútról, közvetlen kiágazás létesítésével történhet. A létesítmény gázellátása az eddig kiépült nagynyomású gázvezetésekről történhet, gázátadó állomás létesítésével.

Az egyes szélerőművek teljesítménye nem éri el az 5MW-ot, ezért a megyei területrendezési tervnek nem feladata azok ábrázolása a jelen szabályozási keretek között, melyet a villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. Törvény (Vet.) is megerősít azzal, hogy a szélerőműpark a fogalommagyarázat szerint szélerőművek összessége. Ugyanakkor a Közép-Dunántúli Területi Tervtanács felhívta a figyelmet a Vet. végrehajtási rendeletének (237/2007. (X. 19.) Kormányrendelet) 58. §-ra, valamint a Vet. 3. § 15. pontja szerinti erőművi névleges teljesítőképesség fogalmára. Ezek alapján a tervtanács kéri, hogy a szélerőműparkok kiserőműként legyenek feltüntetve a rendezési terven. Ezek az előírások nemhogy egyértelművé, hanem még bizonytalanabbá teszik a szélerőműparkok területrendezési engedélyeztetésének megalapozottságát, hiszen nem feltétlenül kellene a kiserőművi engedélykérelem kiadásának „együtt mozognia” a területfelhasználási engedély kiadásával, ezzel nehezítve a valóban zöld energiát termelő létesítmények elhelyezését. Tovább árnyalja a képet, hogy a Mérésügyi és Műszaki Biztonsági Hatóság is szélerőmű tornyokként adja ki az építési vagy használatbavételi engedélyt. A szélerőműparkok kérdését mielőbb tisztázni szükséges a területrendezési jogszabályok megfelelő módosításával. Egyértelműen jó megoldás lehetne, ha az OTt 2008-as módosításából „kiszavazott” szélerőmű elhelyezésére vizsgálat alá vonható területi ill. törvényi erőre emelkedhetne, hiszen akkor szükségtelenné válna a szélerőműparkok külön területrendezési hatósági engedélyeztetése. Ilyen tervlap a határozattal elfogadandó sajátos megyei térségek között is található.

A Fejér Megyei Kormányhivatal Székesfehérvári Mérésügyi és Műszaki Biztonsági Hatóságának adatszolgáltatása szerint a következő szélerőművek használatbavételi engedéllyel rendelkeznek:

1. Kisigmánd: 19 db 2 MW teljesítményű szélerőmű (38 MW)
2. Nagyigmánd: 15 db 2 MW teljesítményű szélerőmű (12 MW)
3. Csém: 6 db 2 MW teljesítményű szélerőmű (38 MW)
4. Ács: 23 db 2 MW teljesítményű szélerőmű (36 MW)
5. Bábolna: 6 db 2 MW és 1 db 3 MW teljesítményű szélerőmű (15 MW)

A Fejér Megyei Kormányhivatal Székesfehérvári Mérésügyi és Műszaki Biztonsági Hatóságának adatszolgáltatása szerint további szélerőművek rendelkeznek érvényes építési engedéllyel:

1. Bakonysárkány: 11 db 2 MW teljesítményű szélerőmű
2. Aka: 9 db 2 MW teljesítményű szélerőmű
3. Kömlőd: 2 db 2 MW teljesítményű szélerőmű (A két erőmű egymástól független, nem alkotnak szélerőműparkot, ezért nem jelezzük a tervlapon)
4. Tatabánya: 2 db 2 MW teljesítményű szélerőmű (További szélerőművek építése várható, mely meghaladhatja az 5 MW termelést, ezért kiserőműként ábrázoljuk a tervlapon)
5. Ács: 1 db 2 MW teljesítményű szélerőmű
6. Kocs: 18 db 2 MW teljesítményű szélerőmű
7. Bana: 22 db 2 MW teljesítményű szélerőmű
8. Mocsá: 48 db 2 MW teljesítményű szélerőmű (három különálló területen)

A tervezett szélerőműveknek az érintett településeken külön területet jelöltek ki a településszerkezeti tervekben, ugyanakkor az a különleges helyzet állt elő az OTÉK legutóbbi módosításával, hogy megújuló energiaforrások műtárgyai bármely építési övezetben, vagy övezetben elhelyezhetők (32. §) egyéb helyi rendelkezés hiányában.

10. TÁJRENDEZÉSI JAVASLAT

10.1 A MEGYE TÁJFEJLESZTÉSÉRE VONATKOZÓ JAVASLATOK

10.1.1 MEZŐGAZDASÁGI TÉRSÉG

Az OTrT szerint mezőgazdasági térség olyan területfelhasználási kategória, amelybe elsősorban mezőgazdasági művelés alatt álló területek tartoznak. Mezőgazdasági térség területfelhasználási kategóriába sorolja a terv azokat az összefüggő térségeket, ahol a mezőgazdasági termelés távlatban is meghatározó marad és az erdőterületek aránya távlatban sem éri el a 10-15 %-ot. A megye nyugati kisalföldi térsége az árutermelő mezőgazdasági termelés számára kiválóan alkalmas, amit bizonyít, hogy a térség nagy részét az OTrT kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezetébe sorolta. Kedvezőtlenebb termőhelyi adottságú – a hatályos területrendezési terv szerint külterjes hasznosítású – összefüggő mezőgazdasági térség a Gerecse és a Pilis erdős térségei közé ékelődő dombvidéki mezőgazdasági térség.

A mezőgazdasági térség természetvédelmi oltalom alatt nem álló, az ökológiai hálózathoz nem tartozó árutermelő gazdálkodásra alkalmas mezőgazdasági területeit a településrendezés során általános mezőgazdasági terület területfelhasználási egységbe indokolt sorolni. Ezen területfelhasználási egység területén a településrendezés eszközeivel is biztosítani kell a családi és üzemi méretű agrárgazdaság fejlesztési lehetőségeit. Meg kell akadályozni a termőföldek felaprózódását, a jó minőségű termőföldek más célú hasznosítását; a mezőgazdasági birtokközpontok, majorok mezőgazdaságtól eltérő, más célú hasznosítását. A szántóföldi növénytermesztésre kevésbé alkalmas területeken ösztönözni kell a gyümölcsstermesztést, gyepgazdálkodást és ezzel összefüggő állattenyésztést. Ösztönözni kell továbbá a környezetkímélő biogazdálkodást is, amely számára a megye kiváló adottságokkal rendelkezik.

A megye borvidéki szőlőterületeinek védelmét, megtartását biztosítani kell. Támogatandó a borvidékhez kapcsolódó borturizmus. Ösztönözni kell a szőlőtermesztésre kiváló adottságokkal rendelkező dűlők szőlőtelepítését. A településrendezés eszközeiben is biztosítani kell ezen területeken a szőlőműveléshez, borászathoz, borturizmushoz kapcsolódó épületek kialakításának lehetőségét.

Kiemelten támogatandó a mezőgazdasági termékek helyben történő értékesítése és a megyében történő feldolgozása. Biztosítani kell a mezőgazdasági majorok, üzemközpontok hagyományos funkciójuknak megfelelő fejlesztési lehetőségét, új családi birtokközpontok, mezőgazdasági üzemközpontok (majorok) kialakításának településrendezési feltételeit.

A megye jó termőhelyi adottságú mezőgazdasági területein meg kell akadályozni a talaj fizikai, kémiai és biológiai degradációját, a vízerózió, defláció okozta károkat. Ennek érdekében a meglévő külterületi fasorokat, mezsgyéket meg kell őrizni, és a tájkép változatosságát is növelő, a talaj védelmét biztosító és vízháztartási viszonyait javító mezővédő erdősávokból, fasorokból álló zöldfolyosó hálózat kialakítását ösztönözni kell.

A mezőgazdasági területek megközelíthetősége a gazdálkodás egyik alapfeltétele, ezért a külterületi dűlőutak rendszeres karbantartásáról, legalább az egyes határrészek megközelítését szolgáló fő feltáró utak stabilizálásáról, a vízelvezető árkok tisztán tartásáról gondoskodni kell. Támogatni kell az integrált, kímélő jellegű talajművelési, tápanyag-gazdálkodási és növényvédelmi eljárások alkalmazását.

A termőhelyi adottságokat – a környezetvédelem figyelembevételével – intenzív gazdálkodással a legteljesebb mértékben indokolt kihasználni jó minőségű agrártermékek előállításával, magas színvonalú helyi feldolgozásával és a termelők érdekeit érvényesítő értékesítésével.

A természetvédelmi oltalom alatt álló, az ökológiai hálózat részét képező, egyben a Natura 2000 területeken lévő mezőgazdasági területeket a településrendezés eszközeiben korlátozott használatú mezőgazdasági területfelhasználási egységbe célszerű besorolni. Korlátozott használatú mezőgazdasági területeken – meghatározóan gyepek, fás legelők – a gazdálkodást össze kell hangolni a természetvédelmi, ökológiai érdekekkel. Ezzel összhangban biztosítani kell a védett természeti értékek megőrzését, az ökológiai hálózat biológiai sokféleségét, fejlesztési lehetőségét, a Natura 2000 területek jelölő növény- és állatfajainak, élőhelyeinek, a védett növénytársulásoknak a megőrzését.

A korlátozott használatú mezőgazdasági területeken olyan építmények kialakítása javasolt, amelyek a védett területek fenntartását szolgálják, a védelmi célokkal összhangban vannak. A gyepterületeket, fás legelőket extenzív legeltetéses állattartással indokolt fenntartani.

A több funkciós – multifunkcionális – mezőgazdaság elvének megfelelően támogatni kell a mezőgazdasági területekhez kötődő, az agrárgazdasággal, a természeti területek fenntartásával összhangban levő agrárturizmus fejlesztését is. A természetvédelmi célú, a táj történeti karakterét őrző környezetkímélő tájgazdálkodás tehát összehangolható a lovasturizmussal, a bemutatással, ismeretterjesztéssel, génmegőrzéssel és az ezekhez kapcsolódó ökoturisztikai fejlesztésekkel.

A táj- és természetvédelmi, környezetvédelmi prioritású tájgazdálkodást szolgálja a nitrátérzékeny területek környezetkímélő fenntartása, a megye tájszerkezetében meghatározó tőrendszerek (halastavak, horgásztavak) többcélú hasznosítása. A halgazdálkodás, horgászat mellett ezek a tőrendszerek az ökológiai hálózat értékes területei, turisztikai-rekreációs területek és a tájat gazdagító, a tájszerkezet változatosságát növelő vízfelületek is.

A települési területekhez térben és funkcionálisan szervesen kapcsolódó szőlőhegyek, volt zártkertek területeit a településrendezés eszközeiben kertes mezőgazdasági területként indokolt szabályozni. Ezen sajátos tájkarakterű és funkciójú tájszerkezeti egységek területén a történeti hagyományoknak megfelelően a szőlő-gyümölcs-kertgazdálkodás fenntartása kiemelt cél. A már kialakult szőlőhegyeken kívül további kertgazdálkodási célú területek kijelölése nem indokolt, mivel a kertes térségekben jelentős ingatlan túlkínálat van. A szőlőhegyeken a kialakult telekszerkezet megőrzésére és a pihenési funkciót is magában foglaló gazdasági épületek rendezett, tájba illő kialakítására vonatkozó szabályozásra kell ösztönözni a településeket.

A mezőgazdasági térségre vonatkozó területrendezési irányelveket szervesen kiegészítik a III. Nemzeti Környezetvédelmi Program következő intézkedései is:

- Az agro-ökológiai adottságokhoz illeszkedő, környezetbarát gazdálkodás alkalmazása (pl. környezetbarát és tájkímélő agrotechnika, vetésforgó, vetésszerkezet, tápanyagellátás, öntözés alkalmazása; erózióvédelem; integrált növényvédelem; tarlóégetés elkerülése).
- Talajvédő gazdálkodás megvalósítása, a talaj-degradációs tényezők megelőzése, mérséklése, a talaj vízháztartási képességének javítása (kapcsolódik a környezetbarát mezőgazdasági gyakorlathoz).
- A tisztított szennyvíz és szennyvíziszapok szakszerű mezőgazdasági felhasználása.
- Mezőgazdasági üzemek energia-hatékony korszerűsítése, megújuló energiaforrások alkalmazása.
- A termőföld igénybevitelével megvalósuló beruházások során a talajvédelmi szabályok betartása (a beruházással, építéssel érintett területek humuszos termőrétegének megmentése, illetve a környező talajok minőségének megóvása).

10.12 ERDŐGAZDÁLKODÁSI TÉRSÉG

Erdőgazdálkodási térség az OTT fogalommeghatározása szerint: „országos, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben megállapított területfelhasználási kategória, amelyben olyan meglévő erdőterületek, valamint erdőtelepítésre alkalmas területek találhatóak, amelyek

erdőgazdálkodásra való alkalmassága termőhelyi viszonyaik alapján kedvező és az erdőtelepítés környezetvédelmi szempontból is szükséges vagy indokolt."

A megye területén az OTrT az erdőgazdálkodási térség területét rendkívül nagyvonalúan jelölte ki. A Bakonyalját, a Vértes peremvidékét és Tata térségét összefüggő erdőgazdálkodási térségként jelölte ki az Ország Szerkezeti Terve. A megye jelenlegi közel 62 000 ha erdőterületéhez képest az OTrT szerinti erdőgazdálkodási térség 85 000 ha. A területrendezési terv távlatában ilyen mértékű erdőnövekedés – az egyébként az országos átlagnál nagyobb erdősültségű megyében – nem reális célkitűzés. Ezért a megye térségi szerkezeti terve a már meglévő erdőterületekből és az erdőtelepítésre alkalmas területekből képezte az erdőgazdálkodási térség területét. Fontos szempont volt továbbá a Bakonyalja, Vértes térsége tájképi értéket és turisztikai potenciált képző mozaikos tájszerkezetének megőrzése is.

Ezen indokok alapján az OTrT által megengedett pontosítási lehetőséget kihasználva a megye térségi szerkezeti terve az OTrT által kijelölt erdőgazdálkodási térség több mint 75%-át hagyta meg erdőgazdálkodási térségként.

Erdőgazdálkodási térségbe sorolja a térségi szerkezeti terv az 50 ha-nál nagyobb meglévő erdőket, az erdőtelepítésre alkalmas területeket és a különálló erdős térségek összefüggő erdőrendszerre történő fejlesztését szolgáló területeket.

A megye térségi szerkezeti terve tehát nincs összhangban a már meglévő erdőterületekkel, hiszen a vonatkozó jogszabályok szerint az 50 ha-nál kisebb erdők nem jelölhetők erdőgazdálkodási térségként.

Az így kijelölt erdőgazdálkodási térség területét a települések szerkezeti tervében legalább 85%-ban erdőterület települési területfelhasználási egységbe kell sorolni.

Az OTrT fennmaradó erdőgazdálkodási térségét a terv vegyes területfelhasználású térségbe sorolta. Ez a térségi területfelhasználási egység lehetőséget ad az erdőterületek és mezőgazdasági területek települési érdekeknek megfelelő rugalmasabb kijelölésére és ezzel együtt az erdőterületek növelésére is. Ez tehát az erdők növelését nem gátolja, de nem szab gátat a települések történeti tájszerkezetéhez, a természeti adottságokhoz igazodó mezőgazdasági tájhasználatának megőrzésének, fejlesztésének sem.

Az erdőgazdálkodási térség területének jelentős része egyben az országos ökológiai hálózat területe is, részben Natura 2000 terület, védett természeti terület. Ennek megfelelően ezekben a térségekben az erdőgazdálkodást a táji-természetvédelmi, ökológiai érdekekkel összhangban kell folytatni. Az országos és térségi tájképvédelmi övezetek területén az erdőterületek növelése a gazdasági, ökológiai szempontok mellett a tájkép változatosabbá tétele, a táj turisztikai vonzásának növelése érdekében is fontos feladat.

Ezen térségek területén ösztönözni kell a honos erdőállományok megőrzését, a tájidegen erdőállományok fokozatos cseréjét honos erdőállományokra, és az állandó erdőborítást biztosító természetközeli erdőgazdálkodást.

A megye területén az erdős térségek (Vértes, Gerecse, Pilis) a „bakancsos” turizmus célterületei. Ezért az erdők közjóléti funkcióját is hangsúlyozni kell. A már meglévő parkerdők fenntartása mellett (Tatabánya térsége) a megye városainak, kirándulóközpontjainak, üdülőhelyeinek térségében az erdők turisztikai célú feltárását ösztönözni kell.

A természetvédelmi törvény védelmi kategóriái által nem érintett területeken lévő erdők fenntartása és erdőtelepítés a folyamatos erdőborítást biztosító erdőgazdálkodási módszerek figyelembe vételével javasolt. Támogatni kell ezen erdőállományok esetében a természetes, illetve természet szerű erdők kialakítását.

Fontos továbbá az erdőterületek vadgazdálkodási, vadász turisztikai jelentőségének hangsúlyozása is. Az erdők mozaikosságának összefüggő erdőrendszerre fejlesztése a vadeltartó képességet növelheti.

Az elsősorban az erdőkhöz kötődő vadgazdálkodás, a vadászturizmus fejlesztését – az erdőgazdálkodással, természetvédelmi és közjóléti turisztikai érdekekkel összhangban – kiemelten támogatni kell.

Meghatározó cél továbbá a vadgazdálkodás és erdőhöz kötődő "bakancsos" turizmus konfliktusainak megszüntetése, érdekeinek térségi szintű összehangolása, ha szükséges területi szétválasztása, térségi szintű szabályozása. A vadgazdálkodás, vadászturizmus és kiránduló turizmus térségi szintű összehangolása a többcélú erdőgazdálkodás fejlesztését a megye turisztikai-gazdasági célú fejlesztését is szolgálhatja.

Az erdők környezetvédelmi jelentősége is meghatározó. Az erózió érzékeny területek talajvédelme mellett a levegő minőségében, a települési környezet védelmében a szerepük kiemelkedően fontos. Ezért ösztönözni kell a települések – kiemelten a városok – közvetlen környezetében az erdőterületek növelését.

Az erdőgazdálkodási térségre megfogalmazott irányelvekkel a III. Nemzeti Környezetvédelmi Program következő intézkedései is összhangban vannak:

- Az erdősített területek környezetkímélő használata (pl. agresszíven terjedő, idegenhonos fa- és cserjefajok visszaszorítása, szálaló erdőgazdálkodás).
- A folyamatos erdőborítást és elegyességet biztosító erdőművelési és erdőkezelési eljárások alkalmazása.
- Az erdőtelepítés megvalósítása, az erdőtömbök összekapcsolásának elősegítése.
- A mezőgazdasági és nem mezőgazdasági földterület első erdősítésének támogatása, az őshonos, egyes erdők telepítésének előnyben részesítése.
- Az erdők környezeti állapota fenntartása, javítása, illetve az erdők természetességének javítása és közjóléti értékének növelése.
- Az erdők szerkezetátalakítása (nem őshonos faállományok lecserélése a termőhelynek megfelelő őshonos faállományokra, a sarj eredetű erdők mag eredetűvé alakítása).
- A folyamatos erdőborítást és elegyességet biztosító erdőművelési és erdőkezelési eljárások alkalmazása.

10.13 VEGYES TERÜLETFELHASZNÁLÁSÚ TÉRSÉG

Az OTTr fogalom meghatározása szerint vegyes területfelhasználású térség „országos, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervben megállapított területfelhasználási kategória, amelybe a mozaikos szerkezetű erdőgazdálkodási, mezőgazdasági és települési térségek tartoznak”.

Az Ország Szerkezeti Tervében a megye területén kijelölt mozaikos vegyes területfelhasználású térségekhez kapcsolódóan sajnálatos módon semmiféle térségfejlesztési-térségrendezési, tájfejlesztési-tájrendezési elv nem fedezhető fel.

A megye térségi szerkezeti terve a területfelhasználási kategória területét az OTTr vonatkozó szabályainak figyelembe vételével azokban a térségekben jelölte ki, ahol a mezőgazdasági célú hasznosítás mellett az erdőgazdálkodásnak is jelentős szerepe van már, vagy jelentős szerepet kellene betöltenie a jövőben.

A történeti hagyományokon alapuló mozaikos tájszerkezet megőrzése tájvédelmi, természetvédelmi és gazdaságfejlesztési szempontból is fontos. Ezért a megye térségi szerkezeti terve a dombvidéki mozaikos tájjellegű térségeket (Bakonyalja, Vértes peremvidéke) és a Duna menti térséget vegyes területfelhasználású térségbe sorolta.

Az OTTr szerint a vegyes területfelhasználású térség területének legalább 85%-át a településszerkezeti tervben mezőgazdasági vagy erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolni. Ez a területfelhasználási kategória tehát rugalmasabb szabályozási lehetőséget biztosít a települések számára az erdőgazdálkodási és mezőgazdasági térséggel szemben, amelyeket 85%-ban kell erdőterületként, illetve mezőgazdasági területként kijelölniük a településeknek a rendezési terveikben.

A településrendezési szabályozás rugalmasságát növeli továbbá, hogy a vegyes területfelhasználású térség nem mezőgazdasági vagy erdőterületként szabályozott részén a nagyvárosi lakóterület kivételével bármelyik települési területfelhasználási egység kijelölhető.

A vegyes területfelhasználású térségek közül a Duna mentén az erdőterületek arányának növelése az ökológiai hálózat fejlesztése, a vízminőség-védelem, a tájkép változatosabbá tétele, a hullámterek természetkímélő hasznosítása szempontjából egyaránt fontos.

A dombvidéki vegyes területfelhasználású térségekben a mozaikos tájszerkezet megőrzése meghatározóan fontos, hiszen ez a történeti tájkarakter adja a Bakonyalja, a Vértes peremvidéke egyediségét, változatosságát. Ezért ezen térségekben az erdőfejlesztést csak olyan mértékig szabad ösztönözni, amely a történeti tájkaraktert gyökeresen nem alakítja át.

Ezen térségek jelentős része tájképvédelmi szempontból is rendkívül érzékeny, ezért itt csak olyan települési területfelhasználási egységek kialakítása javasolt, amelyek a település és a táj harmonikus egységét nem bontják meg.

Az építmények kialakítása során fokozott hangsúlyt kell helyezni a tájba illesztésre.

10.2 TERMÉSZET- ÉS TÁJVÉDELMI CÉLÚ ÖVEZETEK, SAJÁTOS MEGYEI TÉRSÉGEK

A hatályos területrendezési terv vizsgálatai és a megyei területrendezési terv 2005-ben történő elfogadása óta eltelt időszakban több jogszabályi változás is történt az ökológiai hálózat, táji-természeti értékek védelmével, a tájképvédelemmel összefüggésben. Megváltozott az ökológiai hálózat övezeti rendszere, kijelölésre kerültek a Natura 2000 területek, az OTTrT módosítása a térségi jelentőségű tájképvédelmi övezet mellett bevezette és kijelölte az országos jelentőségű tájképvédelmi övezetet.

A megyei területrendezési terv természetvédelmi és tájképvédelmi célú térségi övezetei:

- országos ökológiai hálózat övezete
 - magterület
 - pufferterület
 - ökológiai folyosó
- országos jelentőségű tájképvédelmi terület
- térségi jelentőségű tájképvédelmi terület
- kiváló termőhelyi adottságú erdőterület
- erdőtelepítésre alkalmas terület
- térségi komplex tájrehabilitációt igénylő terület

Az ajánlások táj- és természetvédelmet érintő sajátos megyei térségei:

- Natura 2000 védelmi területek
- szélérőmű telepítés szempontjából vizsgálat alá vonható terület

10.21 AZ ORSZÁGOS ÖKOLÓGIAI HÁLÓZAT ÖVEZETEI

Az országos ökológiai hálózat területét a hatályos területrendezési terv az OTTrT vonatkozó övezeti rendszere alapján védett természeti terület övezetbe, természeti terület övezetébe és ökológiai (zöld) folyosó övezetbe sorolta. A 2008-ban módosított Országos Területrendezési Terv az országos ökológiai hálózat új övezeti rendszerét vezette be. Kijelölte az országos ökológiai hálózat területét, amelyet a kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben az illetékes minisztérium adatszolgáltatása alapján magterület, pufferterület, ökológiai folyosó övezetként kell szerepeltetni. A Vidékfejlesztési Minisztérium adatszolgáltatása alapján a terv már az új övezeti rendszert tartalmazza.

Az ökológiai hálózat övezeteinek kijelölése során a védett területek mellett meghatározó jelentősége volt a Natura 2000 madárvédelmi területeknek és természetmegőrzési területeknek is. Az ökológiai hálózat behálózta a megye teljes területét. A megye északi határát képező Duna

és a déli határát képező Vértes ökológiai rendszerét a vízfolyások mentén lévő természeti területek, védett természeti területek, erdős térségek összefüggő ökológiai hálózata teszi teljessé. A **magterület** övezetét meghatározóan a védett természeti területek és Natura 2000 területek alkotják.

Magterület a megye Észak-Nyugati határában található Duna és ártere kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület Ács és Komárom közigazgatási területére eső része, a Gönyűi-homokvidék kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület bizonyos részei, a megye déli határán pedig a Vértesi TK megyét érintő védett természeti területei és a Vértes – különleges madárvédelmi és kiemelt jelentőségű természetmegőrzési – és Bársonyos – kiemelt jelentőségű természetmegőrzési – területeinek nagy része. A magterület övezetébe tartoznak továbbá a Duna-Ipoly NP védett természeti területei, a Duna és ártere kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület Esztergom és Tát közigazgatási területére eső területei, a Pilis és Visegrádi hegység kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület bizonyos része, a megye középső részén pedig a Dunaalmási Kőfjrtők TT védett természeti területei és a Gerecse, a Központi-Gerecse és a Déli-Gerecse kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területeinek bizonyos részei.

A **pufferterület** nem veszi körbe a magterületeket, hanem a védett természeti területek környezetében található természetközeli élőhelyek nagy kiterjedésű területeit foglalja magában:

- a Pilis és Visegrádi hegységhez kapcsolódóan Piliscsév, Kesztlőc és Esztergom térségében,
- a Gerecse Tájvédelmi Körzethez kapcsolódóan Baj térségében,
- a Dunaalmási Kőfjrtők Természetvédelmi Területhez kapcsolódóan Dunaalmás, Neszmély és Szomód térségében,
- a Kocsi gyepek és Csépi gyepek kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területekhez kapcsolódóan Kocs, Nagyigmánd, Szákszend és Kömlőd térségében,
- a Vérteshez kapcsolódóan Oroszlány, Várgesztes, Kecskéd és Környe térségében,
- a Duna és ártere kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területekhez kapcsolódóan Ács térségében.

Az **ökológiai folyosók** rendszerével válik teljessé a megye ökológiai hálózata. Az ökológiai folyosókat egyrészt a vízfolyások és a vízfolyások menti természeti területek összefüggő rendszerei alkotják, másrészt a Gerecse-Pilis közötti dombvidék és Bakonyalja mozaikos erdőterületei, természetközeli élőhelyei.

A 2008-ban módosított OTrT az országos ökológiai hálózat területét a következő térségben változtatta meg nagyobb mértékben:

- Tardos-Vértestolna, Dömös és Esztergom-Pilisszentlélek térségében a települések teljes külterülete az ökológiai hálózat része volt. A módosítás a települések közvetlen környezetét nem sorolta be az ökológiai hálózatba, így lehetőséget hagyott az érintett települések fejlesztésére.
- Mocska-Boldogasszonypuszta-Naszály térségében jelentős területtel csökkent az ökológiai hálózat.
- Nagyigmánd-Szákszend-Kocs, illetve Kocs-Tata-Kömlőd-Környe térségében az ökológiai hálózat két nagy kiterjedésű pufferterületet tartalmaz. Ez a két térség nem illeszkedik a Natura 2000 hálózathoz, nincs kapcsolata magterülettel, az érintett terület túlnyomó része szántó. Ezek a területek a Tatai Öreg-tó madárvilágának táplálkozási területei.

Az ökológiai hálózat övezeteire az OTrT vonatkozó szabályait kell alkalmazni. Ezen felül a terv a magterületre, pufferterületre és ökológiai folyosóra egyaránt meghatároz ajánlásokat is.

10.22 TÁJKÉPVÉDELMI ÖVEZETEK

Az Országos Területrendezési Tervvel összhangban a hatályos megyei területrendezési terv kijelölte a térségi jelentőségű tájképvédelmi területek övezetét. A megye hatályos területrendezési terve szerinti tájképvédelmi terület övezete által érintett települések:

- Dorogi kistérség: Annavölgy, Bajna, Bokod, Csolnok, Dág, Dorog, Epöl, Kesztlőc, Leányvár, Máriahalom, Nagysáp, Piliscsév, Sárísáp, Tokod, Úny;
- Esztergom-Nyergesújfalui kistérség: Bajót, Dömös, Esztergom, Lábatlan, Mogyorósbánya, Nyergesújfalu, Pilismarót, Süttő, Tát;
- Kisbéri kistérség: Aka, Ácsteszer, Ászár, Bakonybánk, Bakonysárkány, Bakonyszombathely, Bársonyos, Csatka, Császár, Kerékteleki, Kisbér, Réde, Súr, Vérteskethely;
- Komárom-Bábolnai kistérség: Ács, Komárom;
- Oroszlányi kistérség: Dad, Oroszlány, Várgesztes;
- Tatai kistérség: Baj, Dunaalmás, Dunaszentmiklós, Naszály, Neszmély, Szomód, Tata, Tardos, Vértestolna;
- Tatabányai kistérség: Gyermely, Héreg, Környe, Szákszend, Szárliget, Szomor, Tatabánya, Tarján, Vértessomló, Vértesszőlős.

A 2008-ban módosított OTrT új övezetként bevezette az **országos jelentőségű tájképvédelmi övezet**et. A megye területén ebbe az övezetbe az alábbi települések kerültek bele:

- Dorogi kistérség: Bajna, Kesztlőc, Leányvár, Piliscsév;
- Esztergom-Nyergesújfalui kistérség: Bajót, Dömös, Esztergom, Lábatlan, Mogyorósbánya, Pilismarót, Süttő, Tát;
- Kisbéri kistérség: Aka, Ácsteszer, Bakonybánk, Bakonyszombathely, Csatka, Kisbér, Réde;
- Komárom-Bábolnai kistérség: Komárom;
- Oroszlányi kistérség: Várgesztes;
- Tatai kistérség: Baj, Dunaalmás, Dunaszentmiklós, Neszmély, Tardos, Tata, Vértestolna;
- Tatabányai kistérség: Héreg, Tarján, Tatabánya, Vértessomló, Vértesszőlős.

Az OTrT azonban nem az országos jelentőségű tájképvédelmi területet, hanem az azzal érintett települések teljes közigazgatási területét jelöli ki. Ezzel a megyei területrendezési terv készítőire bízva, hogy településenként találják ki, miért is került az adott település az országos jelentőségű tájképvédelmi területbe. A problémát bonyolítja, hogy az övezet kijelölését befolyásolták a „kulturális örökség adottságai” is. Ha a kulturális örökség értékei a tájban jelennek meg, akkor érthető, hogy azok a táj értékét növelik, ha azonban belterületen, települési területen található, akkor azok a településkép védelme szempontjából érdemelnének kiemelés. Jó példa erre Komárom, ahol a kiemelkedő kulturális értékek a település területén található, a külterület tájképi értékei azonban átlagosak. Ellenpélda pedig Oroszlány, amely a tájban található Majki remeteség ellenére sem érdemelte meg a kiemelés. Ugyancsak nehezen érthető az, hogy a Bakonyaljai települések közül Súr miért maradt ki az övezetből. Táj adottságok, tájképi változatosság tekintetében nincs különbség a Bakonyalja települései között.

Az övezet területét a megyei területrendezési terv a hatályos terv szerinti térségi jelentőségű tájképvédelmi övezet területe figyelembe vételével jelölte ki, amelynek nem része a települési térség területe.

Az OTrT az országos tájképvédelmi övezet mellett továbbra is fenntartja a lehetőségét **térségi jelentőségű tájképvédelmi övezet** kijelölésének. A hatályos megyei terv szerinti tájképvédelmi területre jelentős mértékben ráfed az új országos jelentőségű tájképvédelmi terület, így a térségi övezet területe a fennmaradó térségekre terjed ki.

Továbbra is indokoltnak tartjuk a dombvidéki térségek mozaikos tájkarakterének védelmét a Gerecse és a Pilis erdős térségei között, a Vértes északi peremvidékén és a teljes Bakonyalján. Fontos továbbá Ács térségében is a Duna menti még beépítetlen parti térségek tájvédelme. Ezzel válik ugyanis teljessé a Duna menti táj egységes tájképvédelme.

A terv az országos és térségi jelentőségű tájképvédelmi övezetre vonatkozóan határozza meg a legtöbb ajánlást. Ezek az ajánlások összhangban vannak a hatályos tervben már meghatározott ajánlásokkal.

Az új térségi jelentőségű tájképvédelmi terület által érintett települések:

- Dorogi kistérség: Annavölgy, Bokod, Csolnok, Dág, Dorog, Epöl, Máriahalom, Nagysáp, Sárísáp, Tokod, Úny;
- Esztergom-Nyergesújfalui kistérség: Nyergesújfalu;
- Kisbéri kistérség: Ászár, Bakonysárkány, Bársonyos, Császár, Kerékteleki, Súr, Vérteskethely;
- Komárom-Bábolnai kistérség: Ács;
- Oroszlányi kistérség: Dad, Oroszlány;
- Tatai kistérség: Naszály, Szomód;
- Tatabányai kistérség: Gyermely, Környe, Szákszend, Szárliget, Szomor.

10.23 KIVÁLÓ TERMŐHELYI ADOTTSÁGÚ ERDŐTERÜLETEK

Az OTTr 2008-as módosítása során kijelölt új övezet, amelynek területét a megyei területrendezési tervekben a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Központ adatszolgáltatása alapján kell kijelölni. Komárom-Esztergom megye területrendezési tervéhez az övezet területére vonatkozó adatszolgáltatást Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Központi Erdészeti Igazgatóságtól kaptuk meg.

Az OTTr fogalom meghatározása szerint az övezet területébe az őshonos fafajokból álló erdőtársulások fenntartására leginkább alkalmas és az erdő hármaskörű funkcióját – környezetvédelmi, társadalmi, gazdasági – egymással összhangban a legmagasabb szinten biztosítani képes erdőterületek tartoznak. Ebből következően az övezet erdőterületei a biológiai sokféleség megőrzését is szolgálják.

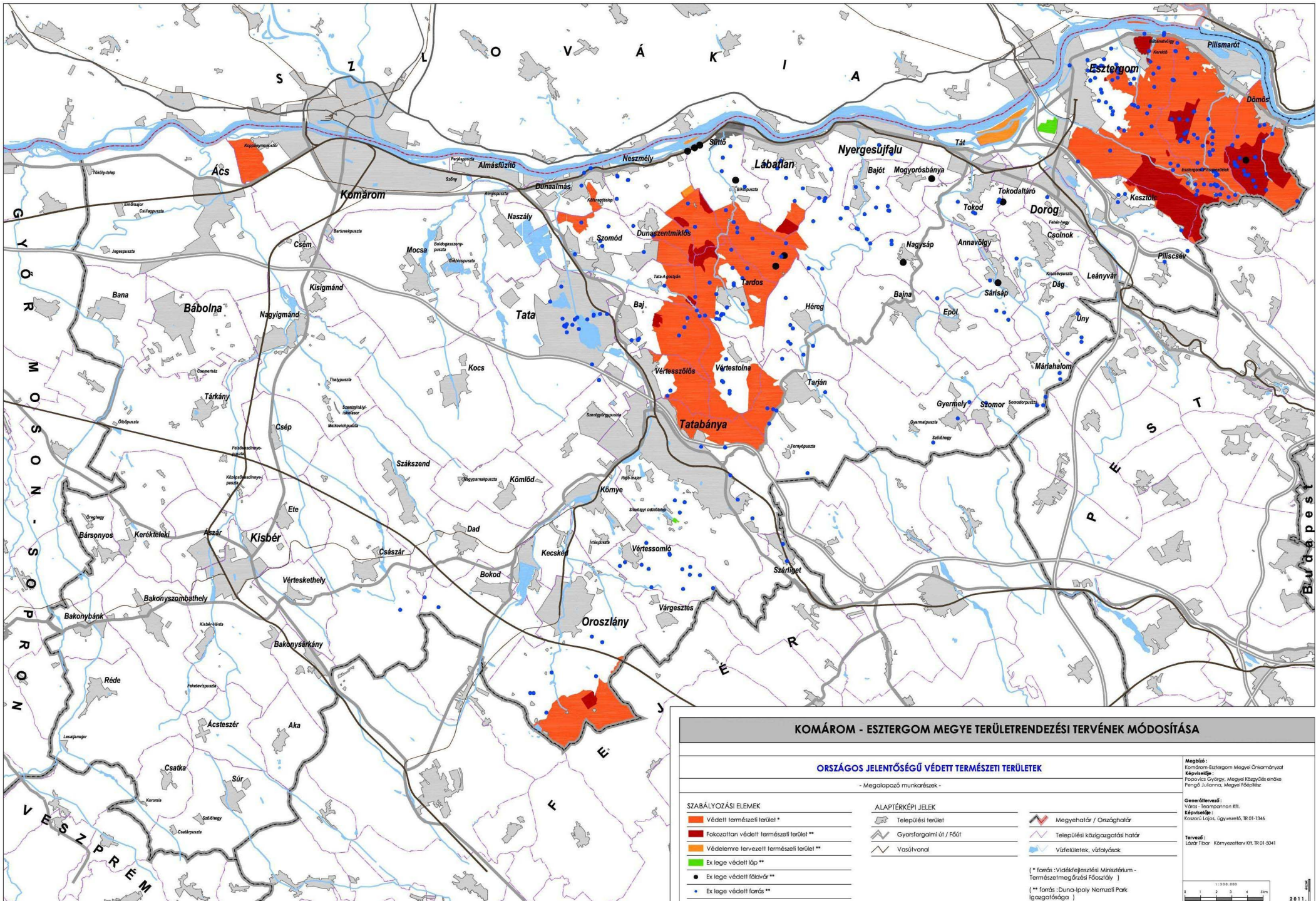
Az övezetre vonatkozóan az OTTr a beépítésre szánt terület kialakítására és külszíni bányatelek megállapítására vonatkozó szabályt tartalmaz.

Az övezetben beépítésre szánt terület az OTTr szabálya szerint csak kivételesen, egyéb lehetőség hiányában, területrendezési hatósági eljárás alapján jelölhető ki. Az övezetre vonatkozó ajánlás ezzel szemben azt hangsúlyozza, hogy kiváló termőhelyi adottságú erdőterületen beépítésre szánt terület kialakítása semmiképpen sem lenne szerencsés.

10.24 ERDŐTELEPÍTÉSRE ALKALMAS TERÜLETEK

Az erdőtelepítésre alkalmas területek övezetét az OTTr 2008-as módosítása vezette be térségi övezetként, ami azt jelenti, hogy az övezetet a megyei területrendezési terveknek kell kijelölnie. A megyei övezetek területi érintettségével kapcsolatban állásfoglalásra kötelezett államigazgatási szervek köréről szóló 282/2009. (XII.11.) Kormányrendelet azonban az övezetre vonatkozóan adatszolgáltatásra nem kötelez senkit. Ez jelentős mértékben nehezíti az övezet kijelölését, hiszen ezzel az OTTr és a vonatkozó kormányrendelet ágazati feladatot ruház át a megyei önkormányzatokra. Ezt legkésőbb a következő OTTr módosítása során feltétlenül felül kell vizsgálni, mert véleményünk szerint ágazati feladat a megyei önkormányzatokra nem ruházható át. Az Erdészeti Igazgatóságnak ugyanis a megye területére vonatkozóan semmiféle felmérése nincs az erdőtelepítésre alkalmas területekről, tehát még térítés ellenében sem tudna adatokkal szolgálni. Ebből az következik, hogy a részletes vizsgálaton alapuló felmérés a megyei önkormányzat feladata lenne, ami sem időben, sem pénzügyi keretekben nem férne bele a területrendezési terv folyamatába.

Komárom-Esztergom megye területére azonban a balatonfüredi Zöldövezet Tervező Iroda 1992-ben a Budapesti Erdőfelügyelőség megrendelésére elkészítette a komplex fásítási tervet. Az M=1:10 000 kataszteri térképeken elkészített részletes felmérést már a hatályos terv is felhasználta az erdőgazdálkodási térség kijelölése során.

KOMÁROM - ESZTERGOM MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVÉNEK MÓDOSÍTÁSA

ORSZÁGOS JELENTŐSÉGŰ VÉDETT TERMÉSZETI TERÜLETEK

- Megalapozó munkarészek -

SZABÁLYOZÁSI ELEMEK

- Védeft természeti terület *
- Fokozottan védeft természeti terület **
- Védeftiemre tervezett természeti terület **
- Ex lege védeft lág **
- Ex lege védeft földvár **
- Ex lege védeft forrás **

ALAPTÉRKEPI JELEK

- Települési terület
- Gyorsforgalmi út / F50t
- Vasútvonal

- Megyehatár / Országhatár
- Települési közigazgatási határ
- Vízfelületek, vízfolyások

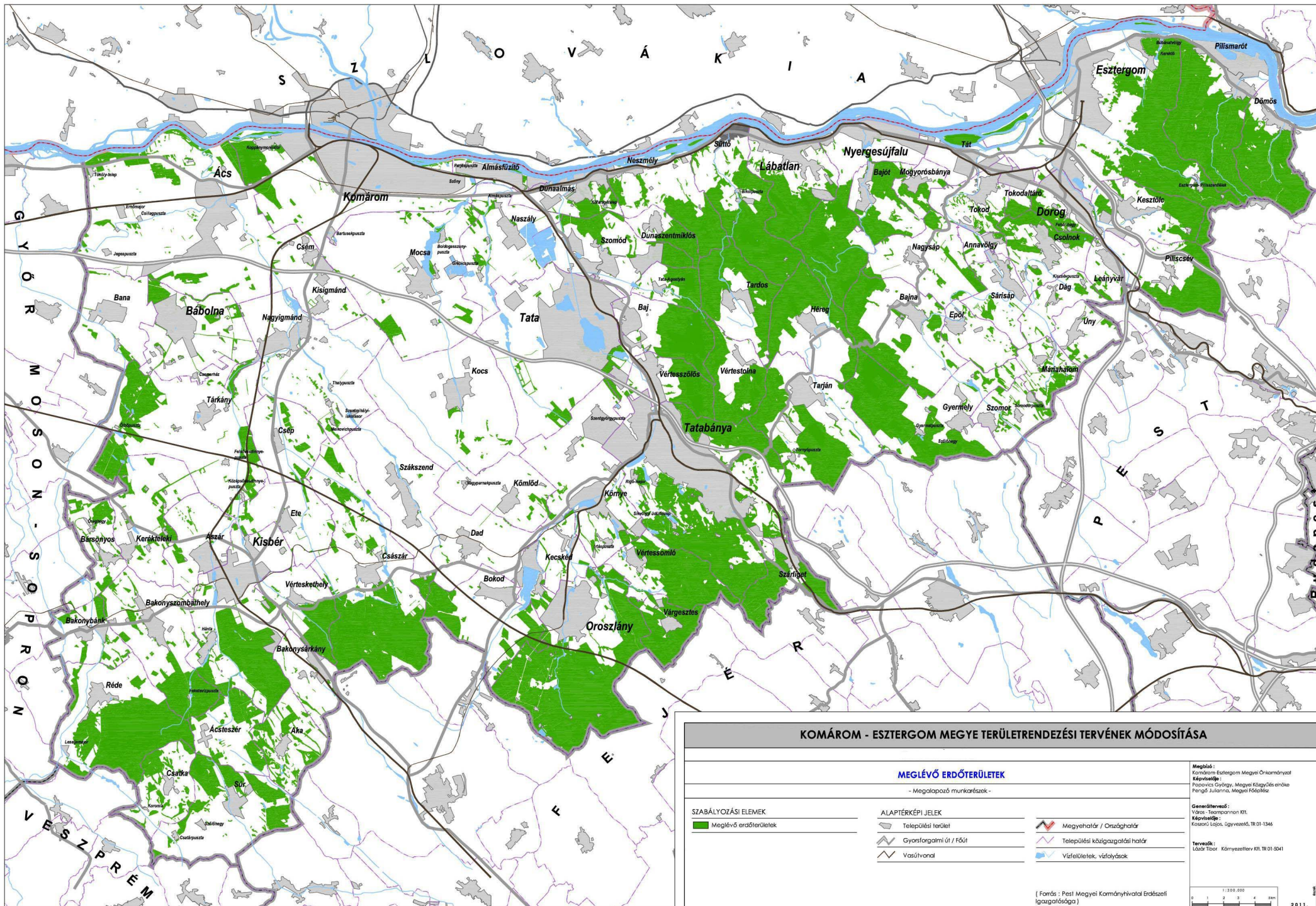
(* forrás :Videktfejlesztési Minisztérium - Természetmegórási Főosztály)
 (** forrás :Duna-ípoly Nemzeti Park Igazgatóság)

Megpblás: Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat
 Képviselet: Fodorovics György, Megyei Képviselet elnöke
 Kozsári Lajos, Gyűveletés, TR 01-1346

Generáltervezés: Válas - Tervezőiroda Kft.
 Képviselet: Kozsári Lajos, Gyűveletés, TR 01-1346

Tervező: László Tibor, Környezetterv Kft. TR 01-9041

KOMÁROM - ESZTERGOM MEGYE TERÜLETRENDÉZÉSI TERVÉNEK MÓDOSÍTÁSA

MEGLÉVŐ ERDŐTERÜLETEK

- Meghatározó munkarészek -

SZABÁLYOZÁSI ELEMÉK

■ Meglévő erdőterületek

ALAPTÉRKÉPI JELEK

■ Települési terület

— Gyorsforgalmi út / Főút

— Vasútvonal

▲ Megyehatár / Országhatár

— Települési közigazgatási határ

— Vízfelületek, vízfolyások

Megj.: Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat
 Képviseletje
 Főosztály Gyűjtemény, Megyei Könyvtár és
 Péterfy Judit Alap, Megyei Főépítész

Generáltervező:
 Város - Teampannon Kft.
 Képviseletje:
 Kásovics István, ügyvezető, TR 01-1346

Tervezők:
 Lázár Tibor - Környezetfejlesztési Kft. TR 01-5041

(Forrás : Pesti Megyei Kormányhivatali Erdészeti Igazgatósága)

A Zöldövezet Tervező Iroda a következő szempontok alapján jelölte ki az erdősíftendő területeket:

- racionális földhasználat erdőtelepítéssel,
- termőföld minőségének védelme,
- vadeltartó-képesség növelése,
- tájrendezés, környezetvédelem.

Ezek a célok ma is aktuálisak, így az 1992-ben fásításra kijelölt területek (5400 ha) erdőtelepítésre továbbra is alkalmasak.

Az erdőtelepítésre alkalmas területek kijelölésével a Vidékfejlesztési Minisztérium nem ért egyet, annak teljes átdolgozását kérte, arra hivatkozva, hogy az 1992. évi fásítási terv elavult. A megye területére erdészeti szakemberek készítették a fásítási tervet, többek között a termőhelyi adottságok figyelembe vételével. Nehezen hihető, hogy a termőhelyi adottságok „elavulnak”.

10.25 KOMPLEX TÁJREHABILITÁCIÓT IGÉNYLŐ TERÜLETEK

Az OTrT kijelölte az Országos komplex tájrehabilitáció területét, amelyet a 2005-ben jóváhagyott megyei területrendezési terv pontosított, mivel Dad és Kömlőd területén tájrehabilitációt igénylő terület nincs. Sajnálatos módon az OTrT 2008-as módosítása során az övezet területe nem változott. Ennek ellenére a módosítás keretében a hatályos terv által kijelölt területen nem változtattunk. Az országos övezet meghatározóan Oroszlány-Tatabánya és Dorog térségében a bányászat és ipari termelés következtében kialakult és maradandóan károsodott összefüggő területeket foglalja magában. Az övezet területén a meddőhányók, salakhányók, pernyehányók, kőbányák, felhagyott üzemi területek rendezése tájvédelmi szempontból is meghatározóan fontos feladat. A térségi komplex tájrehabilitációt igénylő területek övezetébe a terv az országos komplex tájrehabilitációt igénylő területen kívüli nagyobb területi kiterjedésű ipari termelés és bányászat okozta tájsebeket sorolta.

Ezek közül kiemelendők a Duna közvetlen környezetében lévő vörösiszap tározók (Almásfüzitő-Dunaalmás, Neszmély). Térségi tájrehabilitációt igényelnek továbbá a felhagyott kőbányák és kavicsbányák is.

A tájrehabilitációt igénylő területre vonatkozóan a hatályos terv rendelete a következő előírásokat tartalmazta:

- Védett természeti terület övezetében a tájrehabilitációt igénylő területek újrahasznosítását a tájrendezésre kijelölt területre készült természetvédelmi célú felmérés eredményével, valamint a védett természeti terület kezelési tervével összhangban kell végrehajtani.
- Ha a roncsolt területen védett, vagy fokozottan védett élőlények populációi telepedtek meg, vagy ilyen élőhelyek alakultak ki, vagy földtani értékek találhatóak, a terület újrahasznosítása a természeti értékek megőrzésével történhet.
- Ha a területen természeti értékek nem találhatóak, akkor az újrahasznosítás célja erdősíftés, turisztikai célú hasznosítás, sportolási célú hasznosítás, bemutatási-ismeretterjesztési célú hasznosítás egyaránt lehet.
- A bányatavak rendezése során a többcélú hasznosítás (természetvédelem-ökológia, turizmus, horgászat, vízisportok) összehangolt feltételeit kell biztosítani.

A módosított OTrT már nem ad lehetőséget ezen szabályok rendeletben való szerepeltetésére, így azok az ajánlások között találhatóak meg.

10.3 SAJÁTOS MEGYEI TÉRSÉGEK

A megye változatos természeti adottságaihoz igazodó történeti tájhasználat megőrzése a táji, természeti értékek védelme és az azzal összhangban lévő tájgazdálkodás fejlesztése érdekében fontosnak tartjuk az OTTrT övezetein kívül a következő sajátos megyei térségek kijelölését és azokra vonatkozó ajánlások megfogalmazását:

- Natura 2000 területek
- Szélerőmű telepítés szempontjából vizsgálat alá vonható területek.

10.31 NATURA 2000 TERÜLETEK

A Natura 2000 területeket az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Kormányrendelet jelölte ki. Az egyes területek pontos kijelölésére azonban Komárom-Esztergom megye területrendezési tervének elfogadását követően került sor. A Natura 2000 területek a különleges madárvédelmi területeket és a különleges természetmegőrzési, illetőleg kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területeket foglalják magukba. Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrésztleteket a 14/2010. (V.11.) KvVM rendelet tartalmazza.

A MEGYE TERÜLETÉRE ESŐ KÜLÖNLEGES MADÁRVÉDELMI TERÜLETEK

Gerecse (HUDI10003)

Érintett megyei települések: Tata-Agostyán, Baj, Bajna, Bajót, Dunaszentmiklós, Gyermely, Héreg, Lábatlan, Nagysáp, Neszmély, Nyergesújfalu, Süttő, Szomód, Tardos, Tarján, Tatabánya, Vértesszőlős, Vértestolna.

Tatai Öreg-tó (HUDI10006)

Érintett megyei települések: Kocs, Naszály, Szomód, Tata, Tatabánya, Vértesszőlős

Vértes (HUDI30001)

Érintett megyei települések: Bokod, Oroszlány, Szárliget, Tatabánya, Várgesztes, Vértessomló

A MEGYE TERÜLETÉRE ESŐ KÜLÖNLEGES TERMÉSZETMEGŐRZÉSI TERÜLETEK

Ácsi gyeppek (HUDI20001)

Érintett megyei települések: Ács

Mocsai ürgés legelő (HUDI20032)

Érintett megyei települések: Mocsa

A MEGYE TERÜLETÉRE ESŐ KIEMELT JELENTŐSÉGŰ TERMÉSZETMEGŐRZÉSI TERÜLETEK

Bársonyos (HUDI20005)

Érintett megyei települések: Császárt

Csépi gyeppek (HUDI20011)

Érintett megyei települések: Csépt, Nagyigmánd, Szákszend

Csolnoki löszgyeppek (HUDI20013)

Érintett megyei települések: Csolnok, Dág, Dorog

Déli-Gerecse (HUDI20015)

Érintett megyei települések: Gyermely, Szárliget, Tarján, Tatabánya

Duna és ártere (HUDI20034)

Érintett megyei települések: Ács, Almásfüzitő, Dömös, Dunaalmás, Esztergom, Komárom, Lábatlan, Neszmély, Nyergesújfalu, Pilismarót, Süttő, Tát

Epöli szarmata vonulat (HUDI20016)

Érintett megyei települések: Bajna, Dág, Epöl, Gyermely, Máriahalom, Nagysáp, Sárísáp

Északi-Gerecse (HUDI20018)

Érintett megyei települések: Bajót, Csolnok, Dorog, Mogyorósbánya, Nagysáp, Nyergesújfalu, Tokod, Tokodaltáró

Gerecse (HUDI20020)

Érintett megyei települések: Tata-Agostyán, Baj, Neszmély, Süttő, Tardos, Tatabánya, Vértesszőlős, Vértestolna

Kirvai löszgyepek (HUDI20028)

Érintett megyei települések: Máriahalom, Úny

Kocsi gyepek (HUDI20029)

Érintett megyei települések: Kocs

Központi-Gerecse (HUDI20030)

Érintett megyei települések: Bajna, Gyermely, Héreg, Lábatlan, Nagysáp, Nyergesújfalu, Tardos, Tarján, Vértestolna

Nyakas-tető szarmata vonulat (HUDI20037)

Érintett megyei települések: Szomor

Pilis és Visegrádi-hegység (HUDI20039)

Érintett megyei települések: Dömös, Esztergom, Keszölc, Leányvár, Piliscsév, Pilismarót, Úny

Szomódi gyepek (HUDI20048)

Érintett megyei települések: Dunaszentmiklós, Szomód, Tata

Vértes (HUDI30001)

Érintett megyei települések: Bokod, Oroszlány, Szárliget, Tatabánya, Várgesztes, Vértessomló

Gönyői-homokvidék (HUFH20009)

Érintett megyei települések: Komárom

A megyei, kistérségi és településfejlesztési koncepciók kidolgozása során a Natura 2000 területekre vonatkozóan olyan fejlesztési célok határozhatók meg, illetve olyan környezetkímélő gazdaságfejlesztés valósítható meg, amely összhangban van a Natura 2000 terület védelmi céljaival, a kijelölés alapjául szolgáló természetes és természetközeli élőhelyek, növény és állatfajok védelmével.

A településrendezési tervek és helyi építési szabályzatok készítése során figyelemmel kell lenni továbbá arra, hogy a Natura 2000 területeken csak olyan építményeket lehet kialakítani, amelyek a védelmi céllal összhangban vannak.

10.32 SZÉLERŐMŰ TELEPÍTÉS SZEMPONTJÁBÓL VIZSGÁLAT ALÁ VONHATÓ TERÜLET

A megye kisalföldi térségének szélviszonyai kedvezőek szélerőművek telepítésére. Ezt igazolja az is, hogy több település rendezési tervében szerepel szélerőmű létesítésére kijelölt terület (pl.: Ács, Mocsá, Bana, Nagyigmánd). Azon települések területére eső szélerőműparkok területét tudtuk figyelembe venni a terv készítése során, amely települések megküldték szerkezeti terveiket.

A szélerőmű telepítéséhez igénybe vehető területek kijelölése során mindig konfliktust okoz a természet védelméről szóló törvény szerint különböző védettségű területek figyelembe vétele.

A terv sajátos megyei térségként kijelöli azokat a területeket, ahol szélerőmű telepítése természetvédelmi, kulturális örökségvédelmi, tájképvédelmi szempontok figyelembe vételével nem támogatható, illetve kijelöli azokat a térségeket is, ahol a szélerőmű elhelyezése vizsgálható.

A szélerőművek telepítésére vizsgálat alá vonható területből kizárja a terv:

- a települési térségeket,
- a védett természeti területeket, Natura 2000 területeket, az országos ökológiai hálózat övezeteit,
- erdőterületeket, erdőtelepítésre alkalmas területeket,
- országos és térségi jelentőségű tájképvédelmi területeket.

Az övezeti lehatárolás nem tartalmazza, de figyelembe kell venni továbbá a világörökségi területeket, történeti település kijelölt településkép-védelmi területét, települési terület zajtól védendő területeit, repülőtér és műszaki infrastruktúra hálózatok védőtávolságát.

A Fejér Megyei Kormányhivatal Székesfehérvári Mérésügyi és Műszaki Bizottsági Hatósága adatszolgáltatása alapján, a megye területén megépült, használatba vételi engedéllyel rendelkező szélerőművek a következő települések területén találhatóak:

Ács 23 db, Kisigmánd 19 db, Nagyigmánd 15 db, Csém 6 db, Bábolna 7 db.

Érvényes építési engedéllyel rendelkező tervezett szélerőművek:

Bakonysárkány 11 db, Aka 9 db, Kömlőd 2 db, Tatabánya 2 db, Ács 1 db, Kocs 18 db, Bana 22 db, Mocska 48 db.

A terv figyelembe vette továbbá a hatályos településrendezési tervek által szélerőmű telepítésére kijelölt területeket is.

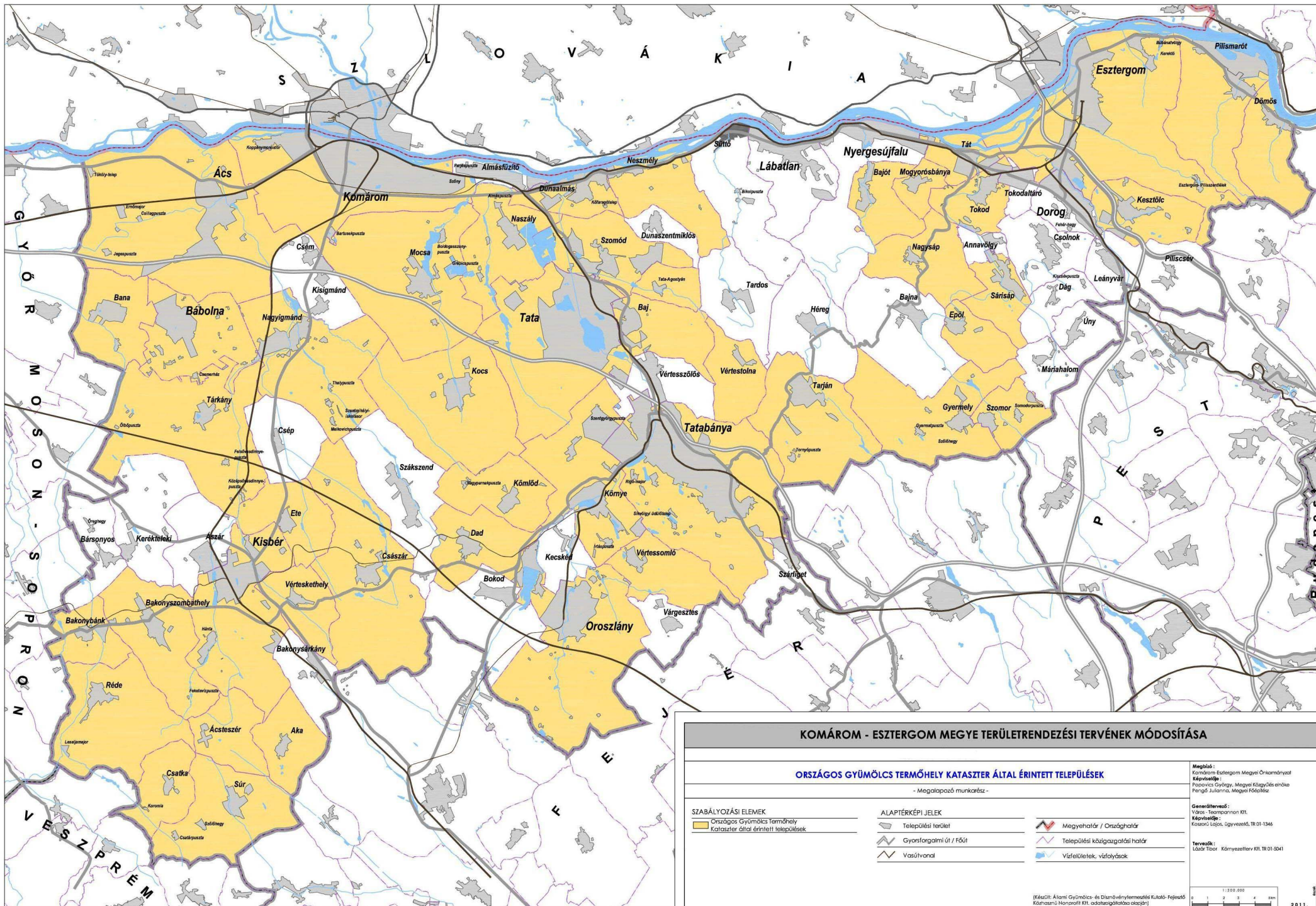
10.33 ORSZÁGOS GYÜMÖLCS TERMŐHELY KATASZTER ÁLTAL ÉRINTETT TELEPÜLÉSEK

Az OTt 8.§ (2) bekezdése kimondja, hogy az Országos Gyümölcs Termőhely Kataszter I. és II. osztályú területeihez tartozó földrészlet beépítésre szánt területté nem minősíthető.

Ennek a szabálynak a betartása a kataszter által érintett települések ismerete nélkül nehezen érvényesíthető. Az Állami Gyümölcs- és Dísznövénytermesztési Kutató-Fejlesztő Közhasznú Nonprofit Kft. adatszolgáltatása alapján a terv kijelölte azokat a településeket, ahol a gyümölcs termőhelyre vonatkozó szabályt figyelembe kell venni a településrendezési tervek készítése során.

A törvényi előírás az adatbeszerzés költségei miatt nehézségekbe ütközik. Problémát okoz továbbá, hogy a gyümölcskataszterre, a gyümölcskataszter által érintett településekre vonatkozó jogszabály nincs, így a településlista, illetve a kataszter nem tekinthető „hivatalosnak”.

A kataszter még a rendszerváltás előtt készült az akkori gyümölcsösök figyelembe vételével. Az adatbázis aktualizálása azóta nem történt meg. Ezért a megye érintett 29 települése esetében a gyümölcs kataszterrel való érintettség a településfejlesztés gátja lehet. Véleményünk szerint a gyümölcskataszterre vonatkozó szabály annak következményeinek átgondolása nélkül került az OTt-be, ezért javasoljuk annak kivételét a törvényből, vagy a korlátozást csak az I. szőlőkataszteri területekre szűkíteni.

KOMÁROM - ESZTERGOM MEGYE TERÜLETTRENDÉZÉSI TERVÉNEK MÓDOSÍTÁSA

ORSZÁGOS GYÜMÖLCS TERMŐHELY KATASZTER ÁLTAL ÉRINTETT TELEPÜLÉSEK

- Megalapozó munkarész -

SZABÁLYOZÁSI ELEMEK

- Országos Gyümölcs Termőhely
- Kataszter által érintett települések

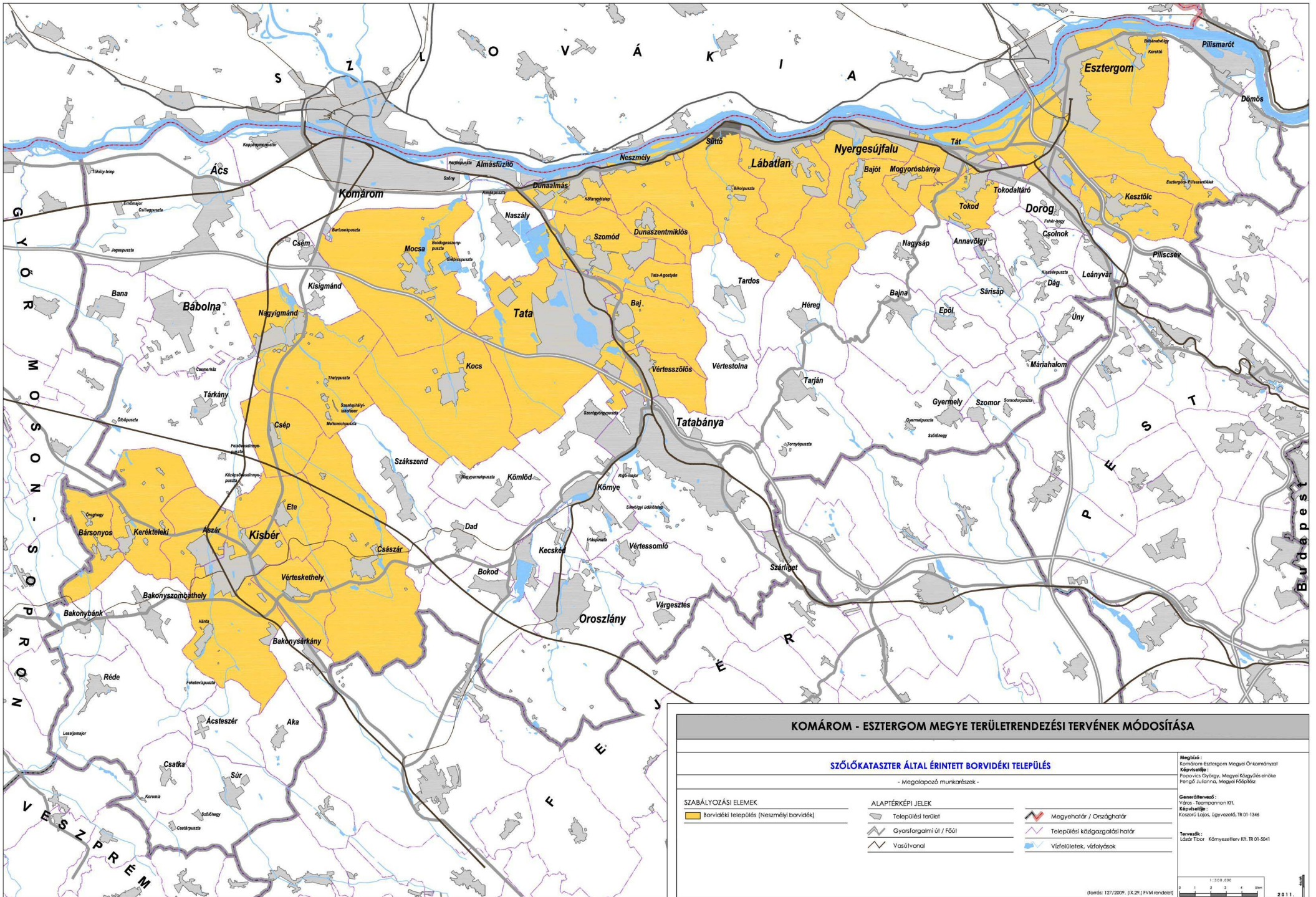
ALAPTÉRKÉPI JELEK

- Települési terület
- Gyorsforgalmi út / Főút
- Vasútvonal
- Megyehatár / Országhatár
- Települési közigazgatási határ
- Vízfelületek, vízfolyások

Megjelenítés:
 Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat
 Képviselője:
 Pásztorics György, Megyei Kormányfő elnöke
 Pénzgyő Julianna, Megyei Főpolgármester

Generáltervező:
 Város - Településtervező Kft.
 Képviselője:
 Kovács László, ügyvezető, TR 01-1346

Tervezők:
 Lázár Tibor, Környezettervező Kft. TR 01-3041

KOMÁROM - ESZTERGOM MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVÉNEK MÓDOSÍTÁSA

SZÓLÓKATASZTER ÁLTAL ÉRINTETT BORVIDÉKI TELEPÜLÉS

- Megalapozó munkarészek -

SZABÁLYOZÁSI ELEMEK

Borvidéki település (Neszemlyi borvidék)

ALAPTÉRKÉPI JELEK

Települési terület
 Gyorsforgalmi út / Főút
 Vasútvonal

Megyehatár / Országhatár
 Települési közigazgatási határ
 Vízfelületek, vízfolyások

Megjelenítés:
 Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat
 Képviselőtestület
 Főosztály: Gyűjtés, Megyei Közigazgatási és
 Fenntartás Osztály, Megyei Főosztály

Generáltervezés:
 Város- és Településtervezési
 Képzési Osztály, Megyei Közigazgatási és
 Fenntartás Osztály, Megyei Főosztály

Tervezők:
 László Tibor, Környezettervezési Kft. TR 01-S041

10.34 ORSZÁGOS SZŐLŐKATASZTER ÁLTAL ÉRINTETT TELEPÜLÉSEK

Az OTt 8.§ (1) bekezdése szerint borvidéki település szőlő termőhelyi katasztere I-II. osztályú területeihez tartozó földrészlet beépítésre szánt területté nem minősíthető. A megye a Neszmélyi borvidék által érintett, amelynek borvidéki településeit a 127/2009. (IX.29.) FVM rendelet sorolja fel, és a terv ennek figyelembe vételével jelölte ki a szőlőkataszter által érintett településeket.

A borvidéki tájkarakter a megye egyes területein (pl.: Neszmély, Tata, Dunaszentmiklós, Keszthely) meghatározó, így annak megőrzése az agrárgazdasági fejlesztés mellett a tájvédelem szempontjából is fontos. Problémát okoz azonban, hogy a gyümölcskataszterhez hasonlóan a szőlőkataszter kijelölése is a rendszerváltást megelőző időszakban történt. Átfogó felülvizsgálata annak ellenére sem történt meg, hogy az Európai Unióhoz való csatlakozás következményeként az ország szőlőterületeinek nagysága az EU által erősen behatárolt. Így a megye területén sem várható jelentős mértékű szőlőtelepítés. Az érintett 28 település alapján feltételezhető, hogy aránytalanul sok a meglévő szőlőterülethez képest a szőlőkataszterben nyilvántartott terület. Ezért feltétlenül fontos lenne a szőlőkataszter átfogó felülvizsgálata. Fontos lenne továbbá az OTt vonatkozó szabályának módosítása úgy, hogy a korlátozás csak az I. osztályú szőlőkataszteri területre vonatkozzon.

10.4 AZ INTÉZKEDÉSEK TÁJ- ÉS TERMÉSZETVÉDELMI VONATKOZÁSAI

A hatályos megyei területrendezési terv intézkedési javaslatokról szóló 184/2005. (IX.29.) számú közgyűlési határozata több olyan intézkedést tartalmazott, amely a táj védelmét, a természeti adottságokhoz igazodó környezetkímélő tájgazdálkodás kialakítását szolgálja. Ezeknek az intézkedési javaslatoknak a nagy része még ma is aktuális, így továbbra is szerepeltetjük a tervben:

Natúrparkok tervezett területével kapcsolatos intézkedések

A Pestterv által készített tanulmány alapján a rendezési terv készítésének időszakában a megye területén négy natúrpark kialakítását tervezték:

- Vértési Natúrpark
- Bakonyalja Natúrpark
- Gerecsei Natúrpark
- Pilisi Natúrpark

Ezek közül a Vértési Natúrpark megalakult, a Bakonyaljai és Gerecsei Natúrpark kialakítása folyamatban van.

A Pilisi Natúrpark kialakítása véleményünk szerint nem célszerű, mivel a hatályos tervvel összhangban kezdeményezés történt a Pilis történeti tájja nyilvánítására, illetve világörökséggé nyilvánítására.

A Pilis történeti tájja nyilvánítása

A Megyei Közgyűlés határozatban nyilvánította ki, hogy támogatja a „Pilis középkori királyi vadászbirok” történeti tájként való védelem alá helyezését Dömös, Esztergom, Keszthely, Leányvár, Piliscsév, Pilismarót települések területén.

10.41 ORSZÁGOS JELENTŐSÉGŰ VÉDETT TERMÉSZETI TERÜLETEK

A védett természeti területeket a Vidékfejlesztési Minisztérium Természetmegőrzési Főosztálya adatszolgáltatása alapján tartalmazza a mellékelt térkép. A fokozottan védett területeket, a védelemre tervezett természeti területeket, az ex lege védett lápokot, forrásokat, földvárakat a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatósága adatszolgáltatása alapján jelöltük ki.

A védett területek az országos ökológiai hálózat, illetve a Natura 2000 területek részét képezik, így külön sajátos megyei térséggént nem indokolt szerepeltetésük a határozattal elfogadandó munkarészben.

A védett területekre az OTT ökológiai hálózat övezeteire vonatkozó szabályokat, a megyei tervi ajánlásokat, a Natura 2000 területre vonatkozó jogszabályi előírásokat, a természet védelméről szóló törvény előírásait, továbbá a kezelési tervben foglaltakat egyaránt alkalmazni kell.

ORSZÁGOS JELENTŐSÉGŰ VÉDETT TERMÉSZETI TERÜLETEK:

Duna-Ipoly Nemzeti Park

Védetté nyilvánítás: 34/1997. (XI. 20.) KTM rendelet. A védettség indoka és célja: „a Duna és Ipoly térségében a folyók és mellékrendszerük, a védettséggel érintett területek természeti értékeinek, a felszíni és felszín alatti vízkészleteknek, az érintett területek erdeinek, termőtalajának és más megújuló természeti erőforrásainak, gazdag élővilágának, tájképi és történelmi emlékeinek a védelme”

A védett terület kiterjedése: 60 314,3 hektár. Érintett megyei települések: Dömös, Esztergom, Keszthely, Pilismarót.

Gerecsei Tájvédelmi Körzet

Védetté nyilvánítás: 15/1977. OTvH számú határozat. A védettség fenntartásáról rendelkezett: 129/2007. (XII.27.) KvVM rendelet. A védettség indoka és célja: „a terület jellegzetes tájképi és természeti adottságainak, földtani és felszínalaktani természeti értékeinek, növény- és állatvilágainak megőrzése, a területen található történelmi, kultúrtörténelmi értékek megóvása”. A védett terület kiterjedése: 8676 hektár. Érintett megyei települések: Tata-Agostyán, Baj, Dunaszentmiklós, Lábatlan, Neszmély, Nyergesújfalu, Szomód, Süttő, Tardos, Tarján, Tatabánya, Vértesoltna, Vérteszőlős. Fokozottan védett terület által érintett települések: Tata-Agostyán, Baj, Dunaszentmiklós, Lábatlan, Neszmély, Tardos.

Vértesi Tájvédelmi Körzet

Védetté nyilvánítás: 19/1976. OTvH számú határozat. A védettség fenntartásáról rendelkezett: 146/2007. (XII.27.) KvVM rendelet. A védettség indoka és célja: „a domborzat változatosságának köszönhetően a területen található dolomit sziklagyep, karsztbokorerdő, molyhóstölgyes cseres, gyertyános tölgyes, bükkös, kiszáradó láprét növény- és állatvilágok, az e társulásokban élő védett és fokozottan védett növényfajok, továbbá a növény- és állatvilágokhoz kapcsolódó állatvilág megőrzése, valamint a terület földtani, felszínalaktani természeti értékeinek és kultúrtörténelmi értékeinek megóvása”. A védett terület kiterjedése: 15188 hektár. Érintett megyei települések: Oroszlány. Fokozottan védett terület által érintett települések: Oroszlány.

Dunaalmási Kőfejtők Természetvédelmi Terület

Védetté nyilvánítás: 17/1977. OTvH számú határozat. A védettség fenntartásáról rendelkezett: 47/2007. (X.18.) KvVM rendelet. A védettség indoka és célja: „a Dunaalmás és a Kőpíte-hegy közötti Dunaterasz-rendszer felszínalaktani képződményeinek és kiemelkedő őslénytani jelentőséggel bíró földtani szelvényeinek, a Les-hegy környéki karsztforrásokhoz kapcsolódó formakincs, valamint a terület védett növény- és állatvilágainak megóvása”. A védett terület kiterjedése: 230 hektár. Érintett megyei települések: Dunaalmás, Szomód

Tatai Kálvária-domb Természetvédelmi Terület

Védetté nyilvánítás: 1225/1958. OTvH számú határozat. A védettség fenntartásáról rendelkezett: 77/2007. (X.18.) KvVM rendelet. A védettség indoka és célja: „a területen található földtani, felszínalaktani és őslénytani értékek megőrzése”. A védett terület kiterjedése: 2,7 hektár. Érintett megyei települések: Tata.

Vértesszőlői előember-telep Természetvédelmi Terület

Védetté nyilvánítás: 12/1976. OTvH számú határozat. A védettség fenntartásáról rendelkezett: 84/2007. (X.18.) KvVM rendelet. A védettség indoka és célja: „a területen feltárt előember település és természeti környezetének védelme és megőrzése”. A védett terület kiterjedése: 35 hektár. Érintett megyei települések: Vértesszőlős.

11. KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG SZEMPONTJÁBÓL KIEMELTEN KEZELENDŐ TERÜLET

A tervezők már a korábbi terv készítése során felmérték a megye építészeti, kulturális értékeit és felismerve megye értékeinek térségi jelentőségét, sajátos megyei térségeket állapítottak meg. Ennek megfelelően kerültek meghatározásra a megyei jelentőségű kulturális örökségvédelmi területek, valamint a jelentős műemlékkel és műemléki együttesel rendelkező települések, valamint a történeti táj javasolt területe. E sajátos megyei térségekre a közgyűlés – határozati formában – ajánlásokat és intézkedéseket fogalmazott meg. Az OTrT 2008-as módosítása időközben bevezette a Kulturális örökség szempontjából kiemelten kezelendő területek övezetét, melyet **világörökség és világörökség-várományos terület** vagy **történeti települési terület** övezetbe kell sorolni, továbbá az érintett települések közigazgatási területének megjelölésével kell meghatározni.

Az elmúlt időszakban történt jogszabályi változások mellett a világörökség-várományos területek köre is bővült, ennek következtében a sajátos megyei térségek felülvizsgálata szükséges.

Az OTrT a következő településeket sorolta az országos övezetbe: Bábolna, Esztergom, Kisbér, Komárom, Látatlan, Nyergesújfalu, Oroszlány, Tata és Tatabánya városok, Tát és Tokod nagyközségek, Almásfüzitő, Ászár, Bajna, Dömös, Gyermely, Kocs, Mocsá, Naszály, Neszmély, Pilismarót, Süttő, Szákszend, Várgesztes, Vértessomló és Vértestolna községek.

E települések értékei, valamint a megye egészének műemlékei, régészeti lelőhelyei részletes bemutatásra került a vizsgálatokban, az építészeti és kulturális örökség teljes listáját a vizsgálatok mellékletei tartalmazzák

Kiemelendő, hogy Vértesszőlőst az OTrT nem jelölte ki, de jelentős lelet együttes került elő terület.

11.1 TÉRSÉGI ÖVEZETEK

11.11 VILÁGÖRÖKSÉG ÉS VILÁGÖRÖKSÉG-VÁROMÁNYOS TERÜLETEK

A világörökség és világörökség-várományos terület kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben megállapított övezet, amelybe a világ kulturális és természeti örökségének védelméről szóló 1972. évi UNESCO Egyezmény szerinti Világörökségi Listára felvett területek, valamint a világörökségi helyszínek szakmai feltételeinek megfelelő azon területek tartoznak, amelyeket Magyarország, mint részes állam nevében jogszabály által felhatalmazott testület kiválasztott arra, hogy a Világörökségi Listára jelöltek legyenek.

A megyében jelenleg nem található világörökségi terület, azonban a megyét érintően több várományos terület is nevesítésre került, melyek részletes bemutatásra kerültek a helyzetelemzésben:

- A római limes magyarországi szakasza (Kulturális) nemzetközi sorozatjelölés részeként
- "Dunakanyar kultúrtáj" (munkacím) (Kulturális - kultúrtáj)
- A Komárom / Komarnoi erődrendszer (Kulturális) szlovák-magyar közös felterjesztés 2008-ban
- Tájház hálózat Magyarországon (Kulturális)

A **római limes** magyarországi szakaszának védelme egy nemzetközi sorozatjelölés részeként kerül a bizottság elé. A világörökség-várományos terület lehatárolása már telekszinten került meghatározásra, mellyel kapcsolatos egyeztető tárgyalások a területrendezési terv készítésével párhuzamosan történik. A Római limes a következő települések területét érinti (nyugatról keletre haladva): Ács, Komárom, Mocsá, Naszály, Almásfüzitő, Neszmély, Nyergesújfalu, Tát, Mogyorósbánya, Tokod, Tokodaltáró, Esztergom, Pilismarót, Dömös. Ezek közül Mocsá, Naszály, Tokodaltáró és Mogyorósbánya az OTrT szerint nem tartozik a kulturális örökség szempontjából

kiemelten kezelendő területek közé, ezért a rendeletben ezek a települések nem jelölhetők világörökség és világörökség-várományos területként. Az eltérés indoka a Nemzeti Erőforrás Minisztérium tájékoztatása szerint a következők:

Mogyorósbánya esetén: Tát és Mogyorósbánya határán fut a valamikori limes út és a telkek, amelyeket érint, részben Mogyorósbánya közigazgatási területére esnek, ezért mindkét település védőzónaként szerepel.

Naszály és Mocska esetén: a települések területén Komárom körüli menettáborok voltak

Tokodaltáró esetén: a magterület Tokod területén fekszik, azonban védőzónája átér Tokodaltáró közigazgatási területére is.

Süttő és Lábatlan esetén a limes őrtornyok megsemmisültek, ezért e települések nem tekinthetők világörökség-várományos területnek. E településeket – az OTT besorolás miatt – történeti településként tünteti fel a megyei területrendezési terv.

A **Dunakanyar kultúrtáj** pontos lehatárolása még nem ismert. A megyei területrendezési terv már korábban kijelölte a „Pilis, középkori királyi vadászirtok” területét, mint történeti táj javasolt területe (Dömös, Esztergom, Keszölc, Leányvár, Piliscsév, Pilismarót) és intézkedéseket fogalmazott meg a kultúrtáj kijelölésével, értékeinek védelme érdekében. A történeti táj indoklására 2007-ben tanulmány készült, de további lépések nem történtek.

A világörökség-várományos listán korábban a visegrádi és az esztergomi helyszín szerepelt, melyek összevonásával, mint munkacím a Dunakanyar kultúrtáj jelent meg. A Világörökség Magyar Nemzeti Bizottságának szóbeli tájékoztatása szerint a terület lehatárolására vonatkozó tanulmány még nem készült, de az eddigi tapasztalatok szerint csak folyó menti területek (a túlsparti értékeket is figyelembevevő) kijelölését támogatná az UNESCO (azaz a megye területén Esztergom, Pilismarót, Dömös jöhetne szóba).

Mivel a kultúrtáj hivatalos lehatárolása, tanulmány készítése még nem történt meg, figyelembe véve a korábbi szándékokat, valamint a megye határozatát, továbbra is e településeket jelenítjük meg sajátos megyei térségek között, mint Dunakanyar kultúrtáj. A történeti tájra vonatkozó intézkedések közül 23. és 24. intézkedés továbbra is támogatandó, de mivel nem a tanulmány készítője, készítője a KÖH, ezért a 22. intézkedés törlése javasolt.

Erődrendszer a Duna és Vág folyók találkozásánál, Komárom-Komarnonál: a közös szlovák-magyar helyszín 2007-ben került a várományos listára és 2008-ban hazánk fel is terjesztette, ám az ICOMOS kedvezőtlen állásfoglalása miatt még a Világörökség Bizottság nemleges döntése előtt visszavonta a felterjesztést, hogy megmaradjon a lehetőség az újra jelölésre. Az erődrendszer Magyarországon csak Komáromot érinti: Csillagerőd, Monostori-Erőd, Igmándi-Erőd. A város települési területe már a limes miatt is bekerül a világörökség és világörökség-várományos területek övezetébe, azonban a településrendezési tervek során már most javasolt ezen erődök magterületének és pufferterületének figyelembe vétele.

2000-ben került a várományos listára a **„Tájház-hálózat Magyarországon”** tétel. A tájház-hálózat bemutatja a 18. század és 20. század közötti időszak egy-egy vallás, település, népcsoport jellemző népi építészetét, gazdálkodását, eszközeit, öltözködési hagyományait. A tájházak folyamatos működtetésével, kapcsolódó programok szervezésével megőrizhetők egy-egy térség hagyományai, helyi népszokásai, erősíthetők egy-egy közösség összetartozása. Egyedülálló az a törekvés Európában, hogy a különböző térségek, közösségek értékei (tájházai) tudományos alapossággal együtt, azonos módon kerülnek megőrzésre és bemutatásra. A megyében szlovák tájház található például Vértesszőlősön, Piliszentléleken (Esztergom), Oroszlányban, Német Nemzetiségi Tájház Dorogon.

11.12 TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSI TERÜLET ÖVEZETE

Az OTT fogalommagyarázata szerint „történeti települési terület: kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben megállapított övezet, amelybe a védendő területegységek – különösen a történeti településközpontok, a történeti kertek, a jelentős régészeti lelőhelyek, az országos és helyi védelem alatt álló területek, valamint ezek környezete, védőövezetei –

tartoznak." Ezzel az övezettel érintett település településrendezési tervében meg kell határozni a településkép-védelmi terület határát, melyre vonatkozóan a település készülő szabályozási tervében az új építmények illeszkedését biztosító, és az értékőrző fejlesztést elősegítő előírásokat kell alkalmazni. A törvény előírja továbbá, hogy a település szerkezetét, településkarakterét megváltoztató, nagy kiterjedésű építmény elhelyezésére vonatkozó építési-műszaki tervhez látványtervet kell készíteni.

Az adatszolgáltatás alapján a következő települések történeti települési övezetbe kerültek besorolásra: Bajna, Kisbér, Kocs, Oroszlány, Süttő, Szákszend, Tata, Tatabánya, Tát, Várgesztes, Vértessomló, Vértestolna. Az előbbi településeken túlmenően az OTrT kulturális szempontból kiemelendő terület országos övezetébe sorolja be Ászár és Lábatlan településeket is. E településeket az adatszolgáltatás alapján nem érint sem világörökségi, sem világörökség-várományos terület, és nem történeti települések, azonban az OTrT-ben lévő előírás miatt – miszerint ezt az országos övezetet a megyei területrendezési tervben vagy világörökség és világörökség-várományos területként, vagy történeti települési területként kell ábrázolni – e települések is a történeti települési terület övezetébe kerülnek.

11.2 SAJÁTOS MEGYEI TÉRSÉGEK

Mivel az OTrT bevezette az új országos és megyei övezetek rendszerét (világörökség-várományos terület és történeti település övezete), ezért felülvizsgálatra szorul a megyei jelentőségű kulturális örökségvédelmi területek sajátos megyei térsége. Tulajdonképpen az OTrT szinte mindegyik települést szerepelteti a kulturális örökség szempontjából kiemelten kezelendő területek között. A módosítás során vizsgálatainkat kiterjesztettük a településszerkezetek elemzésére. Az országos övezetbe sorolt településeken, területeken túl, több olyan település rendelkezik térségi szempontból védendő szerkezettel, melyek egyaránt lehetnek a történelmi fejlődés során kialakult településszerkezetek, településkép és tájkép együttesen védendő értékei, vagy történelmi településközpontok. A megye és az érintett lakosság érdeke egyaránt, hogy ezek a rejtett értékek megőrződjenek az utókor számára. Ezért a történeti településekhez hasonlóan javasolt e települések településrendezési terveiben is kijelölni a településkép-védelmi területeket, ahol olyan szabályokat indokolt meghatározni az épületek elhelyezésére és kialakítására a készülő, vagy módosítás alatt lévő településrendezési eszközökben, amelyek biztosítják az értékes épületállomány, településszerkezet, beépítési mód, utcakép, településkép értékőrző fejlődését, megújulását. **A megyében a következő települések rendelkeznek védendő településszerkezettel:**

Ács	Tipikus halmaz szerkezetű, aprótelkes falu, szabálytalan vezetésű, zeg-zugos utcákkal, szabálytalan tömbökkel. A településmag ma is őrzi a település hajdan kialakult formát.
Ácsteszér	A település két egymásra merőleges út mentén, kereszt alakban fejlődött ki. Kiemelendő, hogy a templomot e két keresztutca „csomópontjában” helyezték el úgy, hogy tulajdonképpen említésre méltó teresedés sem alakult ki.
Bábolna:	Az utca és telekszerkezet mérnöki munka eredménye, a mellékutcák a főutcáknál megtört irányban folytatódnak, mellyel egy „szabályos” sokszög kezdeménye alakul ki.
Bajna*	A főutcája az útmenti falvakra jellemző orsós szerkezetű, mellette halmazos jellegű tömbökkel.
Bajót	Halmaztelepülés, melynek az út menti része a domborzati viszonyokat félkörívben követi le. Ennek úgymond védelmében alakult ki a település központja, itt építették fel a templomot.
Bakonysárkány	A település észak részén található a településmag, amelyet az útmenti falvak egyik jellegzetes típusa, az orsós, szalagtelkes szerkezet jellemez.
Csolnok	Halmaztelepülés, szabálytalan utcahálózattal, telekszerkezettel.
Dad	Eredetileg útifalu, szalagtelkes szerkezettel. A főutca orsós szerkezete felfedezhető, de nem csak a templom környezetében szélesedik ki, hanem tulajdonképpen az utca jelentős hosszában hasonlóan nagy szélességű.
Dorog	A település magja halmazszerkezetű, azonban a település több, egymáshoz közel fekvő párhuzamos dűlőút mentén indult fejlődésnek, melynek eredményeként sűrű utcahálózat és szabálytalan alakú, szűk teleksorok alakultak ki.

Esztergom	A város magja az egy pontban összefutó utak területén alakult ki. A több középkori településből összenőtt város (Várhegy, Víziváros, Királyi város, Szentgyörgymező, Szenttamás, Kovács, Szentanna stb.) még ma is őrzi a településrészek sajátos karaktereit. A városnak egyéni arculata alakult ki, melyet a történelmi szerep, a kultúra, és a környezeti adottságok együttesen formáltak.
Gyermely	Halmaztelepülés, nem tipikus patakmenti település, a patak mentén tágas teresedések alakultak ki. E teresedésből négy vonalon indult meg a település terjeszkedése. Megőrzendő településszerkezeti érték a patak menti teresedés és a templom tömbje.
Kesztlőc	A település szerkezete hasonlatos Dorogéhoz, tipikus halmaz, szűk utcákkal, sűrű beépítéssel.
Kisbér*	A település szerkezetének alakulását jelentősen meghatározta az uradalom, és hozzá a tartozó park elhelyezkedése. Ehhez kapcsolódik északon a templom és környéke a teresedéssel.
Kocs*	Tipikus halmazszerkezetű, szalagtelkes (zegzugos) településmag, mely nemcsak hogy megőrizte szerkezetét, erősítve a településmag jellegét, észak felé hasonló jellegű tömbökkel növekedett.
Mocsa	A falu településmagja háromszög alakú, szerkezete az ÉNY-DK irányultságú út ellenére halmazos szerkezetű, szabálytalan tömbökkel, mellékutcákkal, telkekkel.
Nagyigmánd	Halmazszerkezetű, szalagtelkes településmag, melynek szerkezetét a két templom is befolyásolta. A falu kivételesen széles főutcájának dél-nyugati végén lévő kiemelkedésén emelték fel a katolikus templomot. Az ezzel párhuzamos mellékutca végén a református templom áll, ahol a település aprótelkes tömbje alakult ki. Mindkét templom körül teresedés található.
Oroszlány*	Az őstelepülés a vasúttól kelet-délkeletre található. Sajátossága a keleti határán kialakult orsó lezárása a két templommal. A kezdeti egyutcás, szalagtelkes településmagból halmazos településrészek alakultak ki a XIX. sz. közepére.
Pilismarót	A falu magjának szerkezete igen vegyes képet mutat. Kialakulásában az útnak, domborzatnak és a malompataknak egyaránt meghatározó szerepe volt. Az eredetileg útifalu a völgy menti terjeszkedéssel egyre inkább halmazossá vált. Ennek megfelelően minden egyes telek beépítettsége - főként a templom és a patak mentén - egyedi képet mutat.
Réde (Bakonyréde)	Halmaztelepülés, melynek központjában a templom körül előbb teresedés, majd egy külön álló tömb alakult ki.
Sárisáp	A település eredeti szerkezete az útmenti falvak jellegzetes szalagtelkes szerkezetét mutatták. A templomot a falu mögötti magaslaton építették fel. Azonban a település bővülésével a domborzatnak köszönhetően halmazos szerkezetű „kinövések” alakultak ki követve a völgyeket, zegzugos (zsák)utcákkal, változatos beépítettségű és alakú aprótelkekkel.
Süttő	Az eredeti szerkezet kialakulását a domborzat és a főút egyaránt befolyásolta. Bővítése során a déli területeket vették igénybe, melynek domborzati adottságai miatt e szerkezet halmazos volta tovább erősödött.
Szomód	A keresztcsűrös, szalagtelkes falu egyik legszebb Komárom-Esztergom megyei példája, melynek maradványai hosszabb szakaszon is felfedezhetők (Fő utca, Kossuth Lajos utca). (Baj település is ilyen szerkezetű volt, azonban ott a keresztcsűrőket már elbontották). A település belső tömbje már korán kialakult, ennek érdekessége, hogy a tömb házainak gyűrűjében található a katolikus templom.
Tata*	Településszerkezetének alakulását egyaránt befolyásolták a természeti adottságok (karsztforrásokból táplálkozó tórendszer) és a kultúra. Őstelepülése az Öreg-tótól nyugatra nagy alapterületű halmaztelepülés teresedésekkel, keleti végén a tóparti várral. Időben ezt követte a tervezett Tóváros (észak), majd a keleti kertváros.
Tokod	A falu szerkezetének kialakulása fordított képet mutat. A településmag gyűrű alakban fejlődött ki, ami később –a múlt században - egy belső gyűrűvel egészült ki. Ennek eredményeként mára a külső „ősi” beépítettségű telkek veszik körül a „modernebb” beépítettségű telkeket. A település déli része a hagyományos szalagtelkes szerkezetű, út menti falu képét mutatja.

A csillaggal jelölt települések a történelmi települési területek övezetében tartoznak, így azok szerkezete országos szinten védett. A vonatkozó ajánlások megegyeznek a Történelmi települések övezetére vonatkozó ajánlásokkal.

A korábbi megyei területrendezési terv meghatározta a megyei jelentőségű kulturális örökségvédelmi területeket és jelentős műemlékekkel, műemlék együttesekkel rendelkező településeket. E lehatárolás sajátos megyei térségként történő ábrázolását az OTT módosítása felülírta.

A fentiekben túl ki kell emelni, hogy az OTT úgy határozta meg a kulturális szempontból kiemelten kezelendő terület övezetét, hogy vagy világörökség és világörökség-várományos települési térségként, vagy történelmi települési térségként kell jelölni az illetékes minisztérium

adatszolgáltatása alapján. Ebből következően egy település nem tartozhat mindkét kategóriába, mint ahogy a Nemzeti Erőforrás Minisztériuma egyes települések esetén jelölte (Dömös, Esztergom, Komárom). Az is nyilvánvaló, hogy világörökség-várományos területek nemzetközi szintű védelme felülírja az országos jelentőségű történeti települési védelmet. Így előfordulhat, hogy az egyébként történeti település világörökség-várományos terület övezetébe kerül. Ki kell emelni azt is, hogy a történeti települések fogalmát, valamint Komárom-Esztergom megye értékeit megvizsgálva több térségi jelentőségű kulturális örökségi érték is jelen van a megyében (pl. Bábolna).

Ezek indokoltá teszik, hogy feltüntetésre kerüljenek a megyei szempontból jelentős kulturális értékeket, azaz nem védettek történeti településként, de a településen található műemléki értékek mennyisége és minősége végett (Pl. Bábolna), vagy országos, térségi ismertségük (pl. Vértesszőlős) és „népszerűségük” végett térségi jelentőséggel bírnak. Ki kell emelni ezek közül a majki kamalduli remeteszéket, mint kiemelkedő gazdaságtörténeti egységet. A szabályozás során meg kell őrizni a műemléki együttes birtoktestét, és kiemelten védeni kell a műemléket és környezetét az országos jelentőségéhez mérten megfelelő előírások, területfelhasználás alkalmazásával.

Itt jegyezzük meg azt is, hogy a megye területén számtalan ipari emlék, vagy az iparosodással összefüggő épített emlék (bányásztelepülések, szocreál lakóépületek, lakótelepek) található. Javasolt a településrendezési tervek készítése során ezen épített örökségek védelme, és intézkedések, szabályok megfogalmazása megőrzésük érdekében.

			
Ács	Ácsteszer	Bábolna	Bajót
			
Dad	Dorog	Mocska	
			Esztergom
Nagyigmánd	Szomód	Tata	

12. A JÓVÁHAGYANDÓ MUNKARÉSZEK ÖSSZEFOGLALÓ INDOKLÁSA

A területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény, az ország területrendezési tervéről szóló 2003. évi XXVI. törvény, és a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről szóló, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X.6.) Kormányrendelet meghatározza a megyei területrendezési terv felépítését, ezen belül a jóváhagyandó munkarészeket. Komárom-Esztergom megyei Területrendezési Terv módosításának jóváhagyandó munkarészei az előbbi jogszabályokkal összhangban az alábbi elemekből épülnek fel:

1. Közgyűlési rendelettel jóváhagyandó munkarészek:

- 1.1. Területrendezési szabályzat;
- 1.2. Térségi szerkezeti terv (a rendelet 1. melléklete)
- 1.3. Országos és térségi műszaki infrastruktúrahálózatok és egyedi építmények térbeli rendje (a rendelet 2. melléklete)
- 1.4. Országos és térségi övezetek (a rendelet 3. mellékletének 1-15. pontja)
- 1.5. A települések övezetekkel való érintettségét összefoglaló táblázat (a rendelet 4. melléklete)

2. Közgyűlési határozattal jóváhagyandó munkarészek

- 2.1. A térségi szerkezetalkítás irányelvei, továbbá az övezetekre és a sajátos megyei térségekre vonatkozó ajánlások (az Ajánlásokról és irányelvekről szóló határozat);
- 2.2. Sajátos megyei térségek (az Ajánlásokról és irányelvekről szóló határozat 1. mellékletének 1-7. pontja)
- 2.3. Települések sajátos megyei térségek általi érintettsége (az Ajánlásokról és irányelvekről szóló határozat 2. melléklete);
- 2.4. Területrendezési tervvel kapcsolatos intézkedések (az Intézkedésekről szóló határozat);
- 2.5. Intézkedések térképi mellékletei (az Intézkedésekről szóló határozat 1. mellékletének 1-3. pontja);

12.1 RENDELETTEL JÓVÁHAGYANDÓ MUNKARÉSZEK ÖSSZEFOGLALÓ INDOKLÁSA

A **területrendezési szabályzat** az Országos Területrendezési Terv (továbbiakban OTrT) előírásainak alkalmazását foglalhatja magában.

A **rendelet 1. mellékletét képező térségi szerkezeti terv** az OTrT és a 218/2009. (X.6.) Kormányrendelet előírásainak megfelelően került kidolgozásra, beleértve a térképi jelkulcsrendszert. Az OTrT-vel való összhang számszerűsített igazolását a megalapozó munkarész tartalmazza.

A **rendelet 2. melléklete** az OTrT-vel összhangban, elkülönítve, táblázatos formában tartalmazza az országos és a térségi műszaki infrastruktúrahálózatok és egyedi építmények felsorolását. A táblázat csak az OTrT-vel összhangban jelölhet ki hálózati elemeket és egyedi építményeket, egyéb hálózati elemeket a határozattal jóváhagyandó intézkedési munkarész tartalmaz.

A **rendelet 3. mellékletének 1-15. pontja** az OTrT szerinti övezeteket tartalmazza. A térségi övezetek kijelölése a 218/2009. (X.6.) Kormányrendelettel összhangban, illetve a 38/2009. (II.27.) kormányrendelet szerinti eljárásrend alapján megszerzett adatok figyelembevételével történt.

A **rendelet 4. melléklete tájékoztatást ad** települések övezetekkel való érintettségéről, az övezeti tervlapok léptékéből adódó esetleges jogbizonytalanság elkerülése érdekében.

A térségi területfelhasználási kategóriák lehatárolása (erdőgazdálkodási térség, mezőgazdasági térség, vegyes területfelhasználású térség, vízgazdálkodási térség) az OTrT alapján, a törvényben rögzített eltérési lehetőségek figyelembevételével történt. A térségi területfelhasználási kategóriák közül a mezőgazdasági, az erdőgazdálkodási és a vegyes területfelhasználású térségi kategóriák egymás közötti arányának meghatározásában az OTrT viszonylag nagy mozgásteret biztosít a megyének. Ez lehetőséget ad arra, hogy a megyében a települési térségek által nem érintett területek vonatkozásában kifejezésre juthasson a megye sajátos karakteréből következő szerkezetalakítási jövőkép. Ezt a lehetőséget a területrendezési terv messzemenően kihasználta: a racionális, fenntartható tájhasználat, a komplex tájgazdálkodás lehetősége érdekében a pl. a vegyes területfelhasználás arányát az OTrT-hez képest jelentősen módosította. Az eltérések részletes alátámasztása és az eltérés törvényességének igazolása a megalapozó munkarészekben található.

A települési térség lehatárolásában a hatályos településrendezési tervek irányadók, térségi szerkezetalakítási szempontok nem érvényesíthetők. A megyei tervek kidolgozása során bizonytalansági tényező, hogy e tervezéssel párhuzamosan is módosítják a települések rendezési tervét, azonban a megyei terv – az egyeztetési folyamatok eltérősége miatt - nem mindig tudja ezeket a változásokat követni. Ezt a bizonytalanságot az OTrT fogalmaival, előírásaival összhangban lévő külön szabály szünteti meg. A településrendszer vonatkozásában a megyei területrendezési tervben nincs lehetőség tervezésre, szerkezetalakításra. A városias és hagyományosan vidéki települési térségeket egyrészt közigazgatási jogállásuk alapján kell lehatárolni, másrészt – összhangban az OTrT-vel – a belterületek laksűrűsége (intenzitása) alapján.

Az **országos jelentőségű műszaki infrastruktúrahálózatok** (gyorsforgalmi út, főút) az OTrT alapján kerültek kijelölésre, figyelembe véve a területfejlesztésről és területrendezésről szóló törvényben foglalt szűkös eltérési lehetőségeket. Az eltérés szükségességét, valamint az eltérés mértékének törvényességét külön megalapozó fejezet tartalmazza. Az országos jelentőségű egyedi építmények az OTrT-vel összhangban kerültek ábrázolásra.

A megye önálló döntési kompetenciája legjelentősebb mértékben a tartalmi rendeletben meghatározott **térségi jelentőségű műszaki infrastruktúra-hálózat és egyedi építmények közül a mellékúthálózat-fejlesztés** vonatkozásában érvényesíthető: a térségi mellékutak kijelölésével a megye meghatározza, hogy a térség egésze szempontjából mely mellékutak kiemelt fejlesztését tartja szükségesnek. Sajátos ellentmondás ugyanakkor, hogy megvalósítására már gyakorlatilag nincsenek eszközei. Jelenleg közvetetten, a Közép-Dunántúli régió regionális operatív programján keresztül lehet befolyásolni azt, hogy mely útvonalak élveznek prioritást – térségi szerepük okán – a fejlesztési források elosztása során.

A térségi mellékutak kijelölése az alábbi szempontok alapján történt:

1. A jelenleg is már jelentős térségközi forgalmat bonyolító, de az OTrT-ben főútként nem szerepeltetett meglévő útvonalak;
2. Hiányzó térségközi kapcsolatok pótlását szolgáló, de az OTrT-ben főútként nem szereplő tervezett útvonalak;
3. A megye városainak hálózattá szerveződését, az együttműködést és a munkamegosztást elősegítő városközi – úthálózatnak az OTrT-ben főútként nem szerepeltetett meglévő és tervezett elemei;
4. Meglévő főutaknak a térségfejlődés szempontjából szükségesnek tartott, de az OTrT-ben nem szerepeltetett települési elkerülő szakaszai. Az intézkedésekről szóló határozat kezdeményezi, hogy az OTrT következő módosítása során ezek az elkerülő szakaszok főútként kerüljenek bele az országos tervbe (lásd még: Határozattal jóváhagyandó munkarészek összefoglaló indoklása).
5. Az OTrT-ben szerepeltetett olyan főutak alternatív nyomvonalának térségi jelentőségű mellékútként való kijelölése, melyek OTrT szerinti nyomvonalával a megye nem ért egyet, ám a megyei alternatíva eltérése az OTrT-től olyan mértékű, hogy annak főútként való kijelölése a törvénynek ellentmondana. Ebben az esetben a megyei terv az OTrT szerinti nyomvonalat a törvényi rendelkezést tudomásul véve főútként, míg a megye által javasolt alternatív nyomvonalat térségi mellékútként tartalmazza, és az intézkedésekről szóló határozat

kezdemenyezi, hogy az OTrT következő módosításakor az alternatív nyomvonalnak megfelelő főút kerüljön bele az országos tervbe (lásd még: Határozattal jóváhagyandó munkarészek összefoglaló indoklása).

Az **országos és térségi övezetek lehatárolásának** részletes alátámasztását az adott megalapozó munkarészek tartalmazzák. Az országos övezetek lehatárolása az OTrT alapján történt, mivel az NFGM véleménye szerint az OTrT kötelező az azt alkalmazó államigazgatási szervekre is (Kiváló termőhelyi adottságú szántóterületek, Országos jelentőségű tájképvédelmi terület, Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület, Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület, Ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület, Együtt tervezhető térségek).

A térségi övezetek lehatárolása két módon történt. Amennyiben a 282/2009 (XII. 11.) Kormányrendelet 1. melléklete egyes övezetek esetén nevesíti az adatszolgáltatásra kötelezett államigazgatási szervet, ott az adott szerv adatszolgáltatása alapján kerültek lehatárolásra az övezetek (Magterület, Pufferterület, Ökológiai folyosó, Történelmi település, Rendszeresen belvízjárta terület, Nagyvízi meder, Földtani veszélyforrás területe, Honvédelmi terület). Azon térségi övezetek esetén, ahol nem határoz meg e jogszabály adatszolgáltatási kötelezettséget, ott az adott OTrT fogalommagyarázatának figyelembevételével kerültek lehatárolásra az övezetek (Erdőtelepítésre alkalmas övezet területe, Térségi komplex tájrehabilitációt igénylő területek, Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület, Szélerózióknak kitett területek).

12.2 HATÁROZATTAL JÓVÁHAGYANDÓ MUNKARÉSZEK

A hatályos területrendezési terv határozattal jóváhagyott munkarészei irányelveket, ajánlásokat és intézkedéseket tartalmaztak. A jogszabályok alapján a módosításban a határozat már csak ajánlásokat és intézkedéseket tartalmazhat, az irányelvek így beépültek a megalapozó munkarészbe.

AJÁNLÁSOK

Az ajánlások „kvázi szabályozásnak” tekintendők. Olyan szabályokat tartalmaznak ajánlásként megfogalmazva, melyekről a megye, ha módja lenne rá, rendeletet alkotna, ami azt jelentené, hogy ezeket minden településrendezési tervben kötelező lenne érvényesíteni. Jelenleg azonban erre nincs lehetősége: a törvényi keretek annyit tesznek lehetővé, hogy a megyei közgyűlés javasolja a településeknek, hogy érvényesítsék ezeket a „kvázi-szabályokat”.

Az ajánlásokon keresztül van lehetősége a megyének arra, hogy a településeket a térségi érdekek érvényesítésére ösztönözze (de nem kötelezheti őket). Jelenleg ugyan vannak olyan elképzelések, hogy az ajánlásokat a településrendezési terveikben érvényesítő önkormányzatok az uniós források megpályázása során bónuszpontot kapnak, ez azonban még nem kifarrott.

Az ajánlások munkarész több elemből tevődik össze. A szerkezetalakításra vonatkozó általános ajánlások az OTrT szerinti térségi területfelhasználási kategóriákra vonatkozóan fogalmazza meg a térségi érdekeket kifejező ajánlás jellegű előírásokat. Ezek többsége a települések egyéni ambícióit tükröző, térségi szinten irreális nagyságrendű fejlesztési terület-kínálat visszaszorítását, a társadalmi-gazdasági és környezeti fenntarthatóság elveinek érvényesítését, a területhasználat térségi összehangolásának ösztönzését szolgálják.

Az országos és térségi övezetekre vonatkozó ajánlások kiegészítik az OTrT vonatkozó szabályozását azokban az esetekben, ahol ezek a kiegészítések jelentősen növelik annak esélyét, hogy az övezeti kijelölés mögött álló országos jogalkotói szándék érvényesülni tudjon. Ezek a kiegészítések részben függetlenek a megyétől, az ország ugyanezen övezetbe sorolt bármely területén indokolt az érvényesítésük, másrészt a megye sajátos adottságainak megfelelő egyedi előírásokat tartalmaznak. Az OTrT következő módosítása alkalmával indokolt lenne vizsgálni az általános jellegű ajánlások törvénybe való beépítésének lehetőségét.

A sajátos megyei térségekről szóló ajánlások két részből állnak. Egyrészt a sajátos megyei térségek lehatárolását tartalmazó tervlapokból, másrészt a rájuk vonatkozó ajánlás jellegű előírásokból. A sajátos megyei térségek lehatárolása több eltérő szempont indokolta:

1. A területfejlesztés és a területrendezés közötti szakadék áthidalását szolgáló ún. **struktúraterv típusú** sajátos megyei térségek, illetve intézkedések által érintett térségek. Ebbe a kategóriába tartoznak:

Városhálózat sajátos megyei térségei

- Településhálózati csomópontok térsége;
- Városiasodó vidéki települési térségek;
- Településhálózati csomóponti térségbe nem tartozó gazdasági központok;

Turizmusfejlesztés jelentős térségei

- Kiemelt turisztikai térségek;
- Kiemelt térséghez nem tartozó térségi jelentőségű turisztikai attrakciók;

Egyéb sajátos megyei térségek

- Védendő szerkezetű települések;
- Történeti táj javasolt térsége;
- Natura 2000 települések
- Térségi jelentőségű szántóföldi árutermelő mezőgazdaság területe;
- Szélerőmű telepítés szempontjából vizsgálat alá vonható terület.

E sajátos megyei térségek lehatárolása és a vonatkozó ajánlások azt célozzák, hogy a megye területi struktúrája, rendje a társadalmi-gazdasági fejlesztési célok megvalósulását szolgálja. Ennek lenne az eszköze a jelenlegi hazai tervhierarchiából területi és települési szinten egyaránt hiányzó struktúraterv. Ezek a tervlapok egyszerre szolgálnak fejlesztési és rendezési célokat. Egyrészt a fejlesztési források céltudatos koncentrációját, másrészt viszont a településrendezést orientálják: ott jelöljenek ki a települések gazdasági területeket, ott biztosítanak területet a turizmusfejlesztésnek, ahol a fejlesztés életszerű, fenntartható térstruktúrát eredményez, a települések közötti együttműködésre, munkamegosztásra épít.

A védendő szerkezetű települési térségek kijelölésében a szabályozási orientáció dominánsabban van jelen, ugyanakkor elválaszthatatlan a gazdaság-, azon belül a turizmusfejlesztéstől.

A térségi jelentőségű szántóföldi árutermelő mezőgazdaság térségeiben az eredményes gazdálkodáshoz szükséges infrastrukturális feltételek megteremtését, megfelelő birtoknagyság kialakulását ösztönző szabályozást javasolt a terv.

A struktúraterv típusú sajátos megyei térségekre vonatkozó ajánlások tartalmazzák a szükséges fogalmak definícióját, és ajánlásokat fogalmaznak meg az érintett települések településrendezési eszközeinek kidolgozásához.

A településhálózati csomóponti térség, a védendő szerkezetű települések és a térségi jelentőségű árutermelő mezőgazdasági területek térsége – struktúratervi szerepükön túl – az OTRT hasonló tematikájú országos övezeti térségi jelentőségű elemekkel való kiegészítésének is tekinthetők. A településhálózati csomópontok térsége az OTRT szerinti Együtt tervezhető térségeket, a Védendő szerkezetű települések térsége a Történeti települési térségek övezetét egészíti ki sajátos megyei elemekkel. A térségi jelentőségű árutermelő mezőgazdasági területek térsége – figyelemmel a Termőföld védelméről szóló törvényre is – a Kiváló termőhelyi adottságú mezőgazdasági területek övezetét egészíti ki, az övezetből kihagyott olyan mezőgazdasági területek lehatárolásával, melyek adottságai (átlagosnál jobb termékenységük) alapján alkalmasak versenyképes intenzív mezőgazdasági tevékenység folytatására (megjegyezzük, hogy e területek nagyobb részét a módosítás előtt az OTRT még tartalmazta).

A városiasodó vidéki települési térségek az OTrT szerinti térségi területfelhasználási kategóriák rendszerét hivatott kiegészíteni. E kategória országos szintű alkalmazása országos szinten szintén megfontolandó, tekintettel arra, hogy számos térségben bír relevanciával (különös tekintettel Budapest, illetve Győr, Pécs, Miskolc, Debrecen régióközpontok esetében, de több más megyeszékhelyet és kisebb városokat is tekintélyes kertvárosi gyűrű vesz körül. Másrészt a 20. század számos ipari falut hagyott ránk, amit aligha lehet hagyományosan vidéki térségként értelmezni (gondoljunk csak pl. Almásfüzitőn, Tokodon, Tokodaltárón, Süttőn kívül a heves megyei Petőfibányára), de városiasodóként értelmezhetők egyes városi ranggal nem rendelkező, de hagyományosan vidéki településként aligha értelmezhető üdülőtelepülés (Komárom-Esztergom megyében ilyen önálló település még nincs)

2. **Jogszabály alapú** sajátos megyei térségek

Ebbe a kategóriába tartoznak a

- Nitrátérzékeny területek.

Az ebbe a kategóriába tartozó sajátos megyei térképek **kizárólag jogszabályon alapuló lehatárolásokat tartalmaznak**. A jogszabályi alapú sajátos megyei térségekre vonatkozó **országos előírásokat akkor is érvényesíteni kell, ha a megyei terv ezeket a területeket nem jelöli ki sajátos megyei térségként**. A lehatárolás tehát az érintett települések figyelmét felhívja arra, hogy az adott kérdéssel, problémával foglalkozni kell a településrendezési eszközök megalkotása során.

3. **Jogszabály alapú, jelentős fejlesztési összefüggésekkel bíró** sajátos megyei térségek

- Natura 2000 természetmegőrzési, illetve Natura 2000 madárvédelmi területek;

Ezen sajátos megyei térségek jogszabállyal összhangban került lehatárolásra, ugyanakkor nagyon fontos fejlesztési összefüggéseket tartalmaznak, hiszen a Natura 2000 területek vidékfejlesztési uniós források felhasználásának fontos célterületei. A vonatkozó ajánlások tehát ezen térségek vonatkozásában is elsősorban **a fejlesztés és a településrendezési tervezés közötti összhang erősítését szolgálják**.

INTÉZKEDÉSEK

Az Intézkedések munkarész a megyei területrendezési tervben foglaltak érvényesítéséhez szükséges konkrét feladatokat jelöli ki. Közöttük külön csoportot alkotnak az OTrT következő módosításához megfogalmazott intézkedési javaslatok. Az Intézkedések munkarészhez két térképi melléklet tartozik, melyekhez hálózati elemekkel összefüggő, illetve területhez kötött intézkedési javaslatot tartalmaz a terv:

- Duna menti térség
- Meglévő és tervezett natúrparkok
- Mellékút-hálózat fejlesztése;

ZÁRÓMEGJEGYZÉS

Több megyei terv egyeztetése során is kiderült, hogy sokszor zavart okoz mind az egyes övezetek (rendelettel jóváhagyott munkarész), mind a sajátos megyei térségek esetében a települési érintettség (határozattal jóváhagyandó munkarész). Ott, ahol a megyei területrendezési terv a jogszabályi előírások, vagy adatszolgáltatási korlátok miatt települési érintettséget tartalmaz, sok település úgy értelmezi, hogy az övezetre vonatkozó korlátozás, a sajátos megyei térségre vonatkozó ajánlás jellegű előírás az egész közigazgatási területére vonatkozik. Ezúton is szükségesnek tartjuk felhívni a figyelmet a **települési érintettség és a területi érintettség közötti különbségre**. Azokban az esetekben, **ahol a megyei terv települési érintettséget tartalmaz, ott a településrendezési tervezés kötelező (vagy ajánlott) feladata a tényleges területi lehatárolás**, aminek eredménye lehet az, hogy a település területéből csak 1-2 hektárnyi területet érintenek

a vonatkozó jogszabályok, vagyis a közigazgatási terület nagyságához képest elenyésző arányú érintettségről van szó.

13. AZ ORSZÁGOS TERÜLETRENDEZÉSI TERV ÉS A MEGYEI TERÜLETRENDEZÉSI TERV MÓDOSÍTÁSA ÖSSZHANGJÁNAK IGAZOLÁSA

A 218/2009. (X. 6.) Kormányrendelet 7. melléklete szerint a javaslattevő fázis megalapozó munkarészeinek tartalmaznia kell a tervező igazoló számítását arról, hogy a területrendezési terv összhangban van területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény 23/A § (1) bekezdés b) pontjában és 23/A § (4) bekezdésben foglaltakkal.

23/A § (1) b) az országos jelentőségű műszaki infrastruktúra hálózatoknak a tervezési területre vetített hossza legfeljebb +/-10%-kal térhet el az Országos Területrendezési Terv szerkezeti tervében (2. számú rajzi mellékletében) ábrázolt nyomvonal-változattól, kivéve, ha a területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálat alapján lefolytatott területrendezési hatósági eljárás szerint nagyobb eltérés indokolt;

23/A § (4) Az országos terület-felhasználási kategóriákra vonatkozó szabályoknak a kiemelt térség vagy a megye területére vetítve, a kiemelt térségi és megyei terület-felhasználási szabályoknak a település közigazgatási területére vetítve kell teljesülnie.

Az országos területfelhasználási kategóriákra vonatkozó előírásokat az OTt 6.§ (1) bekezdése tartalmazza:

6. § (1) Az országos területfelhasználási kategóriákon belül a kiemelt térségi és megyei területfelhasználási kategóriák kijelölése során a következő szabályokat kell alkalmazni:

- a) az erdőgazdálkodási térséget legalább 75%-ban erdőgazdálkodási térség kategóriába kell sorolni, a fennmaradó részén - a városi ranggal rendelkező települések kivételével - városias települési térség nem jelölhető ki;
- b) a mezőgazdasági térséget legalább 75%-ban mezőgazdasági térség kategóriába kell sorolni, a fennmaradó részén - a városi ranggal rendelkező települések kivételével - városias települési térség nem jelölhető ki;
- c) a vegyes területfelhasználású térséget legalább 75%-ban mezőgazdasági, erdőgazdálkodási vagy vegyes területfelhasználású térség kategóriába kell sorolni, a fennmaradó részén - a városi ranggal rendelkező települések kivételével - városias települési térség nem jelölhető ki;
- d) a települési térséget legalább 75%-ban városias és hagyományosan vidéki települési térség kategóriába kell sorolni;
- e) a vízgazdálkodási térséget legalább 90%-ban vízgazdálkodási térség kategóriába kell sorolni, a fennmaradó részen városias települési térség nem jelölhető ki;
- f) az építmények által igénybe vett térség más térségi területfelhasználási kategóriába nem sorolható.

13.1 A TÉRSÉGI TERÜLETFELHASZNÁLÁS ÖSSZHANGJA

Térségi területfelhasználási kategória	Ország Szerkezeti Terve szerinti terület (ha)	Megyei térségi szerkezeti terv szerinti terület (ha)	Az OTt-hez viszonyított megyei tervi terület aránya (%)	Az eltérés mértéke (%)
Erdőgazdálkodási térség	85 350	70 616	82,3	- 17,7
Vegyes területfelhasználású térség	15 140	31 789	209,9	+ 109,9
Települési térség (Tata, Tatabánya, Komárom)	6 240	7 720	123,7	+ 23,7
Összes települési térség	6 240*	29 590	474	+ 374
Vízgazdálkodási térség	4 600	4 410	95,9	- 4,1
Mezőgazdasági térség	115 200	90 061	78,2	- 21,8

*Az Ország Szerkezeti Terve által szimbólummal jelölt településeknek az OTt szerint nincs számítható területe.

Az Ország Szerkezeti Terve szerinti erdőgazdálkodási térség területét a terv tudatosan csökkentette. A megye jelenlegi 62 000 ha-os erdősültségéhez képest még így is jelentős erdőfejlesztés lehetőségét biztosítja a megye térségi szerkezeti terve a 70 850 ha-os erdőgazdálkodási térséggel. Ebbe a területbe azonban nem számítottuk bele az 50 ha-nál kisebb erdőterületeket, amelyeket a terv a vonatkozó jogszabályok szerint nem sorolhatott be erdőgazdálkodási térségként. Az eltérés mértéke 17%, ami az OTRT szerinti 25%-os eltérési lehetőséget nem haladja meg.

A vegyes területfelhasználású térség összefüggő rendszerét a terv ott jelölte ki, ahol az 50 ha-nál kisebb erdők halmozottan találhatóak meg, illetve az erdőterület és mezőgazdasági terület aránya meghaladja a 15%-ot. Ez a területfelhasználás lehetőséget nyújt az adott térségek ökológiai, természetvédelmi, tájképvédelmi és környezetvédelmi érzékenységet és értéket egyaránt figyelembe vevő racionális tájszerkezet, tájgazdálkodás településrendezési feltételeinek biztosítására. A vegyes területet a terv az Ország Szerkezeti Terve szerinti 15 140 ha-hoz képest a duplájára növelte meghatározóan a Duna mentén és a dombvidéki mozaikos tájszerkezetű térségében.

A mezőgazdasági térség területét a terv a jogszabályi keretek között csökkentette ugyan, de ezt részben a vegyes területek növelése érdekében, másrészt a települési térségek kijelölésével tette. Az Ország Szerkezeti Terve ugyanis települési térségként csak Tatabánya, Tata és Komárom területét jelölte ki.

A megye térségi szerkezeti terve a három város települési térségét a vonatkozó jogszabályokkal összhangban 23,7%-kal növelte és meghatározóan a mezőgazdasági térség rovására további 21 870 ha települési térséget jelölt ki a többi település területeként.

A vízgazdálkodási térség összehasonlító számításainál a Duna és az állóvizek területi összefüggését vizsgáltuk. Az egyéb vízfolyások területét azért nem vizsgáltuk, mert azok területe az OTRT és a megyei terv szerint azonos a vízmedrek területével. A vízgazdálkodási térség területének csökkenését az okozza, hogy az OTRT a 2008-as módosítás keretében nem vette át a hatályos megyei terv szerint kijelölt területeket, így az Ország Szerkezeti Terve sajnálatos módon továbbra is vízgazdálkodási térségként jelöl erőművi zagyártározót (Oroszlány térségében), vörösiszap tározókat (Almásfüzitő térségében), hígrágya tavakat (pl. Bábolna térségében). Ezeket a területeket a terv kivette a vízgazdálkodási térség területéből és a szomszédos területeken jellemző területfelhasználási egységbe sorolta.

A mellékelt táblázat alapján igazolt, hogy a megyei térségi szerkezeti terv területfelhasználási egységei az OTRT vonatkozó szabályaival összhangban kerültek kijelölésre.

13.2 VONALAS ELEMELK ÖSSZHANGJA

A Területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. Törvény 23. §/A. § b) bekezdése alapján az országos jelentőségű műszaki infrastruktúra hálózatoknak (azaz a vonalas elemeknek) a tervezési területre vevített hossza legfeljebb +/- 10%-kal térhet el az Országos Területrendezési Terv szerkezeti tervében ábrázolt nyomvonalváltozattól, kivéve, ha a területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálat alapján lefolytatott területrendezési hatósági eljárás szerint nagyobb eltérés indokolt. A vonalas elemek összhangját a következő táblázat igazolja.

Gyorsforgalmi út / főút	OTRT szerint	Megyei terven	Eltérés
M10: (Budapest térsége (M0)) – Kesztlöc térsége (M11)	18,5	18,5	0,00%
M11: (Ercsi térsége (M6) – Zsámbék) – Kesztlöc – Esztergom – (Szlovákia)	2,8	2,8	0,00%
1. sz. főút: (Budapest) – Tatabánya – Tata – Komárom – (Győr – Mosonmagyaróvár – Hegyeshalom – (Ausztria))	60,6	62,0	2,31%
10.sz. főút: (Budapest – Pilisvörösvár) – Nyergesújfalu – Dunaalmás 81.sz. főút)	43,4	43,4	0,00%
105. sz. főút: (Pilisvörösvár (10. sz. főút) – Piliscsaba) – Dorog – Tát (10. sz. főút)	21,6	22,0	1,85%
11. sz. főút: (Budapest – Szentendre – Visegrád) – Esztergom (10.sz. főút)	28,0	28,0	0,00%

Gyorsforgalmi út / főút	OTRT szerint	Megyei terven	Eltérés
111.sz. főút: Esztergom – Dorog (105. sz. főút)	7,5	7,5	0,00%
13. sz. főút: (Szlovákia) – Komárom – Kisbér 881. sz. főút)	30,9	30,9	0,00%
130. sz. főút: Komárom (13. sz. főút) – (Szlovákia)	32,4	32,4	0,00%
81. sz. főút: (Székesfehérvár (8. sz. főút)) – Kisbér – (Győr (1. sz. főút))	20,2	20,2	0,00%
(Mór (81. sz. főút)) – Kecskéd térsége új főúti kapcsolat	7,7	7,7	0,00%
(Sárvár (84. sz. főút) – Celldömölk térsége – Pápa) – Kisbér – Környe – Tatabánya – Tát (105. sz. főút) új főúti kapcsolat	76,1	79,8	4,86%

Az 1. sz. főúton Komárom, Tata, Vértesszőlős térségében elkerülő szakaszokat jelöl az OTRT, melyeket az érintett települések szerkezeti tervén jelölt nyomvonalak alapján pontosítottunk. Az eltérés csupán 2,31%-os, mely összhangban van a jogszabályi előírásokkal. Szintén eltérés van a (Sárvár (84. sz. főút) – Celldömölk térsége – Pápa) – Kisbér – Környe – Tatabánya – Tát (105. sz. főút) új főúti kapcsolat esetén, ahol a megyei területrendezési terv a települési szándékokat figyelembe véve elkerülőket javasol Vérteskethely, Császár, Tarján és Héreg településeknél. Az OTRT-hez képest jelzett nyomvonal így 4,86%-kal tér el, mely szintén összhangban van a jogszabályokkal. A nagysebességű vasút tervezett nyomvonalát az OTRT-vel azonos nyomvonalon jelöltük. Az OTRT-ben és a megyei tervben is 37,1 km-es szakaszon érinti a megyét, a két nyomvonal között eltérés nincs. A további meglévő gyorsforgalmi utak, főutak és vasútvonalak esetében sincs eltérés a hatályos OTRT-ben jelölt nyomvonalaktól.

A meglévő és tervezett szénhidrogén szállító vezetékek az OTRT-vel azonos nyomvonalon kerültek feltüntetésre, ugyanakkor a távvezetékek közül az Almásfüzitő-Oroszlány és Martonvásár-Győr 400 kV-os távvezeték pontosítása került. A Martonvásár-Győr távvezeték építése a 220 kV-ossal azonos nyomvonalon történik: az OTRT-ben ábrázolt hossza 38,6 km, az MTrT-ben pontosított hossza 41,2 km. Ez +6,4%-os eltérést jelent, mely összhangban van az OTRT-vel. Az Almásfüzitő-Oroszlány távvezeték nyomvonalának pontosítása is megtörtént a szakági megalapozóban taglaltaknak megfelelően: az OTRT-ben ábrázolt hossza 25,5 km, az MTrT-ben jelzett pontosított nyomvonal hossza 26,5 km, mely +3,9%-os eltérést jelent. Ez szintén összhangban van az OTRT-vel, és a vonatkozó területrendezési jogszabályokkal.

Ebből következően a megyei területrendezési terv összhangban van az országos területrendezési tervvel.

14. TÁRSADALMI, GAZDASÁGI HATÁSVIZSGÁLAT¹

14.1 TÁRSADALMI-GAZDASÁGI HATÁSOK ÉRTÉKELÉSE

A fejezetet készítette: Polgár Judit, szociológus

14.1.1 BEVEZETÉS

Évezredekken keresztül a táji környezet és az éghajlat alapvetően meghatározta a benne élő ember létfenntartását és életmódját. A technika fejlődésével, a termelés és a társadalom modernizációjával bekövetkező változások, a természetet, mint az embert befogadó környezetet, passzív szerepbe kényszerítették. A településformák és települési módok (az urbanizáció) legújabb kori változásai, az energiaforrások pazarló felhasználása, a fogyasztói társadalom önmagát hatványozó működése mind-mind a környezet pusztításának irányába halad. **Az emberi beavatkozástól mentes, természetes táj vésszes zsugorodása, a természeti környezet korlátozás nélküli kizsákmányolása, tudatos fékező szándék hiányában rövid történelmi távon súlyosan vissza fog hatni.** Igaz ez világméretben és az egyes települések szintjén egyaránt.

A területrendezési terv célja és feladata a terület-felhasználás szabályozása a terv szintjének megfelelő területi egység határain belül. Jelen esetben **a megyei területrendezési terv területhasználatra vonatkozó előírásai hivatottak arra, hogy a tudatos tájhasználat és a szükséges önkorlátozás érvényesülését biztosítsák** annak érdekében, hogy ember és környezete hosszútávon fenntartható egyensúlyba kerüljön. A megyei területrendezési terv megalapozását szolgáló *területi hatásvizsgálat* a megye társadalmát leíró társadalomstatisztikai és gazdasági adatok (KSH) felhasználására, a megyei kistérségek és települések adatszolgáltatására, helyszíni interjúk során gyűjtött információkra és hatósági adatközlésekre alapozva készül.

Komárom-Esztergom megye városhálózati és térszerkezeti anomáliái a huszadik századi magyar történelem nagy kudarcainak következtében alakultak ki. A máig ható térszerkezeti és területhasználati következményeket kiváltó külső hatások sorában a trianoni határhúzás okozta az első megrendítő változást. A két történelmi vármegyéből megmaradt részeket először 1923-ban egyesítették Esztergom székhellyel. A közigazgatási határokat újra kellett rajzolni, a korábbi területi-gazdasági kapcsolatok megszakadtak, a közlekedési hálózat szétzilálódott. A Duna menti város-párokat, illetve a Dunától északra és délre elterülő vidékeket elvágtá egymástól az új országhatár. A Tatabánya és Dorog környéki szénbányászatra, valamint a Duna mentén megtelepült építőipari alapanyaggyártásra épülve a 30-as években alakult ki a modern értelemben vett nagyipar a megye területén.

A második világháborús károk helyreállítása után kiemelt jelentőséget kapott a megyében a bányászat és nehézipar fejlesztése, immár az autarkiára berendezkedő szocialista tervgazdálkodás „modernizációs hullámainak” irányítása mellett. Tatabánya, Oroszlány, Dorog, Nyergesújfalu, Almásfüzitő rohamosan fejlődött, a kitermelés meredeken emelkedett, kialakult a magyar „Ruhr-vidék”. A 60-as években indult jelentős fejlődésnek a gépipar, majd a 70-es években megkezdődött az ipar szerkezeti átrendeződése. A bányászat leépülésével párhuzamosan a feldolgozóiparra helyeződött át a hangsúly. Ez a folyamatos átrendeződés tette lehetővé, hogy a megye gazdasága a rendszerváltást követően megmenekült a totális összeomlástól (ellentétben a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei ózdi és Sajó-völgyi iparvidékkel). A mezőgazdaság is jelentős megrázkódtatásokat élt át, de Komárom-Esztergom megye ebből a szempontból is relatíve szerencsésnek mondható. A második világháborút követő földosztást hamarosan követte a kollektivizálás, majd az éppen megerősödött szövetkezeti és nagyüzemi termelési rendszert egyik pillanatról a másikra döntötte romba a rendszerváltást követő kárpótlásos termőföld és termelési eszköz privatizáció. Komárom-Esztergom megye területén az országos birtokstruktúrához képest kedvezőbb a helyzet. A kiváló termőhelyi adottságú kisalföldi területeken - szinte kivételes módon - fennmaradtak a mezőgazdasági nagyüzemek.

¹ A fejezet környezeti hatásvizsgálati részét 2/2005. (I.11.) kormányrendelet szerinti *környezet értékelés tartalmazza*

A társadalmi-gazdasági hatásvizsgálat bevezetőjében fontosnak tartjuk hangsúlyozni, hogy „A megyei területrendezési terv – rendeltetésénél fogva – nem pusztán a települési önkormányzatok által elfogadott rendezési tervek mechanikus összegzése, s nem is válhat azzá. Ennek az oka, hogy a természetföldrajzi adottságok (pl. folyók, tavak, hegyek) nem igazodnak a közigazgatási határokhoz. Hasonló a helyzet a nyomvonalas létesítményekkel (utakkal, vasutakkal stb.), valamint a természetvédelmi területekkel és más közérdekből jogi védelem alá helyezett térségekkel, s végül, de nem utolsó sorban a megye területén belül el kell helyezni olyan létesítményeket (pl. szennyvíztisztító telepeket, hulladéklerakó helyeket, esetleg veszélyeshulladék-ártalmatlanító műveket), amelyek nélkülözhetetlenek ugyan a települések számára, de egyetlen település sem mutat készséget e létesítmények fogadására.” (3/1997 (I.22.) AB határozat).

A területi hierarchián belül a megyei területrendezési terv az országos terv és a települési tervek között teremt összhangot, valamint az egyes ágazati törvények és rendeletek területfelhasználást érintő vonatkozásait kell(ene) integrálnia. A megyei léptékű területfelhasználási érdekek érvényesülését korlátozza a törvényi kötelezettség, miszerint az OTTr-től eltérő övezeti szabályozás nem alkalmazható. Megyei rendeletalkotás hiányában, pusztán ajánlások megfogalmazásával szükségképpen kevésbé biztosítható a területi folyamatok irányítása és koordinációja megyei szinten.

A társadalmi-gazdasági hatástanulmány feladata a rendezési terv területhasználatot, településhálózatot és környezeti állapotot érintő hatásainak és következményeinek feltárása, illetve a szabályozási előírások alkalmazásától várható következményeknek a számbavétele.

14.12A TÁRSADALMI-GAZDASÁGI HATÁSVIZSGÁLAT MÓDSZERE

A területrendezési terv műfajából következik, hogy nagytávra tekint, tehát a 20-25 éves távlatban elérendő célok irányába tereli a folyamatokat és a hosszútávon érvényesítendő érdekek horizontján fejt ki hatását. Ebből következik, hogy gyakran összeütközésbe kerül a rövid távú érdekekkel.

Másik sajátos dimenziója **a területi és társadalmi lépték nagyságrendje**. A megyei területrendezés **a lokális és az egyéni érdekek szintje fölött, sok esetben látszólag azok ellenére** fejt ki hatását, de valójában a nagyobb közösség átfogó érdekeinek, fenntartható létfeltételeinek biztosítására irányul.

A területrendezési terv hatásmechanizmusának kifejtése előtt szükséges néhány általános tényt leszögezni:

- A hosszú távú és nagytávú célok gyakran ütköznek rövid távú érdekekbe.
- Az ösztársadalmi- és közérdekek gyakran ütköznek a helyi, illetve az egyéni érdekekkel.
- A környezet megóvása gyakran ütközik gazdasági érdekekbe.
- A hosszú távú és nagytávú célok következetes megvalósításával a rövid távú érdekellentétek elsimulnak.

A táj- és területhasználatot akár pontszerűen megváltoztató (konkrét beruházások), akár folyamatában kormányozó (területrendezési terv) beavatkozások, egymástól erősen **eltérő előjelű hatásokat válthatnak ki**. E hatásokat többféle dimenzió mentén írhatjuk le:

- 1. érdekszintek: egyéni, helyi (állandó lakosok, üdülő tulajdonosok, ingázók, turisták), térségi (kistérségi, regionális), országos, nemzetközi (globális)
- 2. érdektípusok: ökológiai, gazdasági (egyéni, ágazati), társadalmi
- 3. időhorizont: rövid távú és hosszú-, illetve nagytávú

A területrendezéssel összefüggő szempontok rendszerezése a hatásvizsgálati elemzéshez

Érdekszint időhorizont	Mi az érdeke? (ökológia-környezet-társadalom-gazdaság)	Érdekérvényesítés eszköze
Egyéni rövidtáv	magas jövedelem	munkahely, nyereséges vállalkozás
Hosszútáv és nagytáv	biztos egzisztencia, egészséges környezet	előnyös munkaerő piaci pozíció (képzés), egészséges életmód
Helyi rövidtáv	költségvetés kiegyensúlyozása	pl. önkormányzati területek értékesítése
Hosszútáv és nagytáv	stabil helyi társadalom és gazdaság; vonzó, egészséges környezet, tudatos településfejlesztés	környezettudatos beavatkozás, helyi szabályozási terv következetes betartása
Térségi rövidtáv	Központi források elérése	települések társulása/szövetsége
Hosszútáv és nagytáv	gazdasági eltartó erő növelése, fenntartható fejlődés biztosítása	térségi adottságok (környezeti-társadalmi-gazdasági) egyesítése, ökológiai egyensúly védelme (Területrendezési Terv)
Országos rövidtáv	Gazdasági egyensúly megteremtése	költségvetési „nadrágszj” politika
Hosszútáv és nagytáv	életminőség általános emelkedése, ökológiai egyensúly fenntartása	kormányprogram, parlamenti törvényalkotás
Globális rövidtáv	globális méretű konfliktusok és katasztrófák elhárítása	nemzetközi együttműködés és egyezmények
Hosszútáv és nagytáv	a Föld biológiai fajfenntartó képességének megőrzése = fenntartható fejlesztés	nemzetközi szervezetek és egyezmények

A megyei területrendezési terv hatásmechanizmusa a táblázaton belül szürkével kiemelt síkokon mozog.

A megyei terv eszközrendszere direkt módon a **területhasználat és a kapcsolati hálózat lehetséges formáit képes befolyásolni**. Ezáltal a környezet minőségére van elsősorban befolyása, míg a társadalmi és gazdasági következményekre csak közvetett ráhatással bír.

Az OTRT alapján készített tervben a tervezők igyekeznek a védelmi és a funkcionális területhasználat összehangolására. Az OTRT-ben meghatározott övezetek lehatárolásán túl, sajátos megyei térségeket határol le a terv, az egyes térségek speciális védelmi – funkcionális szerepköre alapján. A sajátos megyei térségek csak a területrendezési ajánlásokról és intézkedésekről szóló határozatban szerepelnek. A sajátos megyei térségek területén a határozatban megfogalmazott ajánlások és intézkedések az adottságokhoz igazodó fejlesztési lehetőségeket biztosítanak.

A Komárom-Esztergom megyei területrendezési tervnek négy, egymástól részben különböző területi folyamat kezelésére kell vállalkoznia.

1. A Duna és a Duna menti táj és települések kapcsolatának átértékelése, Duna menti térség ökológiai jelentőségének növelése.
2. Városi agglomerációs illetve logisztikai tengelyek által érintett térségek területpazarló, természetes környezetet károsító területfejlesztéseinek kanalizálása; a szénbányászat és nehézipar által sújtott térségek tájrehabilitációja.
3. A megye környezetminőségét meghatározó térségek védelme és fenntartása: Pilis-Gerecse- Vértes összefüggő erdőterületei, Gerecse és Pilis közötti, valamint Észak-Bakonyi dombvidéki területek; Által-ér vízgyűjtő területe.
4. Jó termőhelyi adottságú mezőgazdasági térség, a Kisalföld területhasználata.

Össességében a megyei terv a rendelkezésre álló eszközökkel a rövidtávú társadalmi-gazdasági érdekek érvényesítésének túlsúlyát igyekszik ellensúlyozni a komplex hosszabb távú, elsődlegesen ökológiai prioritások következetes képviselése révén. E szempontok előtérbe helyezése hosszútávon egyértelműen társadalmi és gazdasági előnyökkel jár. A természeti erőforrások végessége szükségszerűen önkorlátozásra és konszenzuskeresésre készíti a társadalmi-gazdasági érdekeket képviselő döntéshozókat és egyéb szereplőket. A tervi megoldások ezeket a törekvéseket szolgálják.

14.13A MEGYEI TERÜLETRENDEZÉSI TERV TÁRSADALMI – GAZDASÁGI HATÁSAI

A megyei területrendezési terv szabályzata a megye teljes területére vonatkozóan olyan területfelhasználási feltételeket biztosít, amelyek révén a táji, természeti, ökológiai és kulturális értékek megőrzése, illetve az erőforrások védelme és kihasználása, valamint a fenntartható fejlődés biztosítható.

A sajátos megyei övezetek lehatárolása és az ezekre javasolt ajánlások azokat a „garanciákat” tartalmazzák, amelyek a hosszabb távú megyei érdekek érvényesítését szolgálják.

A megyei terv vizsgálati szakaszát lezáró dokumentum (Előkészítő fázis - vizsgálat) részletesen ismerteti és elemzi a megyére vonatkozó társadalmi és gazdasági adatokat. Ezek alapján feltárja a területi egyenlőtlenségeket, illetve az ebből adódó és kezelést igénylő konfliktusokat. A tervi megoldások a helyzetfeltárással alapozva kerültek kidolgozásra.

A szabályozási előírások környezetre gyakorolt hatása önmagáért beszél, hiszen a környezet védelmét direkt módon képes biztosítani a területrendezési terv. **A társadalmi – gazdasági hatások ennél áttételesebben jelentkeznek.** Sok esetben nehéz belátni, hogy a területrendezési tervben kialakított övezeti rendszeren belül miért vannak túlsúlyban a különféle szintű táj- és természeti védettséget élvező területek. Némileg leegyszerűsítve a választ, azért, mert ilyen módon biztosítható a területrészek optimális használata, vagyis az, hogy **az adott földrészeleten az a tevékenység, illetve használati mód kapjon prioritást, amelyre az a terület a legalkalmasabb.** A kiváló adottságú gyümölcsstermelő területeken gyümölcsöt kell termelni, a kedvező szántóföldi árutermelésre alkalmas földeket mezőgazdasági árutermelésre kell használni, az intermodális kapcsolódási pontokon ipari és raktározási-elosztási tevékenységet érdemes folytatni, új lakóterületeket lehetőség szerint a kialakult lakóterületekhez kapcsolódva tanácsos kijelölni, stb. Ezekon túl szükséges még az infrastrukturális hálózatok számára szükséges területet is biztosítani. A fennmaradó természeti területek – vizek, erdők, ökológiai folyosók, természet közeli élőhelyek, táj- és kulturális örökségvédelmi területek – védelme egyszerre környezeti, társadalmi és gazdasági érdek. A fenntartható fejlődés záloga a természeti erőforrások valóságos védelme az oda nem illő használattól. Ezért, pl. a kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezetébe nem lehet sertéshizlaldát telepíteni. A területrendezési terv tervlapjai pontosan lehatárolják az egyes területhasználati módok térségeit. A megyei területrendezési szabályzatban meghatározott térségi övezetek az országos szintű szabályozás (Országos Területrendezési Terv) Komárom-Esztergom megye területére vonatkozó előírásainak felelnek meg. Az ezekre az övezetekre vonatkozó előírások az országos szintű érdekeknek megfelelően szabályozzák a területhasználati módokat.

A Megyei Területrendezési Terv határozattal jóváhagyandó munkarészei határolják le a sajátos megyei övezeteket, amelyek a megyei érdekek mentén kerültek kialakításra. Ezekre vonatkozóan a megyei közgyűlés csak javasolhatja a településeknek, hogy érvényesítsék a határozatba foglalt ajánlásokat és intézkedéseket.

Fontos hangsúlyozni, hogy **az egyes települések fejlődését a megyei terv nem gátolja, hiszen az egyes övezetekre vonatkozó előírások ugyan a korlátozásokat nevesítik, de tudnivaló, hogy ami nem szerepel a tiltott tevékenységek között, azt szabad gyakorolni.** A terv készítése során a tervezők figyelembe vették az egyes települések területrendezési terveiben a hatályos megyei terv elfogadása óta megjelent változásokat, illetve fejlesztési igényeket. **A megyei területrendezési terv feladata, hogy úgy biztosítsa az egyes települések fejlődését, hogy az összhangban legyen a kistérségi, a megyei, sőt az országos érdekekkel is.**

A módosított Komárom-Esztergom megyei területrendezési terv közlekedési tervlapján új elem a tervezett M11-es gyorsforgalmi út, amely északon Szlovákia felé, délen az M6-os útba csatlakozva Horvátország felé valósít meg észak-dél irányú nemzetközi gyorsforgalmi folyosót. A módosított tervlapon a 13-as út nem gyorsforgalmi, hanem kiemelt főútként szerepel. A tervlapon megjelenik az 1-es főút városokat (Tatabánya, Tata) elkerülő szakaszának alternatív javaslata, amely a meglévő, illetve tervezett logisztikai központok feltárást a megye érdekeknek megfelelően biztosítja. A tervezett vasúti fejlesztésnek köszönhetően létrejön az Esztergom- Párkány közötti vasúti összeköttetés is, a már említett M11-es gyorsforgalmi út mellett. Az Esztergomnál és a Komáromnál tervezett új Duna-hidak, valamint a tervezett új komp átkelők a nemzetközi, illetve a határ menti kapcsolatokat erősítik. A tervezett gyorsforgalmi és fő utak,

valamint az egyes települések (mikro térségek) közötti kapcsolathányok megoldását biztosító térségi jelentőségű mellékutak, a megye lakosságának és gazdaságának érdekeit szolgálják. A jelenleg közlekedési szempontból hátrányosabb helyzetű területeken élő lakosság foglalkoztatottsági pozíciói és társadalmi kapcsolatai javulni fognak a tervezett közlekedési fejlesztések hatására.

A megye legértékesebb természeti adottságai a kiváló termőhelyi adottságú szántóterületek (OTrT) és a térségi jelentőségű árutermelő mezőgazdasági területek (sajátos megyei térség); a turizmusfejlesztés szempontjából jelentős térségek (sajátos megyei térség); a kiváló termőhelyi adottságú erdőterületek (OTrT); az ásványi nyersanyag-gazdálkodási területek (OTrT); és a védett természeti értékek (Duna-Ipoly Nemzeti Park megyére eső része, Gerecsei Tájvédelmi Körzet, Észak-Vértesi Természetvédelmi Terület). Ezeknek az adottságoknak a védelme, illetve fenntartható használata hosszú távú érdeke a megye lakosságának. A megyei terv megfelelő övezeteire vonatkozó előírások (lehetőségek és korlátozások) az optimális terület/táj használat biztosítását szolgálják. A természeti erőforrások fenntartható hasznosítása és megfelelő védelme, a mai és a jövő generációk számára, egyszerre társadalmi és gazdasági érdek.

A településhálózat sajátos megyei térségeit ábrázoló tervlapon a már kialakult ipari és logisztikai és jelentősebb foglalkoztatási központokat alapul véve kerültek lehatárolásra a gazdaságfejlesztés megyén belüli térségei, a településhálózati csomópontok. Elsődleges szempont a gazdasági fejlődés lehetőségének biztosítása a természetes környezetet károsító területfejlesztési gyakorlat fékezésével. A gazdaságfejlesztéshez, illetve a munkahelyteremtéshez fűződő rövidebb távú érdekeknek egyensúlyba kell kerülni a természetes környezet óvásának hosszú távú érdekével.

A **turizmusfejlesztés** térségeiben (Esztergom-Visegrád térsége; Oroszlány-Vértessalja térsége; Komárom-Tata- Gerecse térsége), a terület- és tájhasználat alakításának, az infrastruktúra fejlesztésének, az épített környezet alakításának a turisztikai vonzerő védelmét, illetve fokozását kell szem előtt tartania. Ezekben a területeken az egyéb beruházások megvalósításának, illetőleg a területhasználati módok megváltoztatásának feltétele, hogy ne rontsa a meglévő turisztikai vonzerő-tényezők hatását, hanem inkább javítsa a térség, vagy a település iránti érdeklődést. Ezek az ajánlások a turizmushoz köthető gazdasági hasznok és kedvező környezeti hatások hosszú távú fennmaradását szolgálják, mind a térségben élők, mind az ide látogatók javára.

A megyei területrendezési terv megvalósulása esetén közvetett vagy közvetlen negatív hatás társadalmi, gazdasági és környezeti szempontból nem várható. A sajátos megyei övezetekre vonatkozó ajánlások tartalmazzák azokat a javaslatokat, amelyeket tervezők szerint figyelembe kell venni az alacsonyabb szintű tervek kidolgozása esetén.

A tervben szereplő javaslatok társadalmi szempontú elemzése szerint:

- A népesség területi elhelyezkedésében számottevő változás nem következik be. A közlekedési kapcsolatok javulásával a jelenleg hátrányosabb helyzetű településeken élők életminősége, társadalmi mobilitási esélyei javulni fognak.
- A foglalkoztatási mutatók javulása több tényezőtől is erősen függ. A területi vonatkozások a munkahelyek elérhetőségével, illetve a gazdasági fejlesztések területigényének kielégítésével hozhatók összefüggésbe. A terv mindkét vonatkozásban előremutató és kellőképpen konzisztens megoldásokat tartalmaz.
- A megye területén a szabadidő eltöltése és a rekreáció területi feltételei elsősorban az erdők, a hegyes-dombos tájak, illetve a Duna és az egyéb felszíni vizek, valamint a természetvédelmi oltalom alá helyezett területek hasznosításával és megóvásával állnak összefüggésben. A turizmus és az idegenforgalom vonatkozásában a megyei terv megfelelő javaslatokat tartalmaz.
- A népesség életminősége, szociális helyzete és egészségi állapota – egyebek között - a környezet állapotával hozható összefüggésbe. A megyei terv nem tartalmaz a környezeti állapotokat károsan befolyásoló elemeket.
- A környezet minőségét elsődlegesen szem előtt tartó tervezői szemlélettel készült területrendezési terv pozitív hatással bír a társadalom biztonságérzetére, amennyiben óvja-védi a káros hatásoktól a lakó- és rekreációs területeket, illetve biztosítja a mezőgazdasági árutermelés és más gazdasági tevékenységek, valamint a természetvédelmi területek kiegyensúlyozását.

A tervben szereplő javaslatok gazdasági szempontú elemzése szerint:

- A megye térszerkezetében jelentős változást eredményeznek a tervezett közúti, vasúti és vízi közlekedési hálózatok, illetve létesítmények. További fontos térszerkezeti elemek a tervezett új folyami hidak, kompátkelők és kikötők, amelyek országos, térségi vagy helyi jelentőségű szinten biztosítanak új típusú gazdaságfejlesztési lehetőségeket.
- A megye településrendszere nem változik, de a megye egésze, gyakorlatilag minden települése, jobban, hatékonyabban kapcsolódik be az országos és a nemzetközi kapcsolatok „vérkeringésébe”. Komárom-Esztergom megye fejlődését a közlekedési hálózat tervezett bővítése, különösképpen az új nemzetközi határátkelők, nagymértékben fogják elősegíteni.
- A megye iparának és kereskedelmének térbeli szerkezetére vonatkozó tervi megoldások a meglévő és alulhasznosított ipari parkok jobb, intenzívebb hasznosítását preferálják.
- A terv védi a megye területének nagy hányadát kitevő mezőgazdasági árutermelő és gyümölcstermő területeket, amelyeket – különösen a megye nyugati, Kisalföldi térségében - jelentős hatású természeti adottságként kezel,
- A megye idegenforgalmára a területrendezési terv komplex módon gyakorol igen pozitív hatást. A természeti, táji és épített környezetre vonatkozó védelmi célú szabályok és intézkedések, az idegenforgalmi szempontból kiemelt övezetekre és településekre vonatkozó ajánlások éppen azt a célt szolgálják, hogy a megye sokoldalú adottságait az idegenforgalmi ágazat hosszútávon és hatékonyan legyen képes kiaknázni.
- A megyei terv elsődleges célja a térség eltartó képességének és versenyképességének javítása. A területrendezési szabályzat, az övezetekre és a sajátos megyei térségekre vonatkozó ajánlások, a tervben javasolt intézkedések, együttesen és összehangoltan szolgálják a megye versenyképességének fokozását.

TERVEZŐI NYILATKOZAT

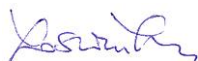
A Komárom-Esztergom megye területrendezési tervének és az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény összhangjáról

Alulírottak Komárom-Esztergom megye területrendezési tervének vezető tervezői nyilatkozunk, hogy a megyei területrendezési terv az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvénnyel összhangban készült el.

A megye területére eső országos területfelhasználási kategóriák, valamint országos jelentőségű műszaki infrastruktúra hálózatok és egyedi építmények az OTrT-vel összhangban kerültek feltüntetésre, illetve az OTrT-ben és a Területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. Tv.-ben rögzített pontosítási követelményeknek megfelelően kerültek kiigazításra. Az OTrT által meghatározott megyei övezetek az érintett államigazgatási szervek bevonásával kerültek lehatárolásra.

A térségi szerkezeti terven az OTrT-ben rögzített országos jelentőségű elemek mellett megjelenített térségi elemek a 218/2009. (X. 6.) Kormányrendelettel összhangban kerültek feltüntetésre.

Budapest, 2011. október 13.

Koszorú Lajos

vezető területrendező tervező

Tervezői nyilvántartási szám:

TR 01 – 1346

Lázár Tibor

vezető területrendező tervező

Tervezői nyilvántartási szám:

TR 01 – 5041

1. MELLÉKLET: TÁJREHABILITÁCIÓVAL ÉRINTETT TERÜLETEK ADATAI

HELY	NEV	KOD	EOV X	EOV Y	Megjegyzés
Ács	Csém majori dűlő	11-001	270000,00	575300,00	Helytelen koordináta
Ács	Várhegy I	11-002	267000,00	571900,00	Térségi tájrehabilitációs terület
Ács	Nyergeshegy	11-003	258827,00	570745,00	Térségi tájrehabilitációs terület
Almásfüzitő	timföldgyár	11-004	265479,00	590900,00	Térségi tájrehabilitációs terület
Bajna	Sárási mészkőbánya	11-005	254580,00	613201,00	Nincs szükség térségi rehabilitációra
Bakonybánk	kavicsbánya	11-006	235971,00	565157,00	10 ha-nál kisebb terület
Bársonyos	Katalin puszta	11-007	241675,00	566896,00	Kerékteleki területén található, 10 ha-nál kisebb terület
Bokod	oroszlányi pernye	11-008	241305,00	591738,00	Országos tájrehabilitációs terület része
Csolnok	Magos-hegy	11-009	260673,00	624765,00	Országos tájrehabilitációs terület része
Csolnok	IX akna	11-010	259834,00	623359,00	Országos tájrehabilitációs terület része
Csolnok	XIIa vízakna	11-011	258774,00	625475,00	Helytelen koordináta
Csolnok	VII akna	11-012	261532,00	626580,00	Országos tájrehabilitációs terület része
Csolnok	XIV akna	11-013	260356,00	623980,00	Országos tájrehabilitációs terület része
Dad	Kanászhegy	11-014	241507,00	587129,00	Nincs szükség térségi rehabilitációra*
Dág	Homokbánya	11-015	258796,00	626045,00	Nincs szükség térségi rehabilitációra*
Dorog	Sátorkő	11-016	264844,00	627413,00	Országos tájrehabilitációs terület része
Dorog	Ó-tokod	11-017	261532,00	626580,00	Országos tájrehabilitációs terület része
Dorog	kerület	11-018	264935,00	622410,00	Országos tájrehabilitációs terület része
Dorog	hőerőmű	11-019	264713,00	625923,00	Országos tájrehabilitációs terület része
Dorog	kőszikla	11-020	263330,00	624920,00	Országos tájrehabilitációs terület része
Dorog	hőerőmű	11-021	263389,00	626301,00	Országos tájrehabilitációs terület része
Dorog	VIII akna	11-022	262011,00	622558,00	Országos tájrehabilitációs terület része
Dunaalmás	Nagyhegy	11-023	263865,00	596100,00	Nincs szükség térségi rehabilitációra*
Dunaalmás	homokbánya	11-024	264489,00	595361,00	Nincs szükség térségi rehabilitációra*
Épöl	Juhállás	11-025	256444,00	619910,00	Nincs szükség térségi rehabilitációra*
Esztergom	téglagyár	11-026	272578,00	627474,00	Nincs szükség térségi rehabilitációra*
Esztergom	agyagbánya	11-027	271709,00	627592,00	Nincs szükség térségi rehabilitációra*
Kesztlőc	Kétágú-hegy mészkőbánya	11-028	263784,00	630881,00	Nincs szükség térségi rehabilitációra*
Kesztlőc	lencsehegy	11-029	264282,00	630249,00	Nincs szükség térségi rehabilitációra*
Kisbér	téglagyár	11-030	241577,00	573064,00	Térségi tájrehabilitációs terület
Kisigmánd	Vasútközi-dűlő	11-031	260500,00	575800,00	Csém területére esik, térségi tájrehabilitációs terület
Komárom	nagyharkály	11-032	262655,00	576899,00	Nincs szükség térségi rehabilitációra
Lábatlan	Nagy Emenkes II	11-033	263019,00	609054,00	Országos tájrehabilitációs terület része
Lábatlan	Tohádi Pockó	11-034	264227,00	610000,00	Országos tájrehabilitációs terület része
Lábatlan	Pizskés bánya	11-035	261760,00	608387,00	Országos tájrehabilitációs terület része
Lábatlan	Berzek-hegy	11-036	261818,00	611382,00	Országos tájrehabilitációs terület része
Mocsa	Tón túli	11-037	259357,00	587169,00	Térségi tájrehabilitációs terület
Mogyorosb.	Szarkás-puszta	11-038	266030,00	616887,00	Országos tájrehabilitációs terület része
Mogyorosb.	Tanbánya	11-039	265895,00	617938,00	Országos tájrehabilitációs terület része
Naszály	Grébicpuszta	11-040	259222,00	588350,00	Térségi tájrehabilitációs terület
Neszmély	téglagyár	11-041	265585,00	599091,00	Térségi tájrehabilitációs terület
Neszmély	Korpáshegy	11-042	265268,00	600602,00	Térségi tájrehabilitációs terület
Nyergesújfalu	Pusztamarót	11-043	264421,00	611433,00	Térségi tájrehabilitációs terület
Nyergesújfalu	Kecskekő	11-044	263148,00	611708,00	Térségi tájrehabilitációs terület
Oroszlány	XXI akna	11-045	235000,00	592700,00	Országos tájrehabilitációs terület része
Oroszlány	keleti peremi kűlfejtés	11-046	229800,00	593800,00	Országos tájrehabilitációs terület része
Oroszlány	XX akna majki	11-047	236651,00	595503,00	Országos tájrehabilitációs terület része
Oroszlány	XX akna	11-048	238593,00	596903,00	Országos tájrehabilitációs terület része
Oroszlány	márkushegyi lejtakna	11-049	233000,00	590000,00	Országos tájrehabilitációs terület része
Oroszlány	XXII akna	11-050	232271,00	591774,00	Országos tájrehabilitációs terület része
Oroszlány	XXIII akna	11-051	232178,00	592876,00	Országos tájrehabilitációs terület része
Oroszlány	homok I	11-052	238851,00	593216,00	Országos tájrehabilitációs terület része

HELY	NEV	KOD	EOV X	EOV Y	Megjegyzés
Oroszlány	Márkushegy	11-053	233448,00	592608,00	Országos tájrehabilitációs terület része
Oroszlány	III akna	11-054	235200,00	593850,00	Országos tájrehabilitációs terület része
Pilismarót	basaharc	11-055	273246,00	635093,00	Térségi tájrehabilitációs terület
Pilismarót	kavicsbánya	11-056	272685,00	637047,00	Térségi tájrehabilitációs terület
Sárisáp	Annavölgy	11-057	261671,00	622466,00	Csolnok területére esik, az országos tájrehabilitációs terület része
Sárisáp	Annavölgyi régi X akna	11-058	260004,00	621067,00	Országos tájrehabilitációs terület része
Sárisáp	Kaolinos homokkő	11-059	257625,00	620096,00	Annavölgy területére esik, országos tájrehabilitációs terület része
Sárisáp	központi osztályozó	11-060	261012,00	621822,00	Térségi tájrehabilitációs terület
Sárisáp	XIX XX akna	11-061	260190,00	622109,00	Országos tájrehabilitációs terület része
Süttő	Vermesbánya	11-062	266739,00	605485,00	Térségi tájrehabilitációs terület
Süttő	Tardosbányai határ	11-063	262414,00	605336,00	Rehabilitáció megtörtént
Süttő	Díszítőkőbánya	11-064	266873,00	604594,00	Térségi tájrehabilitációs terület
Süttő	Gerecse-hegy	11-065	261261,00	607935,00	Nincs szükség térségi rehabilitációra
Szák	téglagyár	11-066	244727,00	584635,00	Rehabilitációra nincs szükség
Szomód	Ieshegyi kőbánya	11-067	261992,00	605785,00	Helytelen koordináta
Szöny	Halomi-dűlő	11-068	265141,00	588064,00	Térségi tájrehabilitációs terület
Szöny	Puskaporos	11-069	264654,00	582465,00	Rehabilitáció megtörtént
Tardosbánya	bányahegy	11-070	255058,00	606316,00	Helytelen koordináta
Tarján	II Tamáskő	11-071	251814,00	608049,00	10 ha-nál kisebb terület
Tata	I baji úti téglagyár	11-072	256529,00	597551,00	Térségi tájrehabilitációs terület
Tata	III téglagyár	11-073	257131,00	597203,00	Térségi tájrehabilitációs terület
Tatabánya	erőmű	11-074	247146,00	603210,00	Országos tájrehabilitációs terület része
Tatabánya	Keselő	11-075	248005,00	602804,00	Országos tájrehabilitációs terület része
Tatabánya	Vereshegy	11-076	246800,00	605200,00	Országos tájrehabilitációs terület része
Tatabánya	Ereszke	11-077	245518,00	605514,00	Országos tájrehabilitációs terület része
Tatabánya	VIII XI akna	11-078	243082,00	603556,00	Országos tájrehabilitációs terület része
Tatabánya	külfejtés	11-079	245696,00	603560,00	Országos tájrehabilitációs terület része
Tatabánya	Erőmű régi osztályozó	11-080	245066,00	597274,00	Helytelen koordináta
Tatabánya	káivária	11-081	246213,00	606171,00	Országos tájrehabilitációs terület része
Tatabánya	központi palahányó	11-082	245143,00	603233,00	Országos tájrehabilitációs terület része
Tatabánya	XV/c akna	11-083	244888,00	599208,00	Országos tájrehabilitációs terület része
Tatabánya	Bánhida	11-084	246851,00	599226,00	Országos tájrehabilitációs terület része
Tatabánya	XV/b aknai osztályozó	11-085	246115,00	598449,00	Országos tájrehabilitációs terület része
Tatabánya	Hajagos	11-086	247721,00	597407,00	Országos tájrehabilitációs terület része
Tokod	I altáró osztályozó	11-087	265116,00	622250,00	Országos tájrehabilitációs terület része
Tokod	altáró szénosztályozó	11-088	265213,00	623032,00	Országos tájrehabilitációs terület része
Tokod	Erzsébet-akna	11-089	265400,00	621800,00	Helytelen koordináta
Tokod	Szabadság-akna	11-090	256865,00	619782,00	Országos tájrehabilitációs terület része
Tokod	Göpel-táró	11-091	263598,00	618919,00	Országos tájrehabilitációs terület része
Tokod	XVII akna	11-092	262924,00	619778,00	Országos tájrehabilitációs terület része
Tokod	homokbánya	11-093	264000,00	621300,00	Országos tájrehabilitációs terület része
Tokod	Sashegy akna	11-094	265400,00	620800,00	Országos tájrehabilitációs terület része
Tokod	Serház-dűlő	11-095	265378,00	621801,00	Országos tájrehabilitációs terület része

*Az övezeti tervlap – az érintett terület méretei miatt - nem jelöli

2. MELLÉKLET: FÖLDTANI VESZÉLYFORRÁSOK ADATAI

Kistérség	Település	Felszínmozgással potenciálisan veszélyeztetett terület	Aktív felszínmozgásos terület	Felszínmozgás kataszteri jele	Felszínmozgás fajtája
Dorogi	Annavölgy	x			
	Bajna	x	x	1101-010-1	Rogyás
				1101-010-2	Földomlás
	Csolnok	x			
	Dág	x			
	Dorog	x			
	Epöl	x			
	Kesztölc	x	x	1101-080-1	Csúszás
				1101-080-2	Csúszás
	Leányvár	x			
	Máriaalom	x			
	Nagysáp	x			
	Piliscsév	x	x	1101-150	Rogyás
	Sárisáp	x	x	1130-732	Rogyás
	Tokod	x	x	1101-210-1	Csúszás
1101-210-2				Földalatti üreg beszakadása	
Tokodaltáró	x				
Úny	x				
Esztergomi	Bajót	x			
	Dömös	x			
	Esztergom	x	x	1131-000-1	Földomlás
				1131-000-2	Kőzetomlás
				1131-000-3	Suvadás
				1131-000-4	Csúszás
				1131-000-5	Csúszás
				1131-000-6	Csúszás
				1131-000-7	Csúszás
	Lábatlan	x	x	1101-046	Kőzetomlás
				1101-090-1	Csúszás
				1101-090-2	Csúszás
				1101-090-3	Kőzetomlás
	Mogyorósbánya	x	x	1101-201	Csúszás
	Nyergesújfalu	x	x	1101-020-1	Csúszás
1101-020-2				Földomlás	
Pilismarót	x				
Süttő	x	x	1101-090-1	Csúszás	
			1101-090-4	Kőzetomlás	
			1101-190	Kőzetomlás	
Tát	x				
Kisbéri	Ácsteszer	x			
	Aka	x			
	Ászár				
	Bakonybánk	x			

Kistérség	Település	Felszínmozgással potenciálisan veszélyeztetett terület	Aktív felszínmozgásos terület	Felszínmozgás kataszteri jele	Felszínmozgás fajtája	
	Bakonysárkány	x	x	1102-070	Suvadás	
	Bakonyszombathely	x				
	Bársonyos	x				
	Császár					
	Csatka	x				
	Csép					
	Ete					
	Kerékteleki					
	Kisbér	x				
	Réde	x				
	Súr	x				
	Tárkány					
	Vérteskethely					
Komáromi	Ács					
	Almásfüzitő					
	Bábolna					
	Bana					
	Csém					
	Kisigmánd					
	Komárom					
	Mocsa	x				
Nagyigmánd						
Oroszlányi	Bokod	x				
	Dad	x				
	Kecskéd					
	Kömlőd	x				
	Oroszlány	x				
	Szákszend	x				
Tatai	Baj	x				
	Dunaalmás	x	x	1103-140-1	Csúszás	
				1103-140-2	Csúszás	
	Dunaszentmiklós	x				
	Kocs	x				
	Naszály	x				
	Neszmély		x	x	1103-140-3	Földomlás
					1103-140-4	Suvadás
					1103-140-5	Földomlás
					1103-140-6	Földomlás
					1103-140-7	Földomlás
Szomód	x					
Tardos	x					
Tata	x					
Vértolna	x					

Kistérség	Település	Felszínmozgással potenciálisan veszélyeztetett terület	Aktiv felszínmozgásos terület	Felszínmozgás kataszteri jele	Felszínmozgás fajtája
Tatabányai	Gyermely	x			
	Héreg	x			
	Környe	x	x	1103-120	Suvadás
	Szárliget				
	Szomor				
	Tarján	x			
	Tatabánya	x			
	Várgesztes	x			
	Vértessomló	x			
Vértesszőlős	x				